

SAN LUCAS

Å daác jwíihat

¹ Wã dée Teófilo, weém Lucas meemdíh bainí wã naóh daácbipna caá. Jwí cātíh Jesús ã chājatjidih dawá cáacwã ít daác jwíhip tají. ² Jesús ã cáac jumni yeó jáapdih púú ã péani yeó jáapna ájeéh jumnitji, ded pah ã chājatdih ennitji, ã naáwát dihbut joinítji, jwiít dih í bohénap jí. ³ Páant í bohéatdih joiníji weembát buu wã jéihyep buca. Pánih jéihnít, “Nin pah Teófilodih wã daác wūhuchah, ã túibipna caá”, wã níj jenah joyóp be.* ⁴ Páant níj jenah joinít, meemdíh wã daác wahna caá, ma joiníji doonádih túi yoobóp dih ma jéihyat pínah niijná.

Juan Daabáni ã cáac jumat pínahdih ángel ã naáwát

⁵ Jesucristo ã cáac jumat pínah játih, Herodes Judea baácdih moón í maáh jum láa, Zacarías wūt jumni sacerdote át jumup wūt jí. Caán Abías wūt jumni sacerdotewã poómpdih bóo wūt jí. Yad Elisabetbut Aarón juima mit jumup wūt jí.* ⁶ Queét chénewã Dios ã enechah, nihát ã wutatjidih túi jepahnít ít jumup wūt jí. ⁷ Obohjeéhtih, Elisabet weh wihcannih wūt jí. Pánihna, queét chénat pah behnitjeh jumna, weh wihcannitjeh máahna ít chājap wūt jí.

⁸ Biíc semana Zacarías jumni sacerdotewã poómp Dioíh muúdih ñahwat en daonít pínah ít túut nuumup wūt jí. ⁹ Biíc yeó jáapdih sacerdotewã ípí chājat pah, Zacaríasdih ít níwip wūt jí, Dioíh muúdih waadnít, chej jumnidih ã cáwat pínah niijná. ¹⁰ Chej jumnidih í cáwat horadih waad

* 1:3 Hch 1.1   * 1:5 2Cr 24.10

béjnit, ã cáwachah, táahmant bóo tólihdih dawá cáacwã Diosdih úúbh páina ít chājap wut jī. ¹¹ Zacarías chej jumnidih ã cáwachahjeh, Dios ã wahni ángel át jígohop wut jī. Chej jumni cáwat dah jéihyepmant bóo búwámant át ñúhup wut jī. ¹² Pánihna, Zacarías caandíh en wúhi bejnit, búdí át úumup wut jī.

¹³ Páant ã úumuchah ennit, ángel caandíh nin pah át níj naáwáp wut jī:

—Zacarías, ma úumca bojoó. Ma úúbát dih Diosboó át joiná wut be. Yeebdíh ã túi chājachah, majeéh bóli, Elisabet, newé weépdih mi weh jumbipna caá. Caandíh Juan ma wūt búudhdáp. ¹⁴ Ñi wūúh ã cáac jumuchah enna, búdí ñi wēibipna caá. Dawá cáacwãbut bíic yoobó ĩ wēibipna caá. ¹⁵ Dios ã enechah, caán oboh jumni nihcan níit. Ā ñíoni jumna, jiwá iguúh mac, pooni, poccannidih-but ã babhcan níit. Beh wiliúh wudah dítmah jum jwuhna, Túini Espiritu ã wēpatdih ã bíboh ipna caá.* ¹⁶ Ma wūúh behna, dawá quíib búudníit judíowādih Diosdih ã jwúub jepahat túut ipna caá. ¹⁷ Dios ã wahni ã jūúwát pínahdih naóh waóhni pínah ã jumbipna caá. Dios ã wēpat búdí bíbohna, Elíasji ã wēp naáwátji pah muntih ma wūúhbut bíic yoobó wēp naóhni ã jumbipna caá. Páant ã naáwáchah joinít, behnitboó túut nuumnít, ĩ wehdih ĩ túi oibipna caá. Túinidih yap yohnitbut túut nuumnít, túi chājnit ĩ jenah joyát pah muntih ĩ jwúub jenah joibípna caá. Pánihna, Cristo ã jūúwát pínah játih, cáacwã túut nuúm páinit ĩ jumbipna caá, caandíh ĩ túi jepahat pínah niijná, ángel Zacaríasdih át niijíp wut jī.*

¹⁸ Páant ã niijíchah joinít, Zacarías ángeldih nin pah át níj úúbh joyóp wut jī:

* 1:15 Nm 6.3   * 1:17 Mal 4.5-6

—¿Ded pah tigaá ma naáwátdih wã jéihbi? Weém behe caá. Wãjeéh bólibut beh wili caá, át niijíp wut jĩ.

¹⁹ —Weém Gabriel, Diosdih teo wũhni caá. Weém ájeéh jumnidih ā wahap be, nin túini doonádih meemdíh wã naáwát pínah niijná.* ²⁰ Wã naáwátdih ‘Yoobópdih nihcan caá’, ma niij jenah joyát jíib, meém jéih wéhecanni ma jum jwuhbipna caá. Wã niiját pah ā yapachahjeh, ma jwuhb wéhebipna caá, páant muntih, ángel caandíh át niijíp wut jĩ.

²¹ Zacarías maatápdih ā jígohcah, táahmant bóo tólihdih wuhh páinitboó it náhni dahwanap wut jĩ. ²² Pánihna, jwuhb bac jũóhnit, jéih naóhcanjeh, queétdih áih téihyaji át jenah júut naáwáp wut jĩ. Á jéih wéhecah ennit, “Oo júamat déedih át en tagaá”, it niij jéihyep wut jĩ.

²³ Tálttimah, Zacaríaswã i teo péanachah, áih muúboó át jwuhb bejep wut jĩ.

²⁴ Páant ā jwuhb bejat tálttimah, ájeéh bóli Elisabet mit wudu jumup wut jĩ. Wudu jumnit, bícjih bóo téihya widh mit míic júutcap wut jĩ.

²⁵ Pánih wudu jum wěina, nin pah mit míic niijíp wut jĩ, “Weém weh wihcannihji tíic náah jumnihdih jígah ennit, Dios weemdíh át teo wáacap taga. Weemdíh newé weép át wuhup taga, cáacwã weemdíh yeejép dooná i jwuhb naóhcat pínah niijná”, mit niijíp wut jĩ.

Dioih ángel Maríadih ā naáwát

²⁶ Elisabet seis widh mi wudu jumuchah, Maríadih naáwát náahna, Dios áih ángel Gabrieldih át jwuhb wahap wut jĩ. Pánihna, Gabriel Galilea baáboó Nazaret tútchidih juibínit, María pebhna át juibínap wut jĩ. ²⁷ María neonájeéh jum jwuhcannih José áa pínah wut jĩ. José Davidji

---

* 1:19 Dn 8.16; 9.21

juima wut jī. Caán David judíowā ī chah maáh āt jumup wut jī.*

²⁸ Gabriel Maríadih naáwádih juibínit, nin pah caántdih āt niijíp wut jī:

—¿Ma jum, Dios chah oinih? Dios majeéh ā jumna caá, āt niijíp wut jī.

²⁹ Oboheéhtih, páant ā niijíchah joinít, María búdí mit joí wúhi bejep wut jī. Pánih joí wúhinit, caántjeh nin pah mit míic niij wúbh joyóp wut jī: “¿Ded pah ā nihat pínahdih niij tígaá ā chāj, páant niijná?” mit niijíp wut jī.

³⁰ Páant mi niij jenah joyóchah, ángel caántdih nin pah āt niij naáwáp wut jī:

—¡Ma úumca bojoó, María! Dios meemdíh búdí ā wē enna caá. ³¹ Ded pah meemdíh yapat pínahdih naáwádih wā jūóhna caá. Meém wudu pínah caá. Newé weépdih ma weh jumbipna caá. Caán ā cáac jumuchah, Jesús ma wūt búudhdúp.* ³² ‘Dios chah wēpni wúh caá’, caandíh ī niijbipna caá. David juima jumna, David maáh ā jumati pah Dios caandíh maáh ā waadábipna caá. ³³ Pánihna, ma wúh nihat judíowádih maáh ā jumbipna caá. Nihat bitadihbut maáh ā jumuchah, jwúub túut nuumní pínah ā wihcan níft, āt niijíp wut jī.*

³⁴ Páant ā niijíchah joinít, María ángeldih nin pah mit niij wúbh joyóp wut jī:

—¿Dedé, weém neonajeéh jumcannih, ded pah tigaá wā wudu jumbi? mit niijíp wut jī.

³⁵ —Túini Espíritu meemdíh ā waadáchah, Dios ā wēpatjīh ma wudu jumbipna caá. Pánihna, ma wúh túini, yéejat wihcanni ā jumbipna caá. ‘Dios wúh caá’, caandíh ī niijbipna caá. ³⁶ Ma dée wili, Elisabetbut beh wili yahna, wudu caá. Caántbut newé weépdih mi weh jumbipna caá.

* 1:27 Mt 1.18 * 1:31 Mt 1.21 * 1:33 2S 7.12,13,16; Is 9.7

Buu biíc peihcanni widhjuh jũdhna caá, caánt mi weh jummat pínah. Jáap wili jumna, weh wihcannihji buu wudu caá buca. ³⁷ Dios nihat jéihni dedé ã buwacan caá, ángel Maríadih ãt niijíp wut jĩ.*

³⁸ Páant ã niijíchah joinít, María caandíh nin pah mit niij jepahap wut jĩ:

—Weém Dioíh wili caá. Ma niijátji pah weemdíh ã yapa naáh, mit niijíp wut jĩ.

Páant mi niijíchah joinít, Dios pehbhoó ángel ãt jwúub bejep wut jĩ.

María Elisabetdih enedih mi bejat

³⁹ Ángel páant ã niiját túttimah, María waícanjuh mi dée wilidih enedih mit bejep wut jĩ. Caánt mijeéh bóo Zacaríasjĩh Judea baác jeé cãtíh bóo tútchidih ít jumup wut jĩ. ⁴⁰ Pánihna, íih muná waád juibínit, Elisabetdih mit wúbúp wut jĩ. ⁴¹ Caántdih mi wúbúchah joinítjuh, Túini Espiritu mi weépdih ã weñanachah, tubit ãt wúlínap wut jĩ. Mi weépdih weñanit, beh wilidihbut Túini Espiritu búdí ãt weñanap wut jĩ. ⁴² María mi wúuh pínahdih ã jéihyanachah, búdí wēinit, nin pah Elisabet mit niij wēp naáwáp wut jĩ:

—María, nihat yaádh dih en beedánit, meemdíh wēi ennit, Dios ãt túi chãjap taga. Ma wúúhdihbut ã túi chãjbipna caá. ⁴³ Oboh jumnih wã jumuchah yuhna, wã Maáh íin pínah weemdíh enedih ma juyúchah, bainí wã wēican caá. ⁴⁴ Ma wíhenachahjuh, wã weép wēina, ãí wēp wúlínap be. ⁴⁵ Pánihna, Dioíh ángel ã naáwátji pahjuh ã yapat pínahdih jenah joiná, meemdíh ã túi chãjachah, bainí ma wēican níit, mit niijíp wut jĩ.

⁴⁶ Páant mi niijíchah joinít, Maríabut nin pah mit wēi niij naáwáp wut jĩ:

---

* 1:37 Gn 18.14; Jer 32.16,27

“Jwī Maáh Diosdih búdí wā wēina caá.

⁴⁷ Caán weemdíh túi ubnidih bainí wā wēican caá.*

⁴⁸⁻⁴⁹ Caandíh oboh teo wūhnih wā jumuchah yuhna, jíghah ennit, weemdíh át teo wáacap taga. Dios wēpni, túini yoobát jumna, weemdíh chah túini át chājap taga. Páant ā chājachah jéihnit, nihat cáacwā, buu jumnit, túttimah jumnitbut ‘Caántboó Dios ā chah túi chājnih wut jī’, weemdíh ī niijbípna caá.

⁵⁰ Det caandíh jepahnitdih jíghah ennit, āpí teo wáacna caá. Jon játih jumnit, buu jumnitdihbut teo wáacnit, púú túttimah jumnitdihbut ā teo wáacnipna caá.

⁵¹ Ded pah náahna, ā wēpatjīh āpí chājap wut jī. Pánih chājnit, ‘Weém túi jéihni caá’, niij jenah joinítidih teo wáaccan, búdí ā wēpatjīh át wah peetép wut jī.

⁵² Yeejépwā ī maáh wēpatdih át dúuc wáyap wut jī. Obohjeéhtih, ‘Weém oboh jumni caá’, niij jenah joinítidih teo wáacnit, maáta dée át waadánap wut jī.

⁵³ Moh yéejnitdih túinidih át wūhup wut jī. Obohjeéhtih, dawá bií dée bíbohntiboodíh wūhcanjeh, bíaboó át wahap wut jī.

⁵⁴ Jwiít caandíh teo wūhnit judíowādih jíghah ennit, át teo wáacap wut jī.

⁵⁵ Biíc yoobó muntih jwī nuo Abraham ā jui menádih jíghah ennit, át teo wáacap wut jī. Pánih jíghah ennit, ā teo wáacat pínahdih jwī nuowājidih át naáwáp wut jī”,* María mit niij wēi naáwáp wut jī.*

⁵⁶ Pánih juibínihji Elisabetjeéh biíc peihcanni widh mit jum jwuhup wut jī. Túttimah, miíh tútchina mit jwúub bejep wut jī.

---

* 1:47 Is 61.10   * 1:55 Gn 17.7   * 1:55 1S 2.1-10; Sal 113.5-9

Juan Daabáni ã cáac jummat

⁵⁷ María mi jwúb bejat túttimahbit, Elisabet mit weh jumup wut jĩ. Newé weépdih mit túuhup wut jĩ. ⁵⁸ Míih muu pébh jumnit mi déewābut Dios caántdih jígah ennit ã teo wáacat doonádih joinít, mijeéh búdí ít weñep wut jĩ. ⁵⁹ Ocho yeó jáap túttimah, sacerdotewādih caandíh quehli nah yapat chóodih ít bóodat túutup wut jĩ. Páant judíowā ípí chājap wut jĩ. Caandíh beheíh wūtjeh ít búudhdíhip wut yuh jĩ.* ⁶⁰ Obohjeéhtih, páant ĩ niijíchah joinít, ã ĩnboó nin pah mit niijíp wut jĩ:

—Zacarías nihcan caá. Juan caá ã wūt pínah, mit niijíp wut jĩ.

⁶¹ —Obohjeéhtih, ñi déewā poómpdih Juan wūt jumni ã wihcan caá, cáacwā caántdih ít niijíp wut jĩ.

⁶² Páant níj péanit, queét Zacaríasdih téihyajĩh ít júutup wut jĩ, “¿Dedé tigaá wūt ma búudhbi?” niijná.

⁶³ Páant ĩ júutuchah ennit, Zacarías áih téihyajĩh daacát naadíh júut wúbhnit, “Juan caá ã wūt”, át níj daacáp wut jĩ. Páant ã daacáchah en wúhi bejnit, queét nihat ít joí yai ñúh bejep wut jĩ. ⁶⁴ Pánih daácnajeh, wéhecanniji át jwúb wéhenap wut jĩ, páant muntih. Pánih wéhenit, Diosdih búdí át wēi naáwáp wut jĩ. ⁶⁵ Pánihna, nihat ĩ pebh jumnit búdí ít wúhi bejep wut jĩ. Páant ã yapat doonádih joinít, nihat cáacwā, Judea baácboó jumni jeé cātíh jumni tútchinadih moón ít míic wéhenap wut jĩ. ⁶⁶ Pánih míic wéhenit, Dios caandíh ã túi chājachah jéihnit, “¿Caán wébít ded pah chājni pínahna tigaá?” búdí ít níj jenah joyóp wut jĩ.

Zacarías Diosdih ã wēi naáwát

⁶⁷ Túini Espíritu Zacaríasdih ã weñanachah, ã wēpatjĩh nin pah Diosdih át níj wēi naáwáp wut jĩ:

---

* 1:59 Lv 12.3

- 68 “Jwiít judíowã jwĩpí wēini Diosdih búdí wã wēina caá! Jwiít áih cáacwādh teo wáacadih jũóhnit, chéonit panihnit jwĩ jumcat pínah niijná, nemépwã ĩ maáh ã wēpatdih ã dúucbipna caá.
- 69-70 Jon játih Dios naáwátdih naóh yapanitji nin pah ĩt niúj daacáp tajĩ: ‘Diosdih teo wēhni David juima chah wēpni jumna, jwiít áihwādh teo wáacnit, iiguípna jwĩ bejat déedih túi ubni pínahdih Dios ã wahbipna caá,
- 71 jwiítđih eníhcannit ĩ wēpatdih ã dúucuchah, jwĩ túi jummat pínah niijná.
- 72-73 Pánihna, jwĩ n̄owādh ã naáwátji pahjeh m̄untih, jíghah ennit, jwiítđih ã teo wáacbipna caá. Nin pah jwĩ n̄uo Abrahamjidih át niijp w̄ut jĩ:
- 74 “Ma juimenádh eníhcannit ĩ wēpatdih wã dúucbipna caá, úumcanjeh, weemdíh ĩ weñat pínah niijná.
- 75 Pánihna, nin baácboó jum jwuhnit, wã enechah, túinit-jeh wíhwã ĩ jumbipna caá”, Abrahamdih át niijp w̄ut jĩ, Dios naáwátdih naóh yapanit ĩt niúj daacáp tajĩ”, Zacarías Diosdih át niúj wēi naáwáp w̄ut jĩ.
- 76 Diosdih páant niúj péanit, ã w̄úhđih jwuh nin pah át jwúub niúj naáwáp w̄ut jĩ:
 “W̄úhđ, jwĩ Maáh jwiítđih túi ubni pínah ã jũwátdih naóh waóhni ma jumbipna caá. ‘Dios naáwátdih naóh yapani caá’, meemdíh ĩ niijbípna caá.*
- 77 Jwiít áihwādh jwĩ yéejatdih yohnit, iiguípna jwĩ bejat déedih ã túi ubat pínahdih ma naóhbipna caá.
- 78 Jíghah en teo wáacnit, jwiítđih túi ubni pínahdih Dios jeámant ã wahbipna caá, baabát panhipboó jwĩ jummat pínah niijná.

---

* 1:76 Mal 3.1

⁷⁹ Wunatdih ùmna, ðurúát panhipboó jumnitdih jiiát déedih ã wñhbirna caá, túini namádih ï jii en bejat pínah niijná”,* Zacarías át niij wēi naáwáp wut jī.

⁸⁰ Pánihna, Zacarías wñúh át behep wut jī. Dios ã túi teo wáacachah, caolih júutíhni, caandíh túi jepahni át behep wut jī. Pánih behnit, judíowādih ã bohéat pínah játih muú wihcapboó át jumup wut jī.

2

Jesucristo ã cáac jummat

(Mt 1.18-25)

¹⁻² María mi weh jummat pínah játih, Cirenio Siria baácdih moón ï maáh jum láa, César Augusto Roma tútchimant jumna, nihat baácdih moondíh wutni át jumup wut jī. Démoón cáacwã ï jummatdih jéihyat túut niijná, nihat cáacwādih íih wñtnaduh át daacát túutur wut jī. Caandíh náahna, nihat cáacwādih ã daacni núodih át wahap wut jī. Páant ã chājat túutni yeó jáap ï jwíih wñt daacát yeó jáap wut jī. ³ Páant ã wutuchah joinít, nihat cáacwã ï ñowāji ï cáac jumni tútchina yoobó wñt daacádih ït bejep wut jī.

⁴⁻⁵ Josébut yad pínahjīh ït bejep wut jī. María wudu jumna yuhna, Galilea baác Nazaret tútchimant, púú Judea baác Belén tútchina mit bejep wut jī. Belén tútchidih Davidji át cáac jumup wut jī. Pánihna, David jumma jumna, José yadjīh Belén tútchina wñt daacádih ït bejep wut jī.

⁶⁻⁷ Queét chénewã Belén tútchiboó juibínit, dawá cáacwã ï jumuchah, ùwat muúná ã yáwachah, momo jiwíwã ùwat tólihboó Joséwã ït ùwup wut jī. Caánboó jumna, María mi jáap bácahdih bóodih mit weh jumup wut jī. Pánih weh jum péanit, mi wñúhdih yéguehjīh túi

---

* 1:79 Is 9.2

pin bojnit, momo jiwiwã jeémát yacat paihdih mit cáagap wut jĩ.

Ovejawãdih en daonít Jesúsdi enedih ï bejat

⁸ Páant mi weh jumni chei, Belén tútchi jwéejdih ovejawãdih en daonít ïih ovejawãdih en daoná ït chãjap wut jĩ. ⁹ Páant ï en dawáchah, Dioíh ángel queétdih át jígohop wut jĩ. Pánih jígohnit, búdí ã yeh iiguíchah ennit, búdí ït úumup wut jĩ.

¹⁰ Páant ï úumuchah ennit, ángel queétdih nin pah át niúj naáwáp wut jĩ: “¡Ñi úumca bojoó! ¡Ñi joyoó! Búdí ñi weñat pínah túini doonádih yeebdíh naáwádih jũóhna caá wã chãjap. Caán doonádih joinít, nihat cáacwãbut búdí ï wëibipna caá. ¹¹ Butéh Davíh tútchidih cáacwãdih túi ubni pínah ã cáac jumup be. Caán Dios ã wahní Cristo, nihat cáacwã ï maáh pínah caá. ¹² Wã niijnídih ñi bid juyúchah, momo jiwiwã jeémát yacat paihdih yégueh chóojĩh pin bojni, ã lajbipna caá”, át niújip wut jĩ.

¹³ Ángel queétdih páant ã niújichahjeh, dawá ángelwã ãjeéh jígohnit, Diosdih nin pah ït niúj wëi naáwáp wut jĩ:

¹⁴ “¡Nihat jeáboó jumnit Dios wëpnidih ï weñe naáh! ¡Nin baácboó ã oinit ï túi jumna naáh!” ït niújip wut jĩ.

¹⁵ Ángelwã queétdih páant niúj naóh péanit, Dios ã jumupboó ït jwúub bejep wut jĩ. Í jwúub bejat túttimah-bitjeh, ovejawãdih en daonít nin pah ït míic niújip wut jĩ:

—Chóbe, Belén tútchina Dioíh ángel jwiítidih ã nijátidih enjĩh, ït niújip wut jĩ.

¹⁶ Páant niijnít, Belén tútchina wëpép caandíh enedih ït bejep wut jĩ. Pánih bej, caanná juibínit, María, José, wébítidihbut ït enep wut jĩ. Wébít momo jiwiwã jeémát yacat paihdih át lajap wut jĩ. ¹⁷⁻²⁰ Pánih bid junít, ángel ded pah ã nijátidih Maríawãdih ït naóh yapanap wut jĩ.

Pánih en péanit, íih ovejawã pebhboó ït jwúub bejep wut jĩ. Pánih bejnit, ángel queétdih ã niijátji pahjeh ennitji Diosdih búdí ït wēi naáwáp wut jĩ. Nihat ĩ jwááhnitdihbüt ït naáwáp wut jĩ. Páant ĩ naáwáchah joinít, cáacwã ĩt joí wáhi bejep wut jĩ. Obohjeéhtih, beh wiliboó wébít dih páant ĩ niijátjidih caántjeh búdí mipí jengah joyóp wut jĩ.

Dioih muúboó Jesús dih ĩ ub bejat

²¹ Jesús ã cáac jumni ji ocho yeó jáap túttimah, sacerdotewādih áih quehli nah yapat chóodih ĩt bóodat túutur wut jĩ. Páant judíowã ĩpí chājap wut jĩ.* Pánih bóod péanit, ã ĩin wudu jummat pínah játih ángel ã niijátji pahjeh caandíh Jesús ĩt wüt búudhdur wut jĩ.*

²² Biíc widh túttimah, Moisés ã wutatji pah chāj péanit, mi wūúhdih Diosdih wūhat túut niijná, Jerusalénna ĩt ub bejep wut jĩ. ²³ Pánih wūh nit, Dios nin ã wutatjidih ĩt jepahap wut jĩ: “Jáap bácahdih bóo newé weép ã jumuchah, weemdíh ñi wūhuú. Caán wíih, weemdíh teo wūhni pínah caá”,* Dios át niij wutur tajĩ. ²⁴ Pánihna, Jerusalénna Dioih muúdíh juibí, jopwādih jíib chājnit, sacerdotewādih ĩt wūhup wut jĩ, Diosdih ĩ cáo wūhat pínah niijná. Pánih chājnit, Dios nin ã wutatjidih ĩt jepahap wut jĩ: “Chénewã jopwādih ñi wūhuú weemdíh, jáap bácahdih bóodih túut nuumná”, Dios át niij wutur tajĩ. Pánih chājna, ĩ weh jummat túttimah, nihat Dios ã wutatjidih ĩt chāj péanap wut jĩ.*

²⁵ Caán láa Dios naáwátdih túi jepahni, Simeón wüt jumni, Jerusalén tútchidih át jumur wut jĩ. Caán Diosdih túi wēini jumna, Dios ã wahni judíowādih túi ubni pínahdih páina át chājap wut jĩ. Caandíh Túini Espiritu

* 2:21 Lv 12.3   * 2:21 Lc 1.31   * 2:23 Ex 13.2,12   * 2:24 Lv 12.6-8

ã wēpat búdí ãt jumup wut jī. ²⁶ Pánih jumna, nin pah caandíh ãtát níj jéihyanap wut jī: “Ma wunat pínah játih Dios ã wahni Cristo, áih cáacwādhíh túi ubni pínahdih meémboó ma enbipna caá”, ãt niijíp wut jī. ²⁷ Pánihna, caandíh Dioíh munná Túini Espíritu ãt bejat túutup wut jī. Joséwā Jesúsdi h í ub waad béjehchah, Dios ã wutatji pah chājat túut niijná, Simeón queétdih ãt jwāáap wut jī. ²⁸ Pánih jwāáhñit, Túini Espíritu caandíh ã jéihyanachah, wébít dih ãt ub túuhup wut jī. Ub túuhñit, nin pah Diosdih ãt níj wēi naáwáp wut jī:

²⁹⁻³⁰ “Maá, meém ma niijátji pahjeh míih cáacwādhíh túi ubni pínahdih ma wahnidih buu wā enna caá. Weém, meemdíh teo wāhni, buu wā wunuchah, ã túibipna caá, buca.

³¹ Nihat cáacwā í enechah, meém nindih mat wahap taga, cáacwā iiguípna í bejat déedih ã túi ubat pínah niijná.

³² Nin tigaá nihat judíowā nihcannitdih ded pah Dios ã jumatdih ã jéihyabipna caá. Páant ã jéihyanachah, judío ã jumuchah jéihñit, bitaboó míih judíowādhíh í túi wēibipna caá”, * Simeón ãt niijíp wut jī.

³³ Páant ã niijíchah joinít, Joséwā búdí ít wēi jenah joyóp wut jī. ³⁴ Túttimah, Simeón queétdih wēinit, “Dios yeebdíh ã túi chāja naáh”, niijnít, Maríadi h jwuh nin pah ãt jwūub níj naáwáp wut jī:

—Nin wā naáwátdih ma túi joyoó. Nin wébít Dios ã wahni caá. Dawá judíowā caandíh í náahcatji peéh í buudbípna caá. Obohjeéhtih, dawá bita judíowā caandíh náahñit, í túi jum bípna caá. Caán Dios ã weñat pínahdih jéihyani ã jumuchah yuhna, dawá caandíh yap yohñit, yeejép í naóhbipna caá. ³⁵ Nihat cáacwā ded pah í jenah

* 2:32 Is 42.6; 49.6; 52.10

joyátdih jéihyani pínah Dios nin wébít dih át wahap taga. Obohjeéhtih, meémoó búdí ma jígahbipna caá, Simeón caántdih át niijp wut jĩ.

³⁶ Caanjĩh beh wili Ana wũt jumnihbut mit jumup wut jĩ. Caántbut Dios naáwátdih naóh yapanih wut jĩ. Caánt Fanuelji nuúm, Aserji jaimená poómpdih bóli wut jĩ. Caánt jáap beh tóahnih jumna, mit áa jumup wut jĩ. Obohjeéhtih, siete jópchijeh caántdih bíbohnit, mijeeh bóo át éemp wunup wut jĩ. ³⁷ Pánih éemp wunnih jumna, ochenta y cuatro jópchi bíbohnit, Dioih muá díitboó mipí jumup wut jĩ. Yeó jáap jumap pah, chei jumap pahbut jeemp jwuhcan, Diosdih mipí wēi wũbh jáanap wut jĩ. ³⁸ Caán horadih pohba Joséwā pebhna mit jwabínap wut jĩ. Pánih jwabí, Jesús dih enna, Túini Espíritu ā jéihyanachah, Diosdih mit wēi naáwáp wut jĩ. Dios ā wahni, queétdih túi wbní pínahdih judíowā ípí páñap wut jĩ. Pánihna, Jesús í bidni ā jumatdih nihat queét páinitdih mit naáwáp wut jĩ.

Nazaret tútchiboó í jwũub bejat

³⁹ Joséwā nihat Dios ā wutatji pah chāj péa, jwũub bejnit, Belén tútchidih ít jum jwuhup wut jĩ. Túttimah, Galilea baác í jumniiji Nazaret tútchina ít jwũub bejep wut jĩ.* ⁴⁰ Í wũúh túi behnit, caolih júutíhnijeh jumna, Dios ā weñat pínahdih át túi jéihyep wut jĩ. Pánihna, Dios caandíh túi wēi ennit, búdí át teo wáacap wut jĩ.

Jesús doce jópchi ā bíbohochah, Dioih muuná caandíh í numah bejat

⁴¹ Oveja wũúhdih í mao jeémát yeó jáap, Pascua í niijní, paacánni pandihbut í jeemp wēi láa, Dios ā wutatjidih jepahnit, nihat judíowā jópchi jumap pah, Jerusalén tútchidih ípí míc wáac jwabínap wut jĩ. Jesús mánabut

* 2:39 Mt 2.23

jópchi jumat pah Jerusalénna ãpí aab béjep wut jĩ.* ⁴² Jesús doce jópchi bíbohnit, caanbút ã mánajeéh át bejep wut jĩ. ⁴³ Pánih juibínit, ã wēi jeémát ã beedéchah, ã chéenwā bícdih Joséwā Nazaret tátchina ãt jwúub dei bejep wut jĩ. Obohjeéhtih, ã mána ã jéihcah yuhna, Jesús Jerusalénboojéh át chāwáp wut jĩ. ⁴⁴ “Dawá jwĩ bejehcah, jwĩ wūúh jwĩ déewājeéh ã jumna nacaá”, ãt niij jenah joyóp wut jĩ. Páant niij jenah joiná, nihat yeó jáap bejnit, cheyeh caandíh ãt bidip wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, ãt bid juicáp wut jĩ. ⁴⁵ Pánih bid juicán, Jerusalén tátchina bididih ãt jwúub bejep wut jĩ.

⁴⁶ Jerusalénna jwúub juibínit, caanná ã wūúhdih búdí ãt bidip wut yuh jĩ. Chéne yeó jáap táu bid, bíh yeó jáapdih ãt bid jujúp wut jĩ, buca. Dioíh muú dítna Moisés ã wutatjidih bohénit cātíh chúudnit, queédih joiná, úbh joí enna át chājap wut jĩ. ⁴⁷ Beh joinít, ã táu jepahachah, nihat caandíh joinít búdí ãt joí wúhi bejep wut jĩ. ⁴⁸ Pánihna, ã mána Dioíh muuná waád juibínit, caanná behnitjeéh ã chúuduchah ennit, queébtut búdí ãt wúhi bejep wut jĩ. Páant ã chājachah ennit, ã ín nin pah mit niij úbh joyóp wut jĩ:

—¿Wūúhú, dépanih tigaá jwiítidih páant ma nih chāj? Ma joyoó, ma íbijíh meemdíh búdí jwĩ bidip be. Meemdíh bid juicán, búdí jwĩ náhni dahwanap be, mit niijíp wut jĩ.

⁴⁹ —¿Dépanih tibeé weemdíh ñi bid? ¿Wā ípíh muúboó ã náhatdih chājni wā jumatdih ñi jéihcannit beé? Jesús queétdih át niij jepahap wut jĩ.

⁵⁰ Obohjeéhtih, ded pah ã niijátidih ãt beh joicáp wut jĩ.

⁵¹ Caandíh bid juinít, Nazaret tátchina ãt numah jwúub dei bejep wut jĩ. Caanná jwúub dei juibíniji behna, ã mánadih ãpí táu jepahap wut jĩ. Obohjeéhtih, beh wili

* 2:41 Ex 12.1-27; Dt 16.1-8

nihat páant ã chãjatjidih búdí mipí jenah joyóp wut jĩ.
⁵² Jesús túi jéihnijeh ãt behep wut jĩ. Páant ã jumuchah,
 Dios caandih búdí ãt wëi enep wut jĩ. Cáacwãbut biíc
 yoobó caandih ãt weñep wut jĩ.*

3

Juan Daabáni muú wihcapboó Dios naáwát dih ã naóh
 yapaat

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

¹⁻² Túttimah, Zacarías wëúh Juan behna, muú wihcap-
 boó ã jumuchah, Dios caandih ãt jwíih naáwát túutur wut
 jĩ. Caán láa Roma tútchidih moón ã maáh Tiberio César
 quince jópchi maáh ãt jumur wut jĩ. Poncio Pilato Judea
 baácdih moón ã maáh ãt jumur wut jĩ. Herodes Galilea
 baácdih moón ã maáh ãt jumur wut jĩ. ã úud jeñé Felipe
 Iturea baácdih moón, Traconite baácdih moón biíc dih ã
 maáh ãt jumur wut jĩ. Lisania Abilinia baácdih moón
 ã maáh ãt jumur wut jĩ. Páant ã maáh jumuchah, Anás
 Caifásbut sacerdotewã ã maáta ãt jumur wut jĩ. ³ Caán láa,
 Juan muú wihcapboó ã jumuchah, Dios caandih ãt naáwát
 túutur wut jĩ. Pánihna, Dios ã naáwát túutuchah joinít,
 Juanboó Jordán muj pebh dei juibínit, ãt táoh naóh jibip
 wut jĩ. Nin pah ãpí níj naóh bohénap wut jĩ: “Ñi yéej
 chãjat dih cádahnit, túiniboodih ñi túut nuumú. Páant ñi
 túut nuumúchah, Dios ñi yéejat dih ã yohbipna caá. Páant
 ñi chãjachah, yeebdih wã daabábipna caá, ñi yéejat yohat
 júutat pínah níjná”, cáacwãdih ãt níijp wut jĩ.

⁴ Jon játih Dios naáwát dih naóh yapani Isafas, nin pah
 Juan ã chãjat pínahdih ãt níj naóh daacáp wut jĩ.

“Dios naáwát dih naóh yapani muú wihcapboó jumni nin
 pah ã níj ñaac bohébipna caá: ‘Jwí Maáh ã jũúwát

* 2:52 1S 2.26; Pr 3.4

pínah játih ñi yéej chājatdih cádah, túiniboodíh túut nuumnít, caandíh ñi túi páñaá.

⁵ Det jígah náah jumnitdih ã teo wáacbipna caá. Obohjeéhtih, det “Weém nihat jéihni, dedé weemdíh judhdát wihcan caá”, níj jenah joinítidih í wēpatdih jwí Maáh ã dúuc wáibipna caá. Det bíaboó jenah joinít í jenah joyátidih ã yoobábipna caá.

⁶ Pánihna, nihat cáacwã yoobópdihi í jenah joibípna caá, iiguípna í bejatji déedih Dios ã túi ubatdih í jéihyat pínah niijná’, ã níj naóhbiipna caá”, Isaías át níj daacáp wut jí. *(Is 40.3-5)*

⁷ Dawá cáacwã Juan pebhna ít juibínap wut jí, queétdih Juan ã daabáat pínah niijná. ã pebhna juibínitdih nin pah ápi níj naáwáp wut jí: * “¡Yeéb yeena caá ñi chājap! ¡Maiwã panihnit yeejépwã jumna, peéh chājat pínahdih úum jweíhnitjeh caá! Obohjeéhtih, yeéb ñi yéej chājatdih ñi cádahíhcat jíib, Dios yeebdíh ã peéh chājachah, ñi jéih jweicán níit. ⁸ Ñi yéejatdih cádahnit, túiniboodíh túut nuumát caá yeebdíh náahap. ‘Abrahamjidih Dios át wēi enep wut jí. Pánihna, ã juimená jwí jumuchah, jwiútdihbut ã túi wēi enna caá’, ñi níj jenah joiná yeh caá. Obohjeéhtih, pánihcan caá. Yeejép ñi chājachah ennit, ã wēican caá. Ñi joyoó. Dios náahna, Abrahamji ã juimená pah nin jee dáhnadidih ã jéih túut nuumná caá.* ⁹ Wápchi mínah áih wápchidih en dawát pah, yeebdíhbut Dios ã en daoná caá. Biquí nahna yeejép ã quehechah enna, tib yohnit, áih náatnadidihbut ã pud yohbiipna caá. Pánih péanit, caan náhdih, áih náatnadidihbut ã cáo yohbiipna caá. Páant ã chājat pah muntih, yeejép ñi chājachah enna, Dios

* 3:7 Mt 12.34; 23.33 * 3:8 Jn 8.33

yeebdíhbut iiguípna ã wahbipna caá”, Juan ãt niijíp wut jĩ.*

¹⁰ Páant ã niijíchah joinít, cáacwã Juandih nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—¿Ded pah tigaá jwĩ túut nuumbí? ãt niijíp wut jĩ.

¹¹ —Ded chéne yégueh chóo bíbohni yégueh wihcannidih ã wũhna naáh. Jeémát bíbohni but jeémát wihcannidih ã wũhna naáh, queétdih ãt niijíp wut jĩ.

¹² Romanowã maáta ã wũbát túutni dinerodih wũbni but daabáat túut niijíná, Juan pebhna jwibínit, nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—¿Bohéní, jwiítboó ded pah tigaá jwĩ túut nuumbí? ãt niijíp wut jĩ.*

¹³ —Ñi maáta ã wutah pah bóojeh ñi wũbúr. Chah ñi wũbát dih ñi cádaahá, queétdih ãt niijíp wut jĩ.

¹⁴ Biquína soldadowábut caandíh nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—¿Jwiítbut ded pah tigaá jwĩ túut nuumbí? ãt niijíp wut jĩ.

—Bíh pah bóonadih en ñinahnit, ñi dúuc wáica bojóo. Dawá láa núo náahna, cáacwádih yee naóh úmanit, nemat muúboó bejíchah ã jíb chājatdih ñipí wutna caá. Páant ñi chājatdih ñi cádaahá. Ñi tewat jíbdi hēh wēnit, ñi tewé, ãt niijíp wut jĩ.

¹⁵ Nihat judíowã Dios ã wahní queétdih túi ubni pínahdih ãt bidip wut jĩ. Pánihna, Juan páant ã niijíchah joinít, queétdih nin pah ãt niijíp wut jĩ: “¿Nin Dios ã wahní jwĩ páini naniít?” ãt niijíp wut jĩ. ¹⁶ Obohjeéhtih, Juan queétdih nin pah ãt niijíp wut jĩ: “Weém yeebdíh mahjīhēh wā daabána caá. Obohjeéhtih, wā túttimah jūóhni, chah wēpni ã jumna caá. Páant

* 3:9 Mt 7.19 * 3:12 Lc 7.29

ã jumuchah jenah joinít, ‘Weém oboh jumni caá’, wã niíj jenah joiná caá. Caánboó mahjĩh daabáát panihni, yeebdíh Túini Espíritu ã wēpatdih búdí ã wũhbiṗna caá. Caán ã wēpat tũũ iigát panihniĩh ñi yéejatdih cáwat pah ã chãjbiṗna caá, jwũub yéej chãjíhatdih ñi jenah joicát pínah niijná. ¹⁷ Trigo teoni panihni caá. Áih chónadih caóh caj péanit, caán tíibna yoobát dihjeh wũh wũũhboó júi yacnit, áih muúboó ã á mohbiṗna caá. Obohjeéhtih, ã caóh cajni chónaboodíh ã cáo yohbiṗna caá. Páant ã chãjat pah, wã túttimah jũóhni caandíh jepahnitdih ã túi ubbiṗna caá. Obohjeéhtih, caandíh jepahcannitboodih iiguíṗna ã wahbiṗna caá. Caán iigát dedé ã noón dũbcan níit”, át niijíp wut jí.

¹⁸ Páant niijnít, bíh naáwátjĩhbut Juan cáacwãdih ãpí bohénap wut jí, túut nuumnít, iiguíṗna ã bejcat pínah niijná. ¹⁹ Galilea baác dih moón ã maáh Herodes ã úud Felipe áa Herodíasdih ã dúuc wái áa jumati peéh Juan át jũihñũp wut jí. Nihat bíh yeejép ã chãjatjidihbut át jũihñũp wut jí. ²⁰ Páant ã niíj jũihñatji jíib Herodes Juandih joíhcan, át nemat túutũp wut jí. Pánih chãjna, chah át yoób yéej bejep wut jí.*

Juan Jesús dih ã daabáát
(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹ Nemat muúboó Herodes ã nemat pínah játih, Juan cáacwãdih ã daabánachah, Jesúsbut ã pebhna daabáát túutũdih át juibínap wut jí. Páant ã daabáát túttimah, Jesús Diosdih ã muúbúchah, jeá át jéweah bejep wut jí. ²² Páant ã jéweah bejchah, jop pah jígohni Túini Espíritu jeámant dei jũóhni, caandíh át júi jaamáp wut jí. Páant

* 3:20 Mt 14.3-4; Mr 6.17-18

ã juí jaamáchah, jeámant Dios Jesúsdiñ nin pah ãt niíj naáwáp wut jĩ:

—Meém wã wũúh, wã oini caá. Meemdíh búdí wã wěina caá, ãt niijíp wut jĩ.*

Jesús ã n̄owã ã wũt

(Mt 1.1-17)

²³ Túini Espiritu ã dei jũúwát túttimah, Jesús treinta jópchi bíbohñit, cáacwādiñ ãt bohé jwíhip wut jĩ.

Nit wut jĩ Jesús ã n̄owã: “José ã wũúh caá”, cáacwã ãt niíj jenah joyóp wut yah jĩ.

José Elí ã wũúh
ãt jumup wut jĩ.

²⁴ Elíboó Matat ã wũúh
ãt jumup wut jĩ.

Matatboó Leví ã wũúh
ãt jumup wut jĩ.

Levíboó Melqui ã wũúh
ãt jumup wut jĩ.

Melquiboó Jana ã wũúh
ãt jumup wut jĩ.

Janaboó José ã wũúh
ãt jumup wut jĩ.

²⁵ Joséboó Matatías ã wũúh
ãt jumup wut jĩ.

Matatíasboó Amós ã wũúh
ãt jumup wut jĩ.

Amósboó Nahúm ã wũúh
ãt jumup wut jĩ.

Nahúmboó Esli ã wũúh
ãt jumup wut jĩ.

Esliboó Nagai ã wũúh
ãt jumup wut jĩ.

* 3:22 Gn 22.2; Sal 2.7; Is 42.1; Mt 3.17; Mr 1.1; Lc 9.35

- ²⁶ Nagaiboó Maat ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Maatboó Matatías ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Matatíasboó Semei ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Semeiboó Josec ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Josecboó Judá ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
²⁷ Judáboó Joanán ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Joanánboó Resa ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Resaboó Zorobabel ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Zorobabelboó Salatiel ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Salatielboó Neri ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
²⁸ Neriboó Melqui ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Melquiboó Adi ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Adiboó Cosam ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Cosamboó Elmadam ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Elmadamboó Er ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
²⁹ Erboó Josué ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Josuéboó Eliezer ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Eliezerboó Jorim ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.

Jorimboó Matat ã wũúh
ãt jumup wut jĩ.

³⁰ Matatboó Leví ã wũúh
ãt jumup wut jĩ.

Levíboó Simeón ã wũúh
ãt jumup wut jĩ.

Simeónboó Judá ã wũúh
ãt jumup wut jĩ.

Judáboó José ã wũúh
ãt jumup wut jĩ.

Joséboó Jonam ã wũúh
ãt jumup wut jĩ.

Jonamboó Eliaquim ã wũúh
ãt jumup wut jĩ.

³¹ Eliaquimboó Melea ã wũúh
ãt jumup wut jĩ.

Meleboó Mena ã wũúh
ãt jumup wut jĩ.

Menaboó Matata ã wũúh
ãt jumup wut jĩ.

Matataboó Natán ã wũúh
ãt jumup wut jĩ.

³² Natánboó David ã wũúh
ãt jumup wut jĩ.

Davidboó Isaí ã wũúh
ãt jumup wut jĩ.

Isaíboó Obed ã wũúh
ãt jumup wut jĩ.

Obedboó Booz ã wũúh
ãt jumup wut jĩ.

Boozboó Sala ã wũúh
ãt jumup wut jĩ.

Salaboó Naasón ã wũúh
ãt jumup wut jĩ.

³³ Naasónboó Aminadab ã wũúh
ãt jumup wut jĩ.

Aminadabboó Admin ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Adminboó Arni ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Arniboó Esrom ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Esromboó Fares ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Faresboó Judá ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
³⁴ Judáboó Jacob ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Jacobboó Isaac ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Isaacboó Abraham ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Abrahamboó Taré ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Taréboó Nacor ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
³⁵ Nacorboó Serug ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Serugboó Ragau ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Ragaubooó Peleg ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Pelegboó Heber ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Heberboó Sala ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Salaboó Cainán ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
³⁶ Cainánboó Arfaxad ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Arfaxadboó Sem ã wũúh

āt jumup wut jī.
 Semboó Noé ā wūúh
 āt jumup wut jī.
 Noéboó Lamec ā wūúh
 āt jumup wut jī.
³⁷ Lamecboó Matusalén ā wūúh
 āt jumup wut jī.
 Matusalénboó Enoc ā wūúh
 āt jumup wut jī.
 Enocboó Jared ā wūúh
 āt jumup wut jī.
 Jaredboó Mahalaleel ā wūúh
 āt jumup wut jī.
 Mahalaleelboó Cainán ā wūúh
 āt jumup wut jī.
³⁸ Cainánboó Enós ā wūúh
 āt jumup wut jī.
 Enósboó Set ā wūúh
 āt jumup wut jī.
 Setboó Adán ā wūúh
 āt jumup wut jī.
 Adánboó Dios wūúh,
 ā jwíih chājniji,
 āt jumup wut jī.

4

Nemépwā ĩ maáh Jesúsdih ā yéejahat
(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

¹⁻² Juan Jesúsdih ā daabánachah, Túini Espiritu caandíh
 ā yáwachah, Jesús Jordán mujmant āt jwúub aab béjep
 wut jī. Jwúub aab béjnit, Túini Espiritu caandíh muú
 wihcapboó āt numah bejep wut jī. Caánboó cuarenta
 yeó jáap ā jumuchah, Satanás, nemépwā ĩ maáh, caandíh
 ātih yeejép chājat túutup wut yuh jī. Páant bóí yeó jáap

caánboó jumna, Jesús jeémpcan, nuugúp wunna át chājap wut jī.

³ Páant ā nuugúp wunuchah jéihnit, Satanás caandíh nin pah át níj naáwáp wut yuh jī:

—Meém Dios wūúh jumna, can jee dáhdih “Pan dah ma jumú”, ma niijí, át niijíp wut jī.

⁴ —Páant wā chājcan níft. Dios naáwátdih naóh yapani nin pah át níj daacáp tajī:

‘Jeémátdihjeh pohba í jeéméchah, cáacwāíh caolih túi booni panihni ā jumcan níft’, át níj daacáp tajī, (Dt 8.3)

Jesús Satanásdih át níj jepahap wut jī.

⁵ Páant ā níj jepahat túttimah, jap bóo jeená Jesúsdi h Satanás át numah púuh laab béjep wut jī. Caán jeejína púuh laáb juibínit, ni hat cáacwā í jummat yoobó Jesúsdi h át júutur wut jī. Ni hat bícdih ñaáp jígoh, át buudáh bejep wut jī. ⁶ Pánih júutnit, nin pah caandíh át niijíp wut yuh jī:

—Ni hat baácboó jumnit í maáh wēpat weemdíh wūhniji caá. Ded wā wūhíhndih wā jéih wūhna caá. ⁷ Pánihna, meém bódicta caj yoh ñajnit, ‘Meém ni hatdih chah maáh caá’, weemdíh ma niijíchah joinít, ni hat í maáh wēpatdih meemdíh wā wūhbi pna caá. Ni hat míh pínah ā jumbi pna caá, Satanás Jesúsdi h át niijíp wut jī.

⁸ —Páant wā chājcan níft. Dios naáwátdih naóh yapani nin pah át níj daacáp tajī:

‘Ma Maáh Diosdihjeh wēinit, ā wutatdihjeh ma jepahaá’, át níj daacáp tajī, (Dt 6.13)

Jesús Satanásdih át niijíp wut jī.

⁹ Páant ā niiját túttimah, Jerusalén tútchina Dioíh muúboó Satanás Jesúsdi h át numah bejep wut jī. Dioíh muú jap bóo muu wút jī. Caanná numah juibínit, Satanás caán muú chah jap bóo jumni waolí beo nah yapatboó

Jesúsdih ãt ñuhat túutup wut jĩ. Pánih ñuhat túutnit, nin pah ãt niij naáwáp wut yuh jĩ:

—Meém Dios wũúh jumna, meemdíh ã wapat pínahdih júutat túut niijná, ninmant ma ñaáp jéen bejeé. ¹⁰ Davidji nin pah ã niij daacátjidih ma túi náhninaá:

‘Dios áih ángelwádih meemdíh ã en dawát túutbipna caá. ¹¹ Pánihna, meemdíh ĩ jípónih teobipna caá, jee dáhboó míih jítcha ã buug lájcat pínah niijná’, ãt niij daacáp tajĩ, *(Sal 91.11-12)*

Satanás caandíh ãt niijíp wut jĩ.

¹² —Páant wã chājcan niít. Nin pah Dios naáwátidih naóh yapani ãt niij daacáp tajĩ:

‘Ñi Maáh Dios ã niijátjidih “¿Yoobópdih niít?” niij jéihíhna, caandíh ñi chājat túutca bojó’, ãt niij daacáp tajĩ, *(Dt 6.16)*

Jesús caandíh ãt niij jepahap wut jĩ.

¹³ Pánih yee naóh péanit, Satanás Jesúsdih cádah jwúub bejnit, ã jwúub yéjeaat pínah yeó jáapdih ãt páñap wut jĩ.

Galilea baácđih moondíh Jesús ã bohé jwíhat

(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

¹⁴ Páant Satanás ã chājat túttimah, Jesús Galilea baácna jwúub juibínit, Túini Espíritu búdí ã wēpatjĩh ãt táoh bohé jwíhip wut jĩ. Páant ã bohéát doonádih cáacwã ĩt naóh peetép wut jĩ. ¹⁵ Pánih táoh bohénit, judíowã ĩ bohéát munná waadnít, queédih āpí bohénap wut jĩ. Páant Dios naáwátidih ã bohénachah, nihat caandíh joinít ĩt wēi naáwáp wut jĩ.

Nazaret tútchiboó Jesús ã jwúub juibíát

(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

¹⁶ Pánih bohé jibnit, Nazaret, ã behni tútchina ãt jwúub juibínap wut jĩ. Pánih jwúub juibínit, judíowã ĩ chooát yeó

jáapdih, ápi chájat pah caanbút ĩ míc wáacat muudíh át waadáp wut jí. Pániĥ waád juibí chúudniji ñah ñuh bejnit, Dios naáwát dih en naáwát túut niijná, naóh nit ĩ ñuhupna át juibí ñuhup wut jí. ¹⁷ Caanjíh ã juibí ñuhuchah, Isaías ã daá cni tólihjidih ĩt wūhup wut jí. Pániĥna, caán tólih dih pah teonit, ã naáwát pínahdih bid juinít, nin pah át niij en naáwáp wut jí:

¹⁸ “**Wā Maáh Dios** Túini Espíritu ã wēpatdih weemdíh búdí ã wūhup be, cáacwādih wā teo wáacat pínah niijná. Pániĥ wūh nit, jígah náah jum nit panihnitdih áih túini doonádih ã naáwát túutup be. Chéonit panihnitdih ã watat pínah doonádihbut ã naáwát túutup be. Jéih encannitdih ã booaat túutup be, ĩ jéih enat pínah niijná. Nihat cáacwā wēicannit, yeejép yapnitdihbut ã teo wáacat túutup be.

¹⁹ **Pániĥna**, ‘**Buu** jwuh caá, Dios jígah ennit, cáacwādih búdí ã teo wáac jwíihbipna caá’, weemdíh ã niij naáwát túutup be, Isaías át niij daacáp tají”, (*Is 61.1-2a*)

Jesús át niijíp wut jí.

²⁰ Pániĥ en naóh péanit, caán tólih dih jwúub nah teo, sacerdotedih jwúubanit, át jwúub chúudup wut jí. Páant ã chájachah, nihat caánboó jum nit ĩt en ñuhunáp wut jí.

²¹ Pániĥ chúudnit, Jesús queétdih nin pah át niij bohé jwíhip wut jí:

—**Páant ã niij daacátji buu** caá buca ñi cātíh ã yapap. Weemdíh caá páant át niij daácjip taga, át niijíp wut jí.

²² Páant ã túi naáwáchah joinít, nihat caandíh wēi naóhna yuhna, búdí ĩt wúhi bejep wut jí. Pániĥ wáhi bejnit, nin pah ĩt míc niij wúbh joyóp wut jí:

—¡Joyoo buca! ¿Nin José wūúhjuh nihcan níit? ĩt míc niijíp wut jí.

²³ Páant ĩ míic niŷ **uúbh** joyóchah joinít, nin pah Jesús queétdih át jw**uúbh** niŷ naáwáp wut jĩ:

—‘Cohniá, ma míic cohoó’, jwĩ míic niŷát pah weemdíh ñi niŷmí nacaá. ‘Capernaum tútchiboó ma wēp chājat pah muntih ninjĩh ma behni tútchiboobút biíc yoobó ma chājaá, Dios meemdíh ā wahatdih jwĩ jéihyat pínah niŷná’, weemdíh ñi niŷná yuh caá. ²⁴ **Obohjeéhtih, ñi joyoó. Ded Dios naáwát dih naóh yapanidih ā pebh jumnitboó ĩpĩ joíhcan caá.** Pánihna, yeéb weemdíhbut biíc yoobó ñi joíhcan niít.* ²⁵ **Dios naáwát dih naóh yapani Elíasji jum láa,** bíc peihcanni jópchi túi beéd, bíh jópchi tacdih mah buugcán, nuugúp láa, Israel baácboó dawá éemp wunnit yaádh ĩt jumup wut yuh jĩ.* ²⁶ **Obohjeéhtih, ñi nuowā** Diosdih ĩ jepahcatdih jéihnit, bíh baác dih bóli éemp wunnidih teo wáacat túut niŷná, Dios Elíasdih át wahap wut jĩ. Pánihna, Sidón tútchi pebh Sarepta tútchibitdih bólidihjeh át teo wáacap wut jĩ.* ²⁷ **Dios naáwát dih bíh naóh yapani Eliseo jum láabut** Israel baácboó dawá bácah moópniit ĩt jumup wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, ñi nuowā Diosdih ĩ jepahcatdih jéihnit, queétdih booaat túutcan, Naamán Siria baác dih bóodihjeh Eliseodih át booaat túutap wut jĩ.* **Páant caán láa ĩ jepahcat pah,** buu yeebbút weemdíh ñi jepahcan niít, Jesús queétdih át niŷjíp wut jĩ.

²⁸ Páant ā niŷjíchah joinít, nihat caanjĩh chúudnit tubit ĩt ĩjíp wut jĩ. ²⁹ Pánih ĩj ñah ñuh, Jesús dih teonit, ĩ míic wáacat mummánt caandíh ĩt wái bac bejep wut jĩ. Nazaret tútchimant wái bac bejniit, tútchi jwéejdih bóo jeé túluhna ĩt ub bejep wut jĩ, caandíh too yoh yac bojat túut niŷná.

* 4:24 Jn 4.44   * 4:25 1R 17.1   * 4:26 1R 17.8-16   * 4:27 2R 5.1-14

³⁰ Obohjeéhtih, Jesúsboó queét cātíh tac púud ñuhnit, biáboó át bejep wut jī.

Judíowā ī míc wáacat muúboó nemép jumnidih Jesús ā booaat

(Mr 1.21-28)

³¹ Nazaret tútchimant Jesúsdi h ī bacaat túttimah, Capernaum tútchina át dei bejep wut jī. Capernaum tútchibat Galilea baácdih bóo tútchi wut jī. Capernaum tútchina dei juibínit, chooát yeó jáapdih judíowā ī míc wáacat muuná át juibínap wut jī. Caán muudíh waád juibínit, caanjíh jumnitdih Dios naáwát dih át bohénap wut jī. ³² Pánihna, ā wēp bohénachah, búdí it joí wáhi bejep wut jī.*

³³ Caanjíh chúudnit bícdih, nemép jumnibat át jumap wut jī. Pánihna, Jesús ā bohénachah joinít, nin pah át niúj ñaacáp wut jī:

³⁴ —¡Ayó! Jesús, ¡Nazaret tútchidih bóo jwiít dih tac buugáca bojoó! ¿Jwiít dih dedé tigaá ma chǎjbi? ¿Yoh bacanadih nit beé ma jūúwáp? Weém meemdíh wā jéihna caá. Dios ā wahni, chah túini caá meém, Jesúsdi h át niúj ñaacáp wut jī.

³⁵ —**¡Ma laihca bojoó! ¡Caandíh cádahnit, ma bac bejeé!** Jesús nemépdih át niújip wut jī.

Páant ā niúj wutuchah joinít, cáacwā cātíh nemépboó caandíh duó buugnít, át bac bejep wut jī. Pánih duó buugná yuhna, caán newédih át yéjacap wut jī. ³⁶ Páant Jesús ā chǎjatdih ni hat cáacwā búdí it en wúhi bejep wut jī.

—¡En yuh buca! ¡Ā naáwát wēpép caá! ¡Ā naáwáchah-jeh, nemépwā yuh buca caandíh ī jepahna caá! it míc niújip wut jī.

---

* 4:32 Mt 7.28-29

³⁷ Jesús páant ã chãjatdih nihat Capernaum tútchi pebh jumnit ãt míc naóh peetép wut jĩ. Búdĩ át wũt yáanap wut jĩ.

Simón Pedro ã chũhdhdih Jesús ã booaat
(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸ Páant ã chãjat túttimah, judíowã ĩ míc wáacat mũmánt Jesús wã ĩt bac bejep wut jĩ. Bac bejnit, Simónĩh mũná ĩt juibínap wut jĩ. Caanná ĩ waád juibínachah, mi índih túbit ã pahachah, Simón áa Jesúsdihi mit naáwáp wut jĩ. Páant túbit ã pahachah, mit lajap wut jĩ. “Caántdih ma booanaá”, caán mũdíh jumnit Jesúsdihi ĩt niijíp wut jĩ. ³⁹ Páant ĩ niijíchah joinít, Jesús mi pebh juibí ñũhni, “Ma yayaá”, pahatdih át niijíp wut jĩ. Páant ã niijíchahjeh, pahat át dúucup wut jĩ. Páant ã dúucuchah, ñah ñũhni, ĩ jeémát pínahdih mit cáagap wut jĩ.

Dawá wũnnitdih Jesús ã booaat
(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰ Tõo ñáh jũwúchah, dawá túbúp chũhniitdih Jesús pebhna ĩt ub juibínap wut jĩ. Dawá mácah wunat queétdih át jumup wut jĩ. Nihat ĩ ub juibínit wũnnitdih Jesús át teo jáha booanap wut jĩ. ⁴¹ Dawá nemépwãdihbut át bacat túutup wut jĩ. Páant ã bacat túutuchah,

—;Meém Dios wũh caá! túbit ĩt niij ñaacáp wut yuh jĩ.

Obohjeéhtih, Jesús queétdih jũhni, “Dios ã wahni caá”, át niiját túutcap wut jĩ.

Jesús Galilea baácboó ã bohé jibat
(Mr 1.36-39)

⁴² Daa jũwúchah, ã ípdih wúbát túut niijná, Jesús cáac wihcapboó át bejep wut jĩ. Obohjeéhtih, cáacwã caandih bid bejnit, ĩt jwááap wut jĩ. Jwááhni, caandih ĩjeéh jumát náahna, ĩt chãwát túutup wut yuh jĩ.

⁴³ —Ñijeéh wā jéih chāocán caá. Biíh tútchinadih moondíhbut Dios ã maáh jummat doonádih weemdíh naáwát caá náahap. Páant naáwát pínah niijná, Dios weemdíh ã wahap be, Jesús queétdih át niijíp wut jī.

⁴⁴ Pánihna, nihat Galilea baácboó jib bejnit, judíowā ĩ míic wáacat munná waadnít, Jesús apí bohénap wut jī.

5

*Queéj júut maonitdih ájeéh Jesús ã bejat tútat
(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)*

¹ Biíh yeó jáap, Jesús Genesaret íim jwéejdih ññhnit, dawá cáacwādih Dios naáwátdih naóhna át chājap wut jī. Caán ã bohéatdih búdí joíihna, Jesúsdiĥ ĩt too péenap wut jī. ² Páant tūbit caandíh ĩ tóonachah, Jesús chéne búdí jāáj chóonadih át enep wut jī. Caanjíh queéj júut maonit ĩ aabní chóona át pahap wut jī. Queét íih jāáj chóona pebh íih ññonádih chocna ĩt chājap wut jī. ³ Pánihna, biíc chóodih Jesús át waadáp wut jī. Caán chóo mínah Simón wut jī ã wūt. Caán chóodih waadnít, “**Weemdíh chibít ma too púud** baca pahanaá”, át niijíp wut jī. Páant ã too púud baca pahanaachah, Jesús caán chóodih chúudnit, cáacwādih át bohénap wut jī.*

⁴ Pánih bohé péanit, nin pah Jesús Simóndih át niijíp wut jī:

—**Íim tac yoób púud** bac bejnit, queejwádih mawat tútat niijná, ñíih ññonádih ñi yoh báahanaá, át niijíp wut jī.

⁵ —Bohéní, nihat chei jwí júut mawachah yñhna, queejwá ĩ wihcan beé. Obohjeéhtih, páant ma niijíchah joinít bácah, jwíih ññonádih jwí yoh báaha enmi caá, Simón át niijíp wut jī.*

* 5:3 Mt 13.1-2; Mr 3.9-10; 4.1 * 5:5 Jn 21.3

⁶ Páant niij péa, íim tac yoób púud bac bejnit, íih ñhonádih ít yoh báahanap wut jī. Páant ī yoh báahanachah, dawá yoobát queejwá waadná, íih ñhonádih boloh wáina ít chājap wut jī.* ⁷ Páant ī boloh wáyachah ennit, ī pej jumnit queét pebh pahnitdih Simón át ejep wut jī: “jwiít dih ñi teo wáac jūúwá!” át niijíp wut jī.

Pánih teo wáacadih juibínit, chénat pah chóo queejwádih ít ub yac yáwanap wut jī. Dawá queejwá jumna, íih jāáj chóona át daábíhip wut jī.

⁸⁻¹⁰ Páant dawá queejwádih ennit, Jesús ā wēpatdih jéihna, Simón búdí át úumap wut jī. Pánih úumna, Jesús pebh bódicha caj yoh ñajnit, Jesús dih nin pah át niijíp wut jī:

—Maá, meém chah wēpni, túini caá. Obohjeéhtih, weémboó yéejni caá. Pánihna, meemdíh wā úumachah, biáboó ma bejeé, át niijíp wut jī.*

—**Ma** úumca bojoó! Buu meém queejwádih bid jwuhni caá. Obohjeéhtih, meemdíh wā túut nuumúchah, queejwádih ma bidat pah muntih, cáacwābóodíh bidnit, wíih doonádih ma naóhbipna caá, weemdíh jepahna, wíihwā ī jummat pínah niijná, Jesús caandíh át niijíp wut jī.

Simón ā úumat biíc yoobó ā pej jumnitbut ít úumap wut jī. Santiago, Juan wut jī ā pej jumnit. Queét chénewā Zebedeo weh wut jī. ¹¹ Pánihna, jwúub ñáan juibínit, queét nihat íih tewatdih cádahnit, Jesús jeéh ít bejep wut jī.

Bácah moópnidih Jesús ā booaat

(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹² Jesús bíih tútchiboó ā jumuchah, bácah moópni ā pebh át juibínap wut jī. Pánih juibíni Jesús dih ennit, ā

* 5:6 Jn 21.6   * 5:8-10 Job 7.19-20; Sal 39.13; Is 6.5

wēpatdih jéihna, páah yoh ñajnit, nin pah át niíj wúbúp wut jī:

—Maá, ma booaíhna, weemdíh ma jéih booana caá, át niijíp wut jī.

¹³ Páant ã niijíchah joinít, Jesús caandíh teo jáhanit,

—**Júu!** Wēinit, meemdíh wã booana caá, át niijíp wut jī.

Páant ã niijíchahjeh, moopát nihát át ñuumáh bejep wut jī. ¹⁴ Pánihna, Jesús caandíh nin pah át wēp niíj naáwáp wut yuh jī:

—**Bitadih naóhcanjeh, sacerdotedih míh bácah ã jwúb ñuumátidih júutidih** ma bejeé. Moisés ã wutatji pah sacerdotewã í cáo wúhat pínah niijná, chéne jopwādih ma wúhuá, Dios meemdíh ã booaatjidih í jéihyat pínah niijná,* át niijíp wut jī.

¹⁵ Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joiná yuhna, bejnit, dawá cáacwādih át naóh peetép wut jī. Páant Jesús ã chājat dooná chah át wūt yáanap wut jī. Caán doonádih joinít, ã naáwátidih joyát túut niijná, í wunatdihbut ã booaat pínah niijná, dawá ã pebhna ípí wáac juibínap wut jī. ¹⁶ Obohjeéhtih, Jesús cáac wihcapboó, ã ípdih wúbúdidh ãpí bejep wut jī.

Jéih yoocannidih Jesús ã booaat

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷ Bíih yeó jáap Jesús cáacwādih ã bohénachah, fariseowã, Moisés ã wutatjidih bohénitbut ít joí chúudup wut jī. Queét Galilea baácmant, Judea baácmant, Jerusalén tátchimantbut bejnit, ítát juibínap wut jī. Jesús ã bohénachah, dawá joiná ít chājap wut jī. Dios cáacwādih booaat wēpatbut Jesúsdi h búdeí át jumup wut jī. ¹⁸ Páant

* 5:14 Lv 14.1-32

ã bohénachah, biquína neoná jéih yoocannidih ã lajat chóojih Jesús pebh itih beo waad béj jwejíhip wut yuh jĩ. ¹⁹ Obohjeéhtih, dawá mæúdíh ĩ yáo yapachah ennit, chah bóo coahna caandih ĩt beo púuh laab béjep wut jĩ. Pánih púuh laáb jwibínit, biquína jeé naanádih ãb jwej, ĩt chājnit, jéih yoocannidih ã lajat chóojih Jesús pebh ĩt cádah deyanap wut jĩ. ²⁰ Pánihna, caán ã booaat wēpatdih ĩ jenah joyátdih jéihnit, Jesús caán jéih yoocannidih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Ma yéejatdih wã yohna caá, át niijíp wut jĩ.

²¹ Páant ã niijíchah joinít, Moisés ã wutajdidih bohénit, fariseowãbut ĩjnit, queétjeh nin pah ĩt niij jenah joyóp wut jĩ: “¿Dedé cáac tigaá nin? Diosjeh yéejatdih ã jéih yohna caá. Pánihna, ninboó cáacjeh jumna yuhna, ‘Ma yéejatdih wã yohna caá’, niijná, ‘Dios wã jumna caá’, niij yeena caá ã chājap”, queétjeh ĩt niij jenah joyóp wut yuh jĩ.

²²⁻²⁴ Páant ĩ niij jenah joyóchah jéihnit, Jesús queétdih nin pah át niij naáwáp wut jĩ:

—¿Dépanih tigaá páant yeejép ñi niij jenah joí? ‘Ma yéejatdih wã yohna caá’, wã niijíchah joinít, weemdih jéihcan yuhna, ‘Yeeni caá’, ñi niij jenah joiná caá. Obohjeéhtih, ‘Ma ñah ñuhú. Ma ñajatdih ãbnit, ma yáac chūi bejeé’, wã niijíchah, caán ã bejehchah ennit, wã niiját yoobópdih ã jumatdih ñi jéihbipna caá. Pánih jéihna, yéejat yohat wēpat wã bíbohatdihbut ñi jéihbipna caá. Weém nihat cáacwã úud jeñé, Dios ã wahní nin baácdih moondih jéih booanít, ĩ yéej chājatdihbut wã jéih yohna caá. Páant wã jéih yohatdih yeéb ñi jéihyat pínah niijná, nin pah wã chāj jutbipna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

Páant niij péanit, jéih yoocannidih nin pah át niijíp wut jĩ:

—**Ma ñah ñuhú.** Ma ñajat chóodih ùbnit, míih muúboó ma jwúub bejeé, Jesús caandíh át niijíp wut jĩ.

²⁵ Páant ā niijchahjeh, nihat ĩ enechah, jéih yoocanniji ñah ñuh, ā ñajat chóodih ùbnit, áih muúboó át jwúub bac bejep wut jĩ. Pánih bejnit, Diosdih búdí át wēi naáwáp wut jĩ.

²⁶ Páant ā bac bejehah, nihat en wáhi bej, búdí jenah joinít, queétbut biíc yoobó Diosdih ĩt wēi naáwáp wut jĩ.

—ĭEn yuh bũca! Búdí náhniat pínahdih bũ jwĩ enna caá, ĩt míic niijíp wut jĩ.

Jesús Levídih ā jũwát tútat

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷ Pánihat túttimah, Jesús wā caán tútchidih jumnitji bac bejnit, biíh tútchina ĩt bejep wut jĩ. Caán ĩ bejni namá jwéejdih Leví wūt jumni ā tewat tólihboó át chúudap wut jĩ. Caán Romanowā maáta ĩ úubát túutni núodih úubh wūhni át jumap wut jĩ. Pánihna, Levídih ennit, nin pah caandíh Jesús át niijíp wut jĩ:

—**Wájeéh ma péé jũwá,** át niijíp wut jĩ.

²⁸ Páant ā niijchah joinít, ñah ñuh, áih tewatdih cádah-nit, Jesúsjeéh át bejep wut jĩ.

²⁹ Pánihat túttimah, Leví áih muúboó Jesús wādih át numah jeémép wut jĩ. Caán ā nihat pah dawá núodih úubh wūhndih, bita ā chéen wādihbut át numah jeémép wut jĩ. ³⁰ Páant Jesús wā ĩjeéh ĩ jeéméchah ennit, fariseowā, Moisés ā wutatjidih bohénitbut queédih ĩt íjip wut jĩ. Íjnit, Jesús ā bohénitdih nin pah ĩt níj jūihñap wut jĩ:

—ĭDépanihna queét dinero numnítjeéh, yéj chājnit-jeéhbut jeémp babh tigaá ñi chāj? ĩt niijíp wut jĩ.*

³¹ Páant queédih ĩ niijchah joinít, Jesúsboó nin pah át níj jepahap wut jĩ:

---

* 5:30 Lc 15.1-2

—Tubúp chūhcanit cohnidih ípí bidcan caá. Wun-nitjeh caá caandíh ī bidip. ³² Pánihat pah ‘Weém yéijat wihcanni caá’, níj jengah joinít, teo wáacni pínahdih ípí bidcan caá. Obohjeéhtih, ‘Wā yéijatdih jígahnit, wā túut nuúmíhna caá’, níj jengah joinít caá teo wáacni pínahdih ī bidip. Pánihna, ‘Yeejépwā caá jwiít’, níj jengah joinít-dih-teo wáacadih wā jūwúp be, ī yéej chājatdih jígahnit, táiniboodíh ī túut nuumát pínah niijná, Jesús át niijíp wut jī.

*Jeémp jwuhcatdih Jesús-dih ī uúbh joyát
(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)*

³³ Páant queétdih ā niiját túttimah, queét Jesús-dih nin pah ít jwúub níj uúbh joyóp wut jī:

—Dios ā wutat pah jwī nuowā ípí jeémp jwuhcap jī. Juan ā bohénitbut, fariseowā ī bohénitbut páant ī chājna caá. ¿Dépanihna ma bohénitboó páantjeh ī jeémp? Ít níj uúbh joyóp wut jī.

³⁴ —Nin pah caá ā jumup: Téihya chéoni ā numah jeémpnit bíicdih ā jum jwuhchah, jígahcan, ípí túi wēi jeémpna caá. Páant tigaá, wājeéh jum jwuhna, wā bohénit ī túi wēi jeémpna caá. ³⁵ Obohjeéhtih, bita caandíh ī ub bejat túttimah, ā chéenwā jígahnit, ī jeémp jwuhcan níit. Pánihat pah bita weemdíh ī ub bejat túttimah bácah, wā bohénitjeéh wā wihcah, queétbut ī jeémp jwuhcan níit, Jesús queétdih át níj jepahap wut jī.

³⁶ Ded pah jwī jeémp jwuhcatdih jwī nuowā ī wutatdih, áih jáap bohéatjīh fariseowā ī widíhichah enna, Jesús queétdih nin pah át jwúub níj bohénap wut jī:

—Jáap yégueh chóo chocca naáh chóojīh máa yégueh chóodih nah wai búudhdát ā náahcan caá. Páant ñi chājachah nihna, caandíh ñi chocat túttimah, jíint bejna, máa chóodih chah āta yewa tagaá. Páant tigaá, jwī nuowā

ĩ naáwátjidih, wíih jáap bohéátjĩh wid naóhcat caá náahap. ³⁷ **Pánihat dée, pah jwuhcanni iguĩh macdih nuñúp chóojĩh ĩ chājniji máa wuh wuúhdih yáacat ã náahcan caá.** Páant ñi yáacachah nihna, iguĩh mac pahna, máa wuh wuúh jéih yúuhcan, áta yewah bej tagaá. Páant ã yewechah, chénat pah áta buud tágaá. ³⁸ **Pánihna, jáap macdih, jáap wuh wuúhboó yáacat caá náahap.** Páant ñi yáacachah, iguĩh mac, caandih yáacni chóobut ã túi jumbipna caá. ³⁹ **Obohjeéhtih, ded máa iguĩh macdih ã babhbat túttimah, pah jwuhcanni macdih babhbíhcan,** ‘Máa mac chah túini beé’, ã niijbípna caá. Pánihat pah cáacwã wã jáap bohéátidih náahcan, ‘Jwĩ nuowã ĩ bohéátjiboó chah ã túyup be’, ĩ niijbípna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

6

Chooát yeó jáapdih ded pah ĩ chājat pínahdih Jesús ã bohéát (Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

¹ Biíc chooát yeó jáapdih Jesús ã bohénitdih bohé bejna, trigo wáapdih át numah chóop yap bejep wut jĩ. Pánih bejna, ã bohénit trigodih úucnit, áih chóodih jēqué yohnit, ĩt jeemp bejep wut jĩ.* ² Páant ĩ chājachah ennit, biquína ĩjeéh bejnit fariseowã íijnit, Jesúsdi h nin pah ĩt niíj jūihñup wut jĩ:

—¿Dépanih tigaá jwĩ chooát yeó jáapdih yuhna, ma bohénit ĩ teo? Pánih teona, Dios ã wutatdih yap yohna caá ĩ chājav, ĩt niijíp wut jĩ.

³⁻⁴ Páant ĩ niijíchah joinít, “Wã bohénit ĩ yap yohcan caá”, niiját túut niijná, Jesús queétdih nin pah át niíj jepahap wut jĩ:

---

* 6:1 Dt 23.25

—Davidji ã bohénit bícdih nuugúp wunna, Dioíh muná waadní, sacerdotewã Diosdih í wūhnihi pandih át jeémép wut jī. Pánih jeémpna, ã bohénitdihbut át wūhup wut jī. Obohjeéhtih, caán pan sacerdotewājah í jeémát pínah át jumup wut jī. Dios wutna, bitadih caán pandih át jeémát túutcap wut jī. ¿Davidwã páant í chājatjidih Dios naáwátdih í daácni núodih ñi bohécannit jīí? Caán pandih í jeéméchah yuhna, Diosboó ‘Ñi túi chājcan beé’, át niijcáp tajī. *Pánihat pah, buu nin trigodih úuc jeémpna, wã bohénitbut Diosdih í yap yohcan caá.* ⁵ **Weém, nihat cáacwã** úud jeñé, chooát yeó jáapdih ded pah í chājat pínahdih wã jéih wutna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jī.

Téihya ágahnidih Jesús ã booaat

(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Bíih chooát yeó jáapdih Jesús judíowã í míic wáacat muná waadní, ã bohénachah, caandíh joinít cáacwã cātíh téihya ágahni át jumup wut jī. Áih jéihyepmant bóo muj nah át ágahap wut jī. ⁷ Moisés ã wutatjidih bohénit, fariseowãbut Jesúsdihi ít en ñunúp wut jī. Chooát yeó jáapdih yuhna, Jesús téihya ágahnidih ã boanachah, caandíh naóh yacat túut niijná, eníhna ít chājap wut jī. ⁸ Obohjeéhtih, Jesús páant í jenah joyátdih jéihnit, téihya ágahnidih nin pah át niijíp wut jī:

—Ñah ñuhnit, nit cātíh ma juí ñuhúá, át niijíp wut jī.

Páant ã niijíchah joinít, ñah ñuhnit, queét cātíh át juibí ñuhup wut jī. ⁹ Pánihna, caandíh naóh yaquínitdih nin pah át niij úubh joyóp wut jī:

—Yeéb ñi jenah joyóchah, ¿jwí chooát yeó jáapdih Dios jwiútdih ded pah tigaá ã wut? ¿Túí chājatdih níit ã wutup?

* 6:3-4 1S 21.1-6 * 6:3-4 Lv 24.9

¿Yeejép chājatdih niít ã wutur? ¿Wunnidih ã booaat túut niít? ¿Cáacdh ã mao yohat túut niít? Jesús queétdih át niijíp wut jī.

¹⁰ Páant niijnít, ī jepahatdih páina, Jesús queét nihatdih át en behep wut jī. Ī jepahcah ennit, téihya ágahniboodíh nin pah át niijíp wut jī:

—**Míih téihyadh ma yoo dwwú,** át niijíp wut jī.

Páant ã niijichah joinít, áih téihyadh át yoo dwwúp wut jī. Páant ã yoo dwwúchahjeh, áih téihya át túyah bejep wut jī.

¹¹ Obohjeéhtih, queét Jesúsdi naóh yaquíhnitboó caandíh ã booaatdih ennit, búdí ĩt ijip wut jī. Pánih ijnit, nin pah ĩt míic níj wúbh joyóp wut jī: “¿Ded pah tigaá caandíh chājat náah?” ĩt míic niijíp wut jī.

*Jesús doce ã naáwát túutnit pínahdih ã níwat
(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)*

¹² Pánihat túttimah, bíh yeó jáap Jesús jeéboó Diosdih wúbúdh át bejep wut jī. Nihat chei át wúbh daa jūwúp wut jī. ¹³ Daanachah, ã naáwát dih joí péenitdih bid bojnit, doce ã bohé bejnit pínahdih át níwip wut jī, áih doonádih naóhniit ĩ jumat pínah niijná. ¹⁴ Nit wut jī ã níonit: Simóndih níonit, Pedro ã wūt át búhdhup wut jī. Simón wúdh Andrésdihbūt át níwip wut jī. Santiago, Juan, Felipe, Bartolomé, ¹⁵ Mateo, Tomásdihbūt át níwip wut jī. Bíh Santiago Alfeo wúhdh níó, bíh Simón Celote poómpdih bóodih níó, ¹⁶ Judas bíh Santiago wúhdh níó, Judas Iscariote Jesúsdi eníhcannitdih dwo wáini pínahdihbūt át níwip wut jī.

*Dawá cáacwādh Jesús ã bohéat
(Mt 4.23-25)*

¹⁷ Pánih ñío péa jwúub dei jũóhnit, jeé ñaj yacap-boó át chão ñúhup wut jĩ. Páant ã chão ñúhupboó ã naáwátidih dawá joí péenit jum, dawá bitabut it jumup wut jĩ. Queét jumnit Judea baácdih moón, Jerusalén tátchidih moón, búdí muj jwéejdih jumni Tiro tátchi, Sidón tátchidih moonbút it juibínap wut jĩ, ¹⁸ Jesús ã bohénachah joyát túut niijná, i wunatnadihbut ã booaat pínah niijná. Nemép jumnitbut it juibínap wut jĩ, nemépwādih ã bacat tútat pínah niijná. ¹⁹ Booaat túut niijná, queét nihat Jesúsdihi it juibí tewíhip wut jĩ. Caandíh i juibí teonitdih ã wēpat ã chũúúchah, nihat it boonap wut jĩ. Pánihna, wunnitjibut, nemép jumnitjibut it túi jumup wut jĩ, buca.

Dioíh cáacwã ded pah i jummat pínahdih ã bohéat

(Mt 5.1-12)

²⁰ Jesús ã bohénitdih ennit, nin pah queétdih át niij bohénap wut jĩ:

“Yeéb moh yéejnit panihnit Dios ã teo wáacatdih bidnitdih Dios ã wēi enna caá. Pánih wēi ennit, yeebdíh ã teo wáacipna caá, Dios ã maáh jumupboó ñi túi jummat pínah niijná.

²¹ **“Yeéb buu nuugúp wunnit panihnitdih Dios ã wēi enna caá.** Pánih wēi ennit, yeebdíh ã teo wáacipna caá, wud jumnit pah ñi túi jummat pínah niijná.

“Buu yeéb jünítidih Dios ã wēi enna caá. Pánih wēi ennit, ã teo wáacipna caá, ñi túi weñat pínah niijná.

²² **“Weém nihat cáacwã úud jeñédih ñi jepahat jíib bita yeebdíh eníhcan,** yeejép naóhnit, íih poómpmant i bacanachah, Diosboó yeebdíh wēi ennit, ã teo wáacipna caá.* ²³ **Páant ñi yapachah yuhna,** caandíh ñi cádahcatji

---

* 6:22 1P 4.14

jíib Dios pehbboó ñi juibínachah, túinidih ã wãhat pínahdih jenah joinít, ñaáp ñahnit, búdí ñi weñeé. Pánih chājnit ī ñuowābut Dios naáwát dih naóh yapanitjidih biíc yoobó yeejép īt chājap wut jī. Páant queétdih ã yapat pahjeh muntih yeebdíhbut yeejép ã yapachah yuhna, ñi weñeé.*

24 “Obohjeéhtih, yeéb dawá bií dée bíbohñit, Dios ã teo wáacatdih bidcannit, buu nin baácboó jumna pohba ñi wēina yuh caá. Túttimah, Dios ã peéh chājachah, búdí moh yéejnit ñi jumbipna caá.

25 “Bita yeebbút buu dedé ñi náahatdih bíbohñit, wud jumnit panihñit ñi jumna caá. Obohjeéhtih, túttimah, Dios ã peéh chājachah, tub ñuugúp wannit panihñit, búdí moh yéejnit ñi jumbipna caá.

“Bita yeebbút ñi weñat pínahdihjeh chājnit, buu búdí wēi jwuhñitji, Dios ã peéh chājachah, búdí ñi juibípna caá.

26 “Diosdih jepahcannitboó yeebdíh ī túi wēi naáwáchah, jñi túi chāja chaáh! Pánihat dée pah jon játih ī ñuowābut ‘Dios naáwát dih naóh yapanit caá’, niijná yuhna, yee naóhñitboodíh ĩpí túi wēi naáwáp wut jī. Pánihna, ñi túut ñuumcáh, Dios yeebdíhbut ã peéh chājipna caá”, Jesús queétdih ãt niijíp wut jī.

“Yeebdíh eníhcannitdih ñi túi oyoó”, Jesús ã niij bohéat

(Mt 5.38-48; 7.12)

27 “Obohjeéhtih, yeéb weemdíh joinít dih nin pah wã naóhna caá: Yeebdíh eníhcannitdih oinit, ñi túi chājaá.

28 ‘Meemdíh yeejép ã yapa naáh’, yeebdíh niijnít dih, ‘Dios meemdíh ã túi chāja naáh’, ñi niij jwúbanaá. Yeebdíh yeejép chājnitdih, Diosdih ñi wúbá, queétdih ã teo wáacat pínah niijná. 29 Yeebdíh íjnit, biíc buwá páo tíbdih maonidih, biíh buwámantbut ñi júutá, mawíhna, ã jwúb

* 6:23 2Cr 36.16; Hch 7.52

mawat pínah niijná. Níih cúbuh jweyát chóodih dúuc wáinidih, ã náahachah, níih japih bóo chóodihbut ñi wūhuú. ³⁰ **Ded moh yéejni ã náahatdih ã** wúbúchah, ñi wūhuú. Ded ñíih bií déedih dúuc wáinidih, ñi jwúubaat túutca bojoó. ³¹ **Bitá yeebdíh í** túi chājat pínahdih ñi náahat pah, yeebbút bitadih ñi túi chājaá. Queét yeebdíh í túi chājcah yuhna, yeéboó queétdih ñi túi chājaá.*

³² **“Yeebdíh oinitdihjeh ñi oi jwúubanachah,** dedé pínah nihcan caá. Diosdih jéihcannitboó queétdih oinitdihjeh ípí oi jwúubana caá. Pánihna, queét í oyat chah yeéboodíh bitadih oyat caá náahap. ³³ **Yeebdíh túi** chājnitdihjeh ñi túi chāj jwúubanachah, dedé pínah nihcan caá. Diosdih jéihcannit biíc yoobó í chājna caá. ³⁴ **“Wā wayát pah bóo ã jwúubabipna caá,** niíj jenah joinít, núodih ñi wayáchah, dedé pínah nihcan caá. Yeejépwā yuhna, bitadih páant ípí wainá caá. ³⁵ **Obohjeéhtih, yeebdíh eníhcannitdih ñi oyoó. Í** túi chāj jwúubaat pínahdih bidcanjeh, táinidih ñi chājaá. Núodih náahnit í wúbúchah, í jwúubaat pínahdih bidcanjeh, ñi wayaá. Pánih chājna, Dios weh ñi jumuchah, ‘Ma túi chājna beé’, niijnít, caánboó yeebdíh túini ã wūhbipna caá. Caandíh ‘Túina caá’, niijcánnitdih, yeejép chājnitdihbut Diosboó ã túi chājna caá. Páant ã chājat pah biíc yoobó ñi chājat pínahdih yeebdíh ã wutna caá. ³⁶ **Dios jwí íp yeebdíh jígah ennit, ã teo wáacat pahjeh muntih,** yeebbút bitadih jígah ennit, ñi teo wáacá”, Jesús át niijép wut jí.

“Yeejépwā caá”, bitadih niíj jūihcat

(Mt 7.1-5)

³⁷ **“Meém yeejép caá’, bitadih ñi niijcá bojoó. Páant ñi niijcáh, Dios yeebdíhbut** ‘Meém yeejép caá’, ã niijcán níft. Bitá í yéej chājachah, ‘Meemdíh peéh chājat caá náahap’,

* 6:31 Mt 7.12

ñi niijcá bojoó. Páant ñi niijíchah nihna, Diosbut yeebdíh biíc yoobó áta niij tágaá. Bitá ñi yéejatdih ñi náhnica bojoó. Páant ñi náhnicah, Diosbut ñi yéejatdih ã náhnican niít.
³⁸ **Bitadih ñi túi wũhúú.** Ñi túi wũhuchah, Diosbut yeebdíh ã túi wũhbipna caá. Búdí béguepdih becchidih jui cáj waó bíi chãjat dée ã wũhbipna caá. Ded pah yeéb bitadih ñi wũhat pah bóojeh mũntih, Diosbut yeebdíh ã wũhbipna caá.

³⁹ **“Jéih encanni biíh jéih encannidih ã duó wáyachah,** íit jumũpboó bejna, queét chénat pah biícidih ñi bũug yácbipna caá* ⁴⁰ **Jáap bohéni caandíh bohéni chah ã jéihcan caá. Obohjeéhtih, nihat ã jéihyat pínahdih ã bohé péanit, caandíh bohénidih biíc yoobó ã jéihbipna caá. Pánihna, yeéb bitadih duó wáííhna, wã naáwátdih jwíih túi bohéat caá náahap, jéih encannit dée ñi jumcat pínah niijná. Pánihna, wã naáwátdih túi jéihnit, wã bohéat pah mũntih bitadihbut ñi túi jéih bohébipna caá.***

⁴¹ **“Nin pah yeéb ñipí chãjna caá: Ñi déedih bainí quíib becát ã jumuchah,** caanbítidih ñi túi enna caá. Caán bainí oj ã jumuchah yũhna, ñi enat pah, ñi dée ã yéejatbitdih ñipí enna caá. Obohjeéhtih, yeebdíh búdí quíib becát ã jumuchah yũhna, caandíh ñi jéih encan caá. Caandíh ñi jéih encat pah, búdí yeejép chãjna yũhna, ñi míic jéih encan caá. ¿Dépanih tigaá páant ñi chãj? ⁴² **Yeebdíh búdí quíib becát panihni ã jumuchah yũhna, ‘Némé, ma quíib becátidih weémboó meemdíh wã póoj yohbipna caá’, ñipí niijná caá. Pánihat pah, búdí yéej chãjnit jumna yũhna, ‘Némé, tubit yeejép chãjna caá ma chãjap. Caandíh ma cá-dahaá’, ñipí niijná caá. ¿Dépanih tigaá yeéb yeejép chãjnit jumna yũhna, búdí ñi yéej chãjatdih jenah joicánjeh, bita bainí ñi yéej chãjatdihjeh ñi jenah joi? Yeéb yeejépwáa,**

* 6:39 Mt 15.14   * 6:40 Mt 10.24-25; Jn 13.16; 15.20

San Lucas 6:43   43   San Lucas 6:49

ñi yéej chājatdih jwíih cádahat caá náahap. Páant ñi túut nuumát túttimah, ñi dée ã yéejatdih ñi jéih cádahat túutbipna caá”, Jesús át niijíp wut jĩ.

Máa quehe ded pah ã jummat

(Mt 7.17-20; 12.33-36)

⁴³ “Ded túini nah yeejép dahna ã quehcah, yeejép nahbut túini dahna apí quehcan caá ⁴⁴ **Pánihna, ded pah máa nahna ã jummatdih jéihíhna**, áih quehe dahnadih enat caá náahap. Nemép óot nahdih higo wut jumni dahnadih ñipí bidcan caá. Ei náhdih iguúh ñipí bidcan caá.* ⁴⁵ **Pánihat dée pah túini cáac ã túi jenah joyát jíib**, túinijeh ã naóhbipna caá. Obohjeéhtih, yeejép cáac yeejép ã jenah joyát jíib, yeejépjeh ã wéhebipna caá. Pánihna, cáac ded pah ã jenah joyát biíc yoobó ã naóhbipna caá”, Jesús át niijíp wut jĩ.*

Chéne muú teonit naawát

(Mt 7.24-27)

⁴⁶ “¿**Dépanihna, ‘Maá’, weemdíh niijná yuhna**, wã wut-tatdih ñi jepahcan? ⁴⁷ **Ded wã bohéatdih joinít, jepahna, nin pah ã jumna caá**: ⁴⁸ **Muú** chāj pooni panihni ã jumna caá. Túi jenah joiní jwumúp baácdih numah baád waadánit, áih jagápdih ã túi dodhdop be. Pánih chāj péaat túttimah, muj daabáchah yuhna, áih muú túi chājni jumna, ã mónócap be. ⁴⁹ **Obohjeéhtih, ded wã bohéatdih joiná yuhna**, jepahcanni túi jenah joicánni muú chājni panihni caá ã jumup. Caánboó oon jihbitjeh baád waadánit, áih jagápdih ã dodhdop be. Pánihna, caán muudíh ã péaat túttimah, muj ã jwíih daabáchah, áih muú

* 6:44 Mt 12.33   * 6:45 Mt 12.34

túi chājni nihcah, chéwat boloh bejnit, áac bejna, ã boto peetáh bejep be”, Jesús queétdih át niijíp wut jī.

7

*Soldadowã ã maáhdih teo wāhndih Jesús át booaat
(Mt 8.5-13)*

¹ Páant cáacwādh bohé péanit, Jesús Capernaum tútchiboó át bejep wut jī. ² Romano cien soldadowã ã maáh Capernaum tútchidih át jumap wut jī. Caandíh teo wāhni ã oini búdí wunna át chājar wut jī. ³ Pánihna, Jesús ã juibíát doonádih joinít, judíowã ã maátadh Jesús pebhna át wahap wut jī, caandíh teo wāhndih booadih ã bejat pínah niijná. ⁴⁻⁵ Páant ã wahachah, judíowã ã maáta Jesús pebhna juibínit, búdí wābhna, nin pah ít niij naáwáp wut jī:

—Jwiít dih wahní túini caá. Jwiít judíowādhíh túi oinit, jwí míic wáacat mūdíh chājat pínah dinero ã wūhup jī. Páant ã túi chājat jīb, caandíh ma teo wáac jūúwá, ít niijíp wut jī.

⁶⁻⁷ Páant ã niijíchah joinít, Jesús íjeéh át bejep wut jī. Pánih bejnit, cien soldadowã ã maáh pebhna ã tóah juibínachah, caán bita ã chéenwādhíh wahnit, nin pah át niij naáwát túutap wut jī: “Maá, weem cháh wēpni ma jumuchah jéihna, ma pebhna juibícan, ‘Wíih mūdíh ma waád jūúwá’, niijní dée nihcan caá. Meemdíh wā tac buugáihcan caá. Pánihna, yuúpmahjeh jumna, ma wēpatjīh weemdíh teo wāhndih ma booanaá. ⁸ Wā chah jumnit bita maáta weemdíh ã wutna caá. Weembút soldadowādhíh wutni caá. Bíícdih ‘Ma bejee’, wā niijíchah, āpí bejna caá. Bííhdih ‘Ma jūúwá’, wā niijíchah, āpí jūóhna caá. ‘Nindih ma chājaá’, weemdíh teo wāhndih wā niijíchah, āpí chājna caá. Pánihna, ma wutat wēpatdihbut

wã túi jéihna caá. Ma wutuchahjeh, weemdih teo wũhni ã boobipna caá”, cien soldadowã ã maáh ã chéenwã Jesúsdiñh ãt niij naóh yapanap wut jĩ.

⁹ Páant ã niijichah joinít, caán soldadowã ã maáh “Jesús caandih ã boobipna caá”, ã niij jenah joyátdih jéihnit, Jesús búdí ãt weñep wut jĩ. Páñih weñit, ãjeéh péenitdih tac pũud ennit, nin pah queétdih ãt niijíp wut jĩ:

—Caán soldadowã ã maáh judío nihcan yũhna, weemdih ã túi jenah joyát yeéb judíowãboodih ã yapna caá, ãt niijíp wut jĩ.

¹⁰ Páñihna, soldadowã ã maáh ã wahnitji áih mũudih ã jwũub jũibínachah, caandih teo wũhni booni áttát jumup wut jĩ.

Éemp wũnnih mi wũúhjidih Jesús ã booaat

¹¹ Túttimah, Naín wũt jumni tútchina Jesús wã ãt bejep wut jĩ. Dawá cáacwãbut ãjeéh ãt péenap wut jĩ.

¹² Páñih bejnit, Naín tútchi jęc pebh ã tóah jũibínachah, caán tútchidih moón wũnni bácahjidih yohat túut niijná, caandih ã ub bac jũúwúchah, Jesús wã queétdih ãt jwááap wut jĩ. Beh wili éemp wũnnih mit jumup wut jĩ. Mi wũúh biíc jumni ãt wũnap wut jĩ. Dawá cáacwãbut mijeéh ãt ñũun bác jũúwúp wut jĩ. ¹³ Páant ã jũúwúchah ennit, Jesús caántdih jígah ennit, nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Ma jũicá bojoó, ãt niijíp wut jĩ.

¹⁴ Páant niijnít, wũnni áih bácahji lajni naadih ã tewechah, caandih beonit ãt chão ñũhap wut jĩ. Páñih teonit, “**¡Némé, ma boo pũd jũúwú!**” wũnnidih ãt niijíp wut jĩ.

¹⁵ Páant ã niijichahjeh, wũnniji jwũub boo pũd chũudnit, ãt wéhenap wut jĩ. Páant ã boonachah, Jesús beh wilidih nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—**Dáa, ma wũúh** ã jwũub boona caá, páant muntih, ãt niijíp wut jĩ.

¹⁶ Páant ã boanachah enna, nihat cáacwã wáhi bejnit, Diosdih búdí ãt weñep wut jĩ.

—Dios naáwátdih wẽp naóh yapani ãt jwi tágaá. Dios jwiít áih cáacwãdih teo wáacadih ãt jwi tágaá, ãt míc niijíp wut jĩ.

¹⁷ Páant ã chãjatji doonádih nihat Judea baác, pehbhit jumni baácnadihbũt ãt naóh peetép wut jĩ.

*Juan Daabáni ã wũbh joyát tútat
(Mt 11.2-19)*

¹⁸ Jesús páant ã chãjatji dooná Juan Daabánidihbũt ãt jwibínap wut jĩ. Caán nemat muúboó ã jumuchah, ã bohénit caandíh ãt jwibí naáwáp wut jĩ. ¹⁹ Páant ã naáwáchah joinít, chénewã ã bohénitdih Jesús pebhna ãt wahap wut jĩ. “¿Meém Dios ã wahni, jwiít judíowã jwí páini níit? ¿Bííhdih bidat níit náahap?” queétdih ãt niij wũbh joyát tútatwup wut jĩ.

²⁰ Páant ã niijíchah joinít, Jesús pebhna ãt bejep wut jĩ. Caanná jwibínit, Jesúsdiñ nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Juan Daabáni jwiítdih wahnit, nin pah ã niij wũbh joyát tútatwup be: “¿Meém Dios ã wahni, jwiít judíowã jwí páini níit? ¿Bííhdih bidat níit náahap?” jwiítdih ã niiját tútatwup be, Jesúsdiñ ãt niijíp wut jĩ.

²¹ ã jwibínachahjeh, Jesús dawá cáacwãdih boona ãt chãjap wut jĩ. Nemép jumnitdihbũt booa, dawá jéih encannitdihbũt ãt boanap wut jĩ. ²² Juan ã wahnit ã niijíchah joinít, nin pah Jesús queétdih ãt niij jepahap wut jĩ:

—Ded pah ñi enatji, ñi joyátjidihbut Juandih naáwádih ñi bejeé. ‘Jéih encannitji, jéih joicánnitji, jéih bejcan-nitjidihbut ã booana beé. Bácah moópnitji, wunah be-jnitjidih yuh buca ã booanap be.* **Moh yéejnitdih ã túi** ubat pínah doonádihbut naóhna ã chājap be.* ²³ “**¿Ded weemdfh túi** jengah joí cádahcanidih Dios ã wēi enna caá!” Jesús ã niijíp be’, Juandih niij naáwádih ñi bejeé, Jesús queétdih át niijíp wut jī.

²⁴ Juan ã wahnitji ī jwúub bejat túttimah, Juan ded pah ã jummatdih cáacwādih nin pah Jesús át niij naáwáp wut jī: “**¿Dedédih enedih bej tigaá ñipí chāj, muú** wi-hcapboó bejna? ¿Jiwi jeémp ylip déedih johlit ã joh jwejni panihnidih enedih ñi bejnit beé? Obohjeéhtih, Juan pánihcana beé. Det biáboó ī naáwáchah yuhna, caánboó jweéhcanjeh yoobópdih āpí naáwáp wut jī. ²⁵ **Pánih** jumnidih bidcan, ¿túini yégueh dñonídih enedih ñi bejnit beé? Obohjeéhtih, túini yégueh dñonít, dawá bií dée bíbohñit, maátaih muúboó ĩpí jumna caá. Juanboó queét pah nihcana beé. ²⁶ **Pánih** jumnidihbut bidcan, ¿Dios naáwátdih naóh yapanidih enedih bejnit beé ñi chāj? Páant tigaá Juan ã jummap. Bitanaóh yapanit chah ã jumna caá. ²⁷ **Juan ã jwíih naóh waáwát pínahdih jon játih nin pah ĩt niij naóh daacáp tajī:**

‘**Ā wūúhdih** Dios nin pah ã niijíp be: “Ma játih wā naáwátdih naóh waóhni pínahdih wā wahbipna caá, meémboó ma naáwáchah joinít, ī jepahat pínah niijná”, Dios ã niijíp be’, át niij daacáp tajī. (*Mal 3.1*)

²⁸ “**Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Nihat bita chah Juan Daabáni ã jumna caá.** Obohjeéhtih, buu láa

* 7:22 Is 35.5-6 * 7:22 Is 61.1

páant ã jumuchah yuhna, Dios ã maáh jumupna ded oboh jumnijiboó Juan chah ã jambipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wut jī.

²⁹ Juandih ī nemat pínah játih, ã bohéatdih joinít, nihat cáacwã, Romano maáta ī uúbát túutni núodih uúbh wūhnitbut, Juandih itát daabáat túutur wut jī. Páant Diosdih jepahnit ī jumuchah, Jesúsboó ã niijíchah joinít, “Dios ã wutat yoobópdih caá”, it niijíp wut jī. ³⁰ Obohjeéhtih, fariseowã, Moisés ã wutatjidih bohénitbut, Juandih daabáat túutcan, Dios queétdih ã náah yacat pínahdih it náahcap wut jī.*

³¹ Páant ī jumatdih jéihnit, Jesús nin pah át jwúub niij naáwáp wut jī: “**Buu** láa moón weemdih jepahcannit, nin pah ñi jumna caá: ³² **Yoahdih tíohnit wébít pah caá ñi jumup.** Tíoh chúudnit, nin pah ipí míc niij jūihna caá: ‘Jwī pelat póoj tíhwichah yuhna, yeébbóó ñi búudíhcan beé. Wunnitdih jwī jūí tíhwichah yuhna, ñi jūí wáaquíhcan beé’, ī míc niij jūihna caá. ³³ **Páant ī chājat pah, yeebbút** biíc yoobó ñipí chājna caá. Juan Daabáni cáacwājeéh jeémpcan, poonidihbut āpí babhcap jī. Páant ã chājchah enna, ‘Nemép jumni caá’, niij jūihnit, ã bohéatdih ñi jepahcap jī. ³⁴ **Obohjeéhtih, weém, nihat cáacwã** úud jeñé cáacwājeéh jeémpnit, wāpí babhna caá. Páant wã chājachah ennit, ‘Eneé. Nin búdí jeémpni, máihni caá ã jumup. Romanowã ī uúbát túutni núodih uúbh wūhnit, yeejép chājnit bícdih āpí pej jumna caá’, niij jūihnit, weemdíhbut ñi jepahcan caá. Páant niij jūihna, wébít pah caá ñi jumup. ³⁵ **Obohjeéhtih, ded pah Dios ã wutat** pah wã túi chājachah enna, ã jenah joyát yoobópdih ã jumatdih ñi jéihbipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wut jī.

---

* 7:30 Mt 21.32; Lc 3.12

Yad wili chej jumnijih Jesúsdi mi puhwat

³⁶ Bíih yeó jáap biíc fariseo, Simón wāt jumni, Jesúsdih át numah jeémép wut jī. Áih muná juibínit, Jesús ájeéh át jeémép wut jī. ³⁷ Simónih mūdih Jesús ā jummat doonádih joinít, queét ī jeéméchah, caán tūtchidih bóli, deoh nah jumnih, túi chej jumni yíi quiít dih mit ub waád juibínap wut jī. Caán quiít alabastro ī nijni jeejīh ī chājni quiít át jumup wut jī. ³⁸ Pánih ub waád juibínit, Jesús pebh bódicha caj yoh ñajnit, caandih mi oyat júutna, áih jítchanadih miíh quiib macjīh jūi chócnit, miíh waó yoócjīh mit jōp wiwip wut jī. Pánih chāj péa, áih jítchanadih nomnit, mi ub jūóhni túi chej jumni yíidih puohnit, mit ñañap wut jī.* ³⁹ Páant mi chājachah ennit, Jesúsdih numah jeémpni Simónboó nin pah caanjéh át níj jenah joyóp wut jī: “Nin newé Dios naáwátdih naóh yapani jumna, caandih teonih yeejép mi jummatdih āta jéih tagaá. Jéihnit, caántdih āta tewat tūtcan tagaá. Obohjeéhtih, páant ā chājcan, naóh yapani yoobát nihcan nacaá”, át níj jenah joyóp wut yah jī. ⁴⁰ Páant ā níj jenah joyátdih jéihnit, nin pah Jesús caandih át nijjíp wut jī:

—**Simón, meemdih bainí wā naáwát tūt caá**, ded pah mi chājatdih ma jéihyat pínah nijná, át nijjíp wut jī.

—Ma naáwá, Bohéní, Simón caandih át nijjíp wut jī.

⁴¹ —**Biíc newédih chéne neoná dinerodih ī wayáp be. Biícboó chéne jópchi ā tewat jībdi pohba waí, biíhboó chéne widh ā tewat jībbitdih ā wayáp be.** ⁴² **Queét chénat pah ī wayátdih ī jéih jīb chājcah ennit, queétdih wūhniboó ‘Jumna naáh. Ńi jīb chājcah, ā táina caá’, queét chénat pahdih ā nijjíp be. Páant ā chājachah, ¿ded tiguaá caandih chah ā oibi? Jesús Simóndih át nijjíp wut jī.**

* 7:38 Mt 26.7; Mr 14.3; Jn 12.3

San Lucas 7:43 50 San Lucas 7:49-50

⁴³ —Búdí núo wainfoó caandíh chah ã oibipna caá, Simón ãt niíj jepahap wut jĩ.

—Yoobópdih ma jepahna caá, Jesús caandíh ãt niijíp wut jĩ.

⁴⁴ Páant niijnít, yad wilidih júut jáhanit, Simóndih nin pah ãt jwúub niíj naáwáp wut jĩ:

—Ma jenah joyoó. Ma chéen yoobát wã jumuchah nihna, míih muná wã waád juyúchah, wíih jítchanadih wã chocat pínah niijná, mah weemdíh mata wũh tagaá. Obohjeéhtih, nintboó wíih jítchanadih miíh quiíb macjĩh jũ chócnit, miíh waó yoócjĩh mi jõp wiwip be. ⁴⁵ Wã juyúchah, meém weemdíh púo tíbdih nomcanjeh, ma túi úbhcap be. Obohjeéhtih, nintboó weemdíh mi oyat júutna, wíih jítchanadih mi nom cádahcan caá. ⁴⁶ Wã juyúchah, wíih wao dáhdih yíjĩh pwoh jáha ñáicanjeh, ma túi úbhcap be. Obohjeéhtih, nintboó wíih jítchanadih túi chej jumni yíjĩh pwohntit, mi ñáñap be. ⁴⁷ Yoobópdih meemdíh wã naóhna caá. Búdí mi yéej chājatjidih Dios ãt yoh wũh tagaá. Páant ã chājatdih jéihnit, weemdíh búdí mi oina caá. Obohjeéhtih, ‘Bainíjeh wã yéej chājap jĩ’, niíj jenah joinít, ã yéejat yohat úbhniiboó bainíjeh Diosdih ã oina caá. Pánihatdih ma túi jenah joyoó, Jesús Simóndih ãt niijíp wut jĩ.

⁴⁸ Caandíh páant niíj péanit, caántdih jwuh nin pah ãt jwúub niijíp wut jĩ:

—Meém yéejat yohnih caá. ⁴⁹⁻⁵⁰ Weemdíh ma túi jenah joyát jíib, ma yéejat peéh iiguípna ma bejatji déedih, meemdíh Dios ãt túi úb tagaá. Pánihna, túi wēinit, ma bejeé, ãt niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, ãjeéh jeémpnit nin pah queét-jeh it míic niíj úbh joyóp wut jĩ:

—¿Dedé newéna tiguaá nin? ¡Yéejat yohat wēpatbut ã bíbohna caál! ït míic niijíp wut jĩ.

8

Jesús wādih biquína yaádh ï teo wáacat

¹ Túttimah, Jesús tútchina yoobó cáacwādih át táoh bohé jibip wut jĩ. Dios ã maáh jummat doonádih át naáwáp wut jĩ. Doce ã bohénitbut ãjeéh ït jib bejep wut jĩ. ² Biquína yaádhbut ïjeéh ït pej jum bejep wut jĩ. Jesús ã boonit yaádh, nemép jumnitdih ã boonitbut ït jumup wut jĩ. María, Mágdala tútchidih bólidih siete nemépwādih Jesús ã bacat túutnihji jum, ³ Juana, Maáh Herodesdih teo wūhni Chuza áabut jum, Susana wūt jumnihbut mit jumup wut jĩ. Dawá bita yaádhbut ïjeéh ït pej jum bejep wut jĩ. Queét yaádh íih dinerojĩh Jesús wādih ït teo wáacap wut jĩ.*

Waáh momni naáwát (Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Biíc yeó jáap dawá cáacwã ï jumni tútchinamant bejnit, caandíh enat túut niijná, Jesús pebhna ït juibínap wut jĩ. Dawá páant ï wáac juibínachah ennit, ã jenah joiní naáwátjĩh queétdih bohéna, Jesús nin pah át niij naáwáp wut jĩ: ⁵ **“Biíc newé waáh momodih ã bejep be. Páant ã waáh bojochah, biquí tíibna namádih ã buug ñájap be. Namádih buug ñájni tíibnadih cáacwã ï néeh chuñup be. Bíh tíibnadih jwébehwã jūóhnit, ï jeémp beedánap be. ⁶ Bíh tíibna, jeejĩh yewéni baác jumupboó ã buug ñájap be. Buug ñájnit, chíih jūóhna yuhna, mac ã jōpah bejchah, ã wunah bejep be. ⁷ Bíh tíibna nemép óot cātĩh ã buug ñájap be. Pánih buug ñájni ã chíihichah**

* 8:3 Mt 27.55-56; Mr 15.40-41; Lc 23.49

yuhna, caán nemép óotboó caandíh ã chíih yap bejehah, momniboó mánahnit, ã wunah bejep be. ⁸ **Obohjeéhtih, bíih tíibna** túini baácboó ã buug ñájap be. Pánih buug ñájna, chíihnit, ã túi quehep be. Pánih quehnit, wawána jummat pah cien tíibna ã quehep be”, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

Caán naáwátjĩh bohé péanit, “**¡Ded molít** jumna, ã túi joyó naáh!” át niij ej ñaacáp wut jĩ.

¡Dépanih tigaá ã jenah joyátjĩh át naóhji?

(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹ Páant naáwátjĩh ã bohénachah joiná yuhna, beh joicán, ã bohénit ã bohéátjidih ít wábh joyóp wut jĩ.

—¿Ded pah niij naóh bohé tibeé jwiítidih ma chãj? ít niij wábh joyóp wut jĩ.

¹⁰ Páant ĩ niijíchah joinít, Jesús nin pah át niij jepahap wut jĩ:

—**Ded pah Dios maáh ã** jummatdih bitadih naóh jwuhca naáhdih buu yeebdíhjih wã naóhna caá. Obohjeéhtih, bitadih naáwátjĩhjih wãpí bohéna caá, weemdíh enna yuhna, ĩ beh encat pínah, wã naáwáchah joiná yuhna, ĩ beh joicát pínah niijná. Weemdíh ĩ jepahíhcat jíib páant ĩ jumna caá,* queétdih Jesús át niijíp wut jĩ.

Waáh momni naáwátidih Jesús ã beh joyáát

(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹ Túttimah, waáh momni naáwátjidih ĩ beh joyát pínah niijná, nin pah Jesús queétdih át jwáub niijíp wut jĩ: “**Nin pah niij naóhna wã chãjap be: Waáh momni tíibna Dios naáwát panihni caá.** ¹² **Biquína joinít namáboó** buug ñájni panihni caá. Dios naáwátidih ĩ joyóchahjih, nemép wã ĩ maáh ĩ joyátjidih ã jenah joyát túutcan caá, jepahcanjih iiguípna ĩ bejat pínah niijná. ¹³ **Bitá joinít jeejĩh yewénibit**

* 8:10 Is 6.9-10

baácboó bugg ñájni panihni caá. Dios naáwát dih joiná, ì tui wēi jwuhna yuh caá. Obohjeéhtih, ìih caolihboó ñeh jáap choo bejni panihni ã jumuchah, bitaboó queétdih deohnit, ì yéej chājat tútuchah, Diosdih jepah cádahnit, ì jwúb yéej chājna caá. ¹⁴ **Bitá joinítboó nemép óotna cātfh bugg** ñájni panihni ì jumna caá. Dios naáwát dih joinít, ì jepahna yuh caá. Obohjeéhtih, yeó jáap jummat pah ì chājat pínahdih queét tabit ì náhni dahwana caá. Búdí dinero bíbohatdihjeh ì wēina caá. Ì weñat pínah chājatdihjeh ì jenah joiná caá. Pánih jenah joinít, chéonit panihnit jumna, Dios naáwát dih jenah joicánjeh, queétdih behat dée wihcan caá. ¹⁵ **Obohjeéhtih, bitá joinítboó túini** baác dih bugg ñájni panihni caá. Dios naáwát dih tui joinít, jwúb náhnina, caandíh ì cádahcan caá. Pánih jumna, Dios ã náahat pah ípí tui chājna caá”, Jesús át niijíp wut jī.

Jiát dah naáwát
(Mr 4.21-25)

¹⁶ **“Wā bohéat jiát panihni caá. Ded áih jiát dahdih jí péanit, puubát dahjīh ápí páah jwejcan caá. Caan dáhdih chúudat páha numpboobút ápí jii jwéjcan caá. Obohjeéhtih, japboó ápí jí cáag jwejna caá, ã yeh iiguíchah, nihat waadnít ì tui enat pínah niijná.*** ¹⁷ **Caán ã yeh iiguíchah, dedé ì bihniji ã jíghbipna caá. Dedé ì bih chājatjidihbut** nihat cáacwā ì enbipna caá. Wā naáwát dih ì bohénachah, cáacwā ded pah ìih caolih ã jummatdih ã jéihyana caá.*

¹⁸ **“¡Ñi tui chāja chaáh! Ded pah wā naáwát dih joinít, ñi tui jepahaá. Ded wā naáwát dih tui joiní ã jwúb**

* 8:16 Mt 5.15; Lc 11.33   * 8:17 Mt 10.26; Lc 12.2

náhninachah, Dios caandíh chah ã jéihyabipna caá. Obohjeéhtih, ded joiná yuhna, ã jwúub náhnicah, ã jwíih joyátjidih Dios ã dúuc wáibipna caá”, Jesús át niijíp wut jĩ.*

Jesús íin, ã úudwābut caandíh ī bidat

(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

¹⁹ Caán láa Jesús íin ã úudwābut ã pebhna ĩtih jwībínap wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, dawá cáacwā ĩ jumuchah, Jesúsdiĥ ĩt jéih jwāáhcap wut jĩ. ²⁰ Pániĥna, bita caanjĩĥ jumni Jesúsdiĥ nin pah át niijíp wut jĩ:

—Ma íin ma úudwābut meemdíh bidnit, jóocmant ĩ pái ñuhna caá, át niijíp wut jĩ.

²¹ —Ma naáwát túina caá. Obohjeéhtih, nit panihnit wā déewā yoobát ĩ jumna caá. Dios naáwátđih wā bohénachah, jói jepahnit wā íin panihnit, wā úudwā panihnitbut ĩ jumna caá, Jesús caandíh át niij jepahap wut jĩ.

Búdí johlit, nolihatđihbut Jesús ã yayáát

(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²² Biíh yeó jáap Jesús ã bohénitđih jááj chóodih numah waadnít,

—Chóbe conanaáboó íimđih jwĩ chúuh bejjĩĥ, át niijíp wut jĩ.

Páant niijnít, ĩt chúuh bejep wut jĩ. ²³ Páant ĩ chúuh bejehah, Jesúsboó át úwup wut jĩ. Ā úwat pónih, búdí johlit át jūúwup wut jĩ. Pániĥ búdí nolihat ã jumuchah, ĩih jááj chóo át daábíhip wut jĩ. ²⁴ Páant ã tobohochah, ã bohénit Jesús pebh jwībí wucnit, caandíh nin pah ĩt niijíp wut jĩ:

—ĭBohéní, Bohéní, daabná caá jwĩ chāĥap! ĭJwĩ buud-bípna caá! caandíh ĩt niijíp wut jĩ.

* 8:18 Mt 25.29; Lc 19.26

Páant ĩ niĳ wɛcɔchah, jáanit, Jesús johlitdih, nolihatdi-hbɔt “Ma yayaá”, át niĳíp wɔt ĳĩ.

Páant ā niĳíchahjeh, johlit, nolihatbɔt biícmantjeh át yayah bejep wɔt ĳĩ.

²⁵ —¿Dépanih tibeé weemdĳ ĳĩ túi jenah joicán? Jesús ā bohénitdih át niĳíp wɔt ĳĩ.

Páant ā yayanachah en wúhi bejnit, búdí ĩt úumɔp wɔt ĳĩ. Pánih úumna, búdí jenah joinít, queétjeh nin pah ĩt míic niĳ úúbh joyóp wɔt ĳĩ:

—¿Dedé cáacna tigaá nin? Ā naáwáchahjeh, johlit, nolihatbɔt ā yayah bejna caá, ĩt míic niĳíp wɔt ĳĩ.

*Gadara baácđih bóo nemép ĳumnidih Jesús ā booaat
(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)*

²⁶ Páant ā yapat túttimah, Gadara baácboó Jesús wā ĩt chúuh ĳuibínap wɔt ĳĩ. ²⁷⁻²⁹ Caanná chúuh ĳuibínit, Jesús wā ĩ aab béječah, caán tútchidih bóo nemép ĳumni Jesús dih át ĳwááh dei ĳúúwáp wɔt ĳĩ. Caán maatápdih yégueh đucán, mɔúdíh jéih ĳumcanjeh, cáac yohop-boó ápi ĳumɔp wɔt ĳĩ. Maatápdih nemép wā caandĳ ĩt déheanap wɔt ĳĩ. Páant ĩ déheanachah, cáac wā áih téihya colóhnadih, áih jítcha colóhnadibɔt ĩtah tǔpĳĳ ĩt chéwep wɔt ĳĩ. Pánih chéonit, nemat mɔúboó ĩtih nemep wɔt yah ĳĩ. Obohjeéhtih, ĩ chéwatjidih púud wái daj yohnit, queét nemép wā mɔú wihcapboó caandĳ ĩt numah jwei bác bejep wɔt ĳĩ. Pánihna, Jesús wā dih ĳwááh dei ĳuibínit, nemép wā dih Jesús ā bacat túutɔchah joinít, Jesús dih nin pah ĩt niĳ ĳaacáp wɔt ĳĩ:

—¿Jesús, Dios chah wěpni wúúh, dépanihat túut tigaá weemdĳ páant ma chāĳ? ĳWeemdĳ ma peéh chāĳca bojóó! át niĳ ĳaacáp wɔt ĳĩ.

³⁰ Páant ā niĳ ĳaacáchah joinít,

—¿Dedé tigaá ma wūt? Jesús caán nemépdih át niijíp wūt jī.

Páant ā niijíchah joinít, dawá nemépwā jumna, nin pah át niij jepahap wūt jī:

—‘Dawá’ caá wā wūt. ³¹ ¡Búdí iigní íitboó jwiít dih ma wahca bojoó! Ít niij wēp wúbúp wūt jī. ³² Queét pebh, jeé ñaj yacapboó dawá momo mūwā ī bid jeéméchah ennit, —Jwiít dih queét mūwā díitna ma wahaá, nemépwā Jesús dih ít niijíp wūt jī. Páant ī niijíchah joinít, Jesús queét dih át bejat tútup wūt jī. ³³ Páant ā bejat tútuchahjeh, nemépwā newéih bácahmant bac bejnit, mūwā dih ī waadáchah, ñáo dei bej, būg báhnit, mūwā ít chíic wun beedáh bejep wūt jī.

³⁴ Páant ā yapachah ennit, mūwā dih en daonítjiboó íih tútchina ít jweí jwúb bejep wūt jī. Jweí jwúb bejna, ī jwāáhnit dih naóhnit, íih tútchidih moondíhbut páant ā yapat doonádih ít naáwáp wūt jī. ³⁵ Páant ī naáwáchah joinít, cáacwāboó íih tútchimant Jesús ā chájatjidih enedih ít bejep wūt jī. Pánih bej, Jesús wā ī jumapna juibínit, nemépwā jumniji yégueh duó, táinijeh jenah joinít, Jesús pebh ā chúduchah enna, búdí ít úmup wūt jī. ³⁶ Jesús nemépwā jumnidih ā booanachah ennitjiboó, jáap juinít dih ded pah ā yapatjidih ít naáwáp wūt jī. ³⁷ Páant ī naáwáchah joinít, nihat Gadara baácdih moón búdí úmnit, íih baácmant Jesús dih ít jwúb bejat tútup wūt jī. Páant ī bejat tútuchah joinít, Jesús wā íih jááj chóona ít jwúb dei bejep wūt jī. ³⁸ Páant ī jwúb dei bejchah, nemépwā jumnijiboó Jesús dih búdí átih pej jumíhip wūt yuh jī.

³⁹ —Wájeéh ma jūwúchah, áta túi ta yuh caá. Obohjeéhtih, weém ma Maáh meemdíh jígah ennit, ded pah

wā teo wáacatjidih ma déewādh naáwát túut niijná, ĩ pebhboó ma jwúub bejeé, Jesús caandíh át niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, nemépwā jumniji jwúub bej, nihat áih tútchidih moondíh caandíh Jesús búdí ã teo wáacatjidih át naóh peetép wut jĩ.

Áih yéguéh chóodih jui teonih, Jairo nuumdíhbut Jesús ã booaat

(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰ Gadara baácmant Jesús wā ĩ jwúub chúuh juibínachah, dawá míic wáac páinit cáacwā wēinit, queédíh ĩt jwááap wut jĩ. ⁴¹ Jairo wūt jumni, judíowā ĩ míic wáacat muudíh en daonít ĩ maáh, Jesús pebh át juibínap wut jĩ. Juibínit, bódicha caj yoh ñajnit, Jesús áih muúboó ã bejat pínahdíh búdí át úúbup wut jĩ. ⁴² ã nuúm biíc wilijeh wut jĩ. Caánt doce jópchi bíbohnih, búdí mi wunuchah, caántdih ã booaat pínah niijná, Jesús dih áih muuná át bejat túutup wut jĩ. Páant ã niijíchah joinít, Jesús Jairojeéh ã bejechah, dawá cáacwā caandíh ĩt tóo néeh péenap wut jĩ.

⁴³ Pánihna, queét cātíh biíh wili mácanihat panihat wunnihubut mit jumup wut jĩ. Doce jópchi caán wunatdih mi bíbohochah, ĩ cohochah yuhna, át yaicáp wut jĩ. ⁴⁴ Pánih jumna, Jesús íh yéguéh chóo yapat waadih táahmant mi juibí tewe chahjeh, mi mácanihat panihat wunat át yayáh bejep wut jĩ. ⁴⁵ Páant mi tewe chah, Jesús cáacwādh nin pah át niij úúbh joyóp wut jĩ:

—¿Déhe tigaá wíih yéguéhdih jui teoni? át niijíp wut jĩ.

—Weém meemdíh wā teocan beé, nihat ĩt niijíp wut jĩ.

—Páant Bohení, dawá meemdíh ĩ tóo néeh péena caá, Pedroboó át niijíp wut jĩ.

⁴⁶ Páant ã niijíchah joinít, Pedroh nin pah át jwúub niijíp wut jĩ:

—**Obohjeéhtih**, wanni weemdíh juí teweçah, booaat wēpat wíih báhahmant ái bejep be, Jesús át niijíp wut jĩ.

⁴⁷ Páant ã niijíchah joinít, caandíh juibí teonih, jéih jweicán, úum méménit, Jesús pebh mit bódicha caj yoh ñajap wut jĩ. Pánih bódicha caj yoh ñajnit, nihat cáacwā ĩ enechah, ded pah mi juibí teonitjeh bootjidih caandíh mit naáwáp wut jĩ. ⁴⁸ Páant mi naáwáchah joinít,

—**Némá**, weemdíh túi jenah joiná, mat boonap tagaá. Úumcanjeh, wēnit ma jwúub bejeé, Jesús caántdih át niijíp wut jĩ.

⁴⁹ Páant ã niijíchahjeh, Jairoíh muumánt bej, Jesús wā pebhna juibínit, Jairoboodíh nin pah át niijíp wut jĩ:

—Jáantjeh ma nuúm mi muujáh bejep be. Páant mi wunuchah, bohénidih ma jwúub bejat túutá, Jairodih át niijíp wut yuh jĩ.

⁵⁰ Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joinít,

—**Ma** úumca bojoó. Wā wēpatdih ma túi jenah joyóçah, ma nuúm mi boobipna caá, Jesús Jairodih át niijíp wut jĩ.

⁵¹⁻⁵³ Túttimah, Jairoíh muuná juibínit, ĩ játih juibínitji wunnihdih búdí jígahnit, ĩ juñúçah, Jesús át enep wut jĩ.

—**Ñi** juí cádaahaá. Caánt wunnih nihcan caá. Úona caá mi chājap, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, mi wunatdih jéihnit, caandíh ĩt dehwep wut jĩ. Queétdih páant niij naóh péanit, Jairoíh muudíh waadnít, ájeéh bejnitdih jóocmantjeh át chāwát túutap wut jĩ. Pánihna, Pedro, Santiago, Juan, wunnihji mi mánadih pohba ájeéh át waadát túutap wut jĩ.

⁵⁴ Pánih waadnít, Jesús wunnihíh téihyadh teonit,

—**¡Bainíhmaá**, ma ñah ñuhú! caántdih át niijíp wut jĩ.

⁵⁵ Páant ã niijíchahjeh, caánt jwúub boonit, mit ñah ñuhup wut jĩ. Mi jwúub boonachah, Jesús mi mánadih caántdih jeémát át wúhat túutup wut jĩ. ⁵⁶ Páant ã boonachah, mi mána búdí it en wúhi bejep wut jĩ. Obo-hjeéhtih, caántdih ã booaatjidih bitadih Jesús át naáwát túutcap wut jĩ.

9

Jesús doce ã bohénitdih ã wahat (Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

¹ Bíc yeó jáap doce ã bohénitdih Jesús ã pebhna bid wáacnit, nemépwādhĩ ĩ bacaat pínah, wənnitdihbut ĩ booaat pínah niijná, ã wēpatdih queétdihbut át wūhup wut jĩ. ² Pánih wūh péanit, queétdih át wahap wut jĩ, Dios ã maáh jumadnih ĩ naáwáchah, cáacwā ĩ jepahat pínah, cáacwādhĩbut ĩ booaat pínah niijná. ³ Pánih wahnit, Jesús queétdih nin pah át niij naáwáp wut jĩ:

—**Bejna, dedé bí déedih ñi** ub bejca bojoó. Íoh cajat nah, wūh wūh, jeémát, dinerodih yuh buca ñi ub bejca bojoó. Ñi dawát chóodihjeh ñi duo béjeé. ⁴ **Caán** tútchidih moondíh bohéna, ded ñi jwíh waadni mūdhíh ñi ũwū. Caanjíh moondíh bohé péanitjeh caán mūdhíh ñi cádah bejeé. ⁵ **Det** tútchidih moón yeebdíh náahcan, ñi naóhni doonádhĩ ĩ joíhcah, bac bejna, ĩ enechah, queétdih Dios ã yohat pínahdih ĩ jéihyat pínah niijná, ñíh zapatosdih tóo dugnit, becchídih ñi péoh mao jéenanaá, át niijíp wut jĩ.*

⁶ Páant ã niijíchah joinít, nihat tútchibitna yoobó it bejep wut jĩ. Pánih juibínit, Dioíh túini doonádhĩ nihat cáacwādhĩ naóhni, wənnitdihbut it boonap wut jĩ.

* 9:5 Lc 10.4-11; Hch 13.51

Maáh Herodes tãbit ã úumat
(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)

⁷ Caán láa Maáh Herodes Jesús ã bohénitbut ded pah ĩ chãjat doonádih jwúub joiná, búdí ãt úumap wut jĩ. “Juanji ãt jwúub boo pud jũóh tagaá”, biquína niíj, ⁸ “Elías ãt jwúub jígoh tagaá”, bita niíj, “Dios naáwát dih biíh naóh yapaniji ãt jwúub boo pud jũóh tagaá”, bitabut ĩt niijíp wut yuh jĩ.*

⁹ Páant ĩ niijíchah joinít, Herodesboó nin pah ãt niijíp wut jĩ: —Weemjéh tijí Juandih wã waó bóod yohat túutur jĩ. ¿Pánihna, deíh doonádih tigaá wã jwúub joí, páant muntih? ãt niijíp wut jĩ. Páant niijnít, Herodes Jesús dih tãbit ãt eníhip wut jĩ.

Cinco mil cáacwãdih Jesús jeémát ã wũhat
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰ Túttimah, Jesús ã wahnitji ã pebhna jwúub juibínit, ded pah ĩ chãjatjidi h caandíh ĩt naáwáp wut jĩ. Páant ĩ naáwáchah joinít, ã bohénitjĩhkeh jumíhna, cáacwãdih ãt cádah bejep wut jĩ. Pánih cádah bejnit, Betsaida tútchina ĩt bejep wut yuh jĩ. ¹¹ Obohjeéhtih, cáacwãboó ĩ bejat dih jéihnit, queétdih ĩt ñuun béjep wut jĩ. ĩ ñuún jwãááchah, Jesús queétdih wēinit, Dios ã maáh jumatdih ãt bohénap wut jĩ. Wunnitdihbut ãt boanap wut jĩ.

¹² Cheyeh doce ã bohénit nin pah Jesús dih ĩt niijíp wut yuh jĩ:

—Nin pehbhit tútchinaboó nitdih ma bejat tútú, ĩ ũwat tólih pínah, ĩ jeémát pínahdihbut ĩ bidat pínah niijná. Ninjĩhbitjeh pohba muuná ã wihcan caá, ĩt niijíp wut jĩ.

¹³ —**Yebjéh queétdih jeémát ñi wũhuú**, Jesús ãt niíj jepahap wut jĩ.

* 9:8 Mt 16.14; Mr 8.28; Lc 9.19

—Páant, cinco botoni pan dahna, chéne queejwábit-dihjeh jwí bíbohna caá. ¿Queét ĩ jeémát pínahdih jíib chájadih jwí bejmi naniít? ã bohénit ĩt niíj wábh joyóp wut jĩ.

¹⁴ (Cinco mil neonájah ĩt jumup wut jĩ. Yaádh ĩ weh bíícdih chah ĩt jumup wut jĩ.)

—**Cáacwã poómp** jummat pah cincuenta ñi chúdat tútú, ã bohénitdih Jesús át niijíp wut jĩ.

¹⁵ Páant ã niijíchah joinítjeh, queétdih ĩt chúdat tútup wut jĩ. ¹⁶ Páant ĩ chúdachah, Jesúsboó cinco pan dahnadih, chéne queejwádhbut ubnit, chéi ennit,

—**Nin pandih, queejwádhbut** ma wáhat túina caá, Paá, ã ípdih át niijíp wut jĩ.

Páant niíj péanit, pan dahnadih queejwádhbut dajnit, cáacwádh ĩ pāáát pínah niijná, ã bohénitdih át wáhp wut jĩ. ¹⁷ Pánihna, nihat ĩt túi jeémp chūúp wut jĩ. ĩ jadh jeémpnidih doce wáhdih ĩt ub yac yáwanap wut jĩ.

*“Meém Cristo, Dios ã wahni caá”, Pedro Jesúsdiĥ ã niiját
(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)*

¹⁸ Bíih láa Jesús Diosdih wábh péanit, ã bohénitdih nin pah át niíj wábh joyóp wut jĩ:

—**¿Weemdíh ded pah tigaá cáacwã ĩ niíj?** át niijíp wut jĩ.

¹⁹ —‘Juan Daabáni nacaá’, biquína niíj, ‘Elías nacaá’, bita niíj, ‘Jon játih Dios naáwátdih naóh yapaniji át jwáub boo pud jóóh tagaá’, bitabut ĩ niijná beé, Jesúsdiĥ ĩt niíj jepahap wut jĩ.*

²⁰ —**Queét páant ĩ niijíchah joiná, ¿yeéboó ded pah tigaá ñi niíj jenah jói?** queétdih át niijíp wut jĩ.

* 9:19 Mt 14.1-2; Mr 16.14-15; Lc 9.7-8

—Meém Cristo, Dios ã wahni caá, Pedroboó ãt niíj jepahap wut jĩ.*

Ã wunat pínahdih Jesús ã naáwát
(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)

²¹ Páant Pedro ã niijíchah joinít, Jesús ã bohénitdih nin pah ãt jwúub niíj naáwáp wut jĩ:

—Dios ã wahni wã jumát doonádih bitaboodíh ñi naóhca bojoó. ²² Weém nihat cáacwã úud jeñédih tubit yeejép yapat caá náahap. Jwĩ maáta, sacerdotewã ï maáta, Moisés ã wutatjidih bohénitbut weemdíh náahcan, ï mao yohat túutbipna yuh caá. Obohjeéhtih, páant ï mawachah yuhna, bíc peihcanni yeó jáap túttimah, wã jwúub boo pud jũóhbirna caá. Páant yeejép yapat caá weemdíh náahap, Dios ã jenah joyátjidih bíc yoobó ã yapat pínah niijná, ãt niijíp wut jĩ.

²³ Túttimah, queét nihatdih nin pah ãt niíj naáwáp wut jĩ:

—Ded wíih jumíhna, ã weñat pínahdih jenah joicán, wã weñat pínahboodíh jenah joinít, ã jepaha naáh. Bita caandíh ï wêi encah yuhna, caandíh tubit yeejép ï chã-jachah yuhna, ï mao yohíhichah yuhna, weemdíh jepah cádahcat caá náahap.* ²⁴ Ded ã weñat pínahdihjeh jenah joí chãjni iiguípna bejni ã jumbipna caá. Obohjeéhtih, ded ã weñat pínahdih joyáh bojni, wã weñat pínahboodíh chãjni, ã buudcán niít.* ²⁵ Ded ã weñat pínahdihjeh chãjni, búdí dinero ã bíbohochah yuhna, caandíh dedé pínah nihcan caá. Wã weñat pínahdih ã chãjcatji jíb, iiguípna ã bejbipna caá. ²⁶ Pánihna, weém maáh jumna, wã íp ã yeh iigátjĩh, áih túinit ángelwã ï yeh iigátjĩhbut jwúub dei jũóhna, ded weemdíh náahcan, wã naáwátidihbut

* 9:20 Jn 6.68-69

* 9:23 Mt 10.28; Lc 14.27; Jn 12.24

* 9:24 Mt 10.39;

Lc 17.33; Jn 12.25

joíhcannidih wā wēpatjīh wā yohbipna caá. ²⁷ **Yeebdíh yoobópdih wā naóhna caá. Biquína ninjīh ñuhnit ñi wunat pínah játih, Dios ã maáh jumatdih ã jútuchah, ñi enbipna caá, Jesús ãt niijíp wut jī.**

*Dios ã yeh iigátjīh Jesús ã ñuhat
(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)*

²⁸ Biíc semana túttimah, Diosdih wúbát túut niijná, Pedro, Santiago, Juan queét biíc peihcannitdihjeh jap bóo jeená Jesús ãt numah púuh laab béjep wut jī. ²⁹ Caanná ï púuh laáb juibínit, Jesús ã wúbúchah, ã jígohat ãt túut numúp wut jī. Áih móot yeó ã yeh iigát pah yeh íg, áih yéguhubut biíc yoobó túi baabní ãt yeh iiguíp wut jī. ³⁰ Páant ã yeh iiguíchah, Moisés, Elíasji biícđih ã pebh ít jígohop wut jī. ³¹ Queébtut Jesús biíc yoobó ít yeh iiguíp wut jī. Pánih jígohnit, Dios ã jenah joyátjidih biíc yoobó ã yapat pínah niijná, Jesús Jerusalén tútchiboó ã wunat pínahđih ít míic wéhenap wut jī. ³² Páant ã yapachah, Pedro ã chéenwā biícđih chúnít jumna, queéđdih quiib chei ãt jumup wut jī. Obohjeéhtih, jwúub jáanit, Jesús búdí ã yeh iiguíchah, ã pebh ñuhnitdihbut ít enep wut jī. ³³ Pánih ñuhnitji ï jwúub buúd júwúchah, Pedro Jesúsđih nin pah ãt niijíp wut jī:

—¡Bohéní, ninjīh jwī jumuchah, ã túina caál! ¿Biíc peihcanni mū dahnadih, míih pínah, Moiséh pínah, Elíah pínahđihbut jwī chāj jīh? ãt niijíp wut yuh jī. Páant niijná, ãt jenah joicáp wut jī.

³⁴ Páant ã niijíchahjeh, mah pōh panihni queéđdih ãt dei juyúp wut jī. Páant ã dei juyúchah, búdí ít úumup wut jī.

³⁵ Mah pōh cātīh Dios queéđdih nin pah ãt niijíp wut jī:

—Nin wã wũúh, wã oini caá.* ã naáwáchah, caandíh ñi túi joyoó, Dios queétdih át niijíp wut jĩ.*

³⁶ Páant ã niiját túttimah, Pedrowã jwúub enna, Jesús biícjeh ã ñũhuchah, ït enep wut jĩ. Páant ï enatjidih bitadih ït naóh jwuhcap wut jĩ.

Wáá wunat jumnidih Jesús ã booaat

(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷ Cheibit Jesús wã ï jwúub dei juibínachah, dawá cáacwã caandíh ït jwááap wut jĩ. ³⁸ Páant ï jwááachah, queét cáfíh biíc newé Jesús dih ejnit, nin pah át niij úúbup wut jĩ:

—Bohéní, meemdíh wã úúbhna caá. Wã wũúh biíc jumnidih jígah ennit, ma teo wáacá. ³⁹ Dawá láa nemép caandíh ápi déheana caá. Pánih déhe buug ñájnit, tubit mémé ñaacnit, chũi bid ñajnit, ápi jac moj chej bac ñaj bejna caá. Pánih chájna, wã wũúhdih dedé ã noón yaicán caá. Pánihna, áih bácahdih tubit yéejana caá ã chájap. ⁴⁰ Páant ã chájachah, nemépdih ï bacaat pínah niijná, ma bohénitdih wã úúbup yuh be. Obohjeéhtih, queétboó caandíh ï jéih bacacap be, Jesús dih át niijíp wut jĩ.

⁴¹ Páant ã niijíchah joinít, Jesús queét nihatdih nin pah át niij jũihñap wut jĩ:

—*¡Yeéb yeejépwã weemdíh jenah joicánnit ñi jumna caá! ¿Débólih tigaá weemdíh túi jenah joicán, ñi tac buugábi? át niijíp wut jĩ. Páant niijnít, —Ma wũúhdih wã pebhna ma ub jũúwú, behedih át niijíp wut jĩ.*

⁴² Páant ã niijíchah joinít, ã wũúhdih Jesús pebhna ã ub jũúwúchah, nemépboó déhea ub yoh buugánit, tubit caandíh át méméanap wut jĩ. Páant ã chájachah ennit, Jesús nemépdih át jũih bacapanap wut jĩ. Pánih baca péanit,

* 9:35 Is 42.1; Mt 3.17; 12.18; Mr 1.11; Lc 3.22 * 9:35 2P 1.17-18

—**Dáa**, ma wũhũh ã túi boona caá buca, behedih ãt niijíp wut jĩ. ⁴³ Páant ã bacaatdih ennit, Dios ã wēpatdih nihat cáacwã ãt en wúhi bejep wut jĩ.

*Jesús ã wunat pínahdih ã jwũub naáwát
(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)*

Páant nemépdih ã bacaatjidih cáacwã búdí ã jengah joyóchah, Jesúsboó ã bohénitdihjeh nin pah ãt niij naáwáp wut jĩ:

⁴⁴ —**Ñi** túi joyoó. Weém yeebdíh bainí wã naáwát túut caá. Weém nihat cáacwã úud jeñédih cáacwã teonit, bitadih ã wũhbipna caá, Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.

⁴⁵ Páant ã niijíchah joiná yũhna, Dios queétdih ã beh joyát túutcah, ãt túi beh joicáp wut jĩ. Pánih beh joicán, ã jwũub wũbh joyátji déeji ãt tíiquip wut jĩ.

*“Déhe tigaá ñi maáh panihni”, Jesús ã niiját
(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)*

⁴⁶ Páant Jesús ã niiját túttimah, ã bohénitboó nin pah queétjeh ãt míic niijíp wut jĩ: “¿Déhe tigaá jwĩ cãtíh jwĩ maáh panihni?” ãt míic niij jũihñup wut jĩ.*

⁴⁷ Páant ã míic niij jũihñatdih jéihnit, bíic wébít dih Jesúsboó ã pebh ãt wái boj dodhdop wut jĩ.

⁴⁸ —**Det** wũhwã jumna, nin wébít panihni, oboh jumnidih wēi jwãáhnit, weemdíhbut wēi jwãáhnit caá. Det weemdíh wēi jwãáhnit, weemdíh wahnijidihbut wēi jwãáhnit ã jumna caá. Pánihna, ded nin wébít dée oboh jumniboó ñi maáh panihni ã jumna caá, Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.*

* 9:46 Lc 22.24   * 9:48 Mt 10.40; Lc 10.16; Jn 13.20

“Ded jwiít dih en jũihcanni jwiít dih teo wáacni caá”,
Jesús ã niiját

(Mr 9.38-40)

⁴⁹ Páant ã niijíchah joinít, Juanboó Jesús dih nin pah át
niijíp wut jĩ:

—Bohéní, jwĩ enechah, biíc newé ma wēpatjĩh nemép-
wādih ã bacat túutap be. Obohjeéhtih, jwĩjeéh jumni ã
nihcah, caandíh páant jwĩ chājat túutcap be, át niijíp wut
jĩ.

⁵⁰ —Páant caandíh ñi niijcá bojoó. Ded yeebdíh en
jũihcanni jumna, ñijeéh ã jumna caá, Jesús queétdih át
niijíp wut jĩ.

Samaria baácdih moón Jesús dih ñ náahcat

⁵¹ Pánihat túttimah, jeáboó ã pũuh laab béjat yeó
jáap pínah tóah jũúwúchah, “Weemdíh Jerusalén tútchina
bejat caá náahap”, Jesús búdí át niij jenah joyóp wut jĩ.

⁵² Páant niij jenah joinít, biquína ã bohénitdih Samaria
baácdih bóo tútchina ñ ũwat pínah pebhboó ñ á moh
páñat pínah niijná, ñ játih át wah waáwá bojop wut
jĩ. ⁵³ Obohjeéhtih, caán tútchiboó ñ juibínachah yuhna,
Jerusalén tútchina Jesús ã bejat doonádih joinít íijna, caán
tútchidih moón caandíh ñ náahcap wut jĩ. ⁵⁴ Páant ñ
náahcat doonádih joinít, Jesús ã bohénit Santiago Juanjĩh
nin pah Jesús dih ñ niij wúbh joyóp wut jĩ:

—¿Maá, meemdíh ñ náahcatji peéh, queét ñ íig beedáat
pínah niijná, jeámant íigát dih jwĩ dei jũúwát túut jĩh? ñt
niijíp wut yuh jĩ.*

⁵⁵ Páant ñ niijíchah joinít, Jesús tac pũud ennit,

—Yeéb íjnit, ñi peéh chājíchah, ñ túican caá.

⁵⁶ Weém, niihat cáacwā úud jeñé cáacwādih yohat túut
niijná, nin baácboó wā dei jũóhcap jĩ. Obohjeéhtih ñ

* 9:54 2R 1.9-16

yéejat peéh iiguípná ĩ bejat déejidih queétdih táı ubat túut niijná, wã dei jũúwáp jĩ, Jesús queétdih át niıj jũihñup wut jĩ.

Páant niijnít, biıh tútchina ĩt bejep wut jĩ.

Biquína Jesúsdih ĩ péelhat

(Mt 8.18-22)

⁵⁷ Páant Jesúswã namáboó ĩ bejechah, biíc ĩjeéh péeni Jesúsdih nin pah át niıj naáwáp wut jĩ:

—Deyoób ma bejechah, weembát majeéh wã bejmi caá, át niıjıp wut jĩ.

⁵⁸ —**Jia** mujjiowá ĩih muú pınah ítnadih ĩ bíbohna caá. Jwébehwãbut ĩih yécanadih ĩ bíbohna caá. Obohjeéhtih, weém nihát cáacwã úud jeñé wíih mujééh pohba wã bíbohcan caá. Pánihna, wãjeéh ma jũúwúchah, búdí bwat meemdíhbut ã jumbipna caá, Jesús caandíh át niıjıp wut jĩ.

⁵⁹ Páant ĩ bejechah, Jesús biıh ĩjeéh péeniboodíh

—**Wãjeéh ma** jũúwú, át niıjıp wut jĩ.

—Wã bejmi caá, Maá. Obohjeéhtih, wã bejat pınah játih wã íp ã wunuchah, áih bácahdih wã yohat pınah niijná, ‘Ma chão jwáhúú’, weemdíh ma niıjı. ã wunuchah, yoh péanit, majeéh wã péebipna caá, át niıjıp wut jĩ.

⁶⁰ —**Weemdíh náahcannit** wunnit panihnit jumna, queét wunnitdih ĩ yoho naáh. Obohjeéhtih, meémboó wãjeéh jumni pınah buu ma jũúwú. Wíih tewatboodíh chah jenah joinít, Dios maáh ã jummat dooná, bitadih naáwádih bejat caá meemdíh náahap, Jesús caandíh át niıjıp wut yuh jĩ.

⁶¹ Páant ĩ bejechah, biıh ĩjeéh péenibut nin pah Jesúsdih át niıjıp wut yuh jĩ:

—Maá, majeéh wã bejmi caá. Obohjeéhtih, wã bejat pınah játih ‘Wã bejna caá’, wã pebh moondíh wã niıj

babhbat pínah niijná, weemdíh ma wahaá. Pánih chäj péanit, majeéh wã péebipna caá, át niijíp wut jĩ.*

⁶²—Ded wã wutni tewatdih teo jwíihna yuhna, ã weñat pínahdih jwúb jenah joí chäjnit, Diosdih teo wãhni pínah ã jéih jumcan caá, Jesús caandíh át niijíp wut jĩ.

10

Jesús setenta y dos ã bohénitdih ã wahat

¹ Túttimah, Jerusalén tútchina bejna, Jesús setenta y dos ãjeéh péenitdih ñionit, át wahap wut jĩ. Pánih wahna, ã bejat pínah tútchinadih ã játih ĩ naóh waawát pínah niijná, chénewã míic át wahap wut jĩ. ² Queétdih ã wahat pínah játih, nin pah át niij naawáp wut jĩ: “**Wíih doonádih jepahnit pínah dawá ĩ jumna yuh caá.** Obohjeéhtih, daocánnit naóhñit ĩ jumuchah, queét jepahñit ĩ joi jwúhcan caá. Pánihna, yeéboó Diosdih ñi wúbú, chah dawá naóhñit pínahdih ã wahat pínah niijná.* ³ **Pánihna, naawádih ñi bejeé.** Bejnit, nin pah ñi túi jenah joyoó: Diosdih jepahcannit, jiwá cātíh ovejawādih wahat pah, yeebdíh wã wahna caá.* ⁴ **Pánih bejna, dinerodih** ubcan, wuh wúhdihbut ubcan, biíh zapatosdihbut ubcanjeh, wépép ñi bejeé. Dawá cáacwādih túi naawát túut niijná, deddih jwááh wúbhna, chāocánjeh, bejat caá náahap. ⁵ **Ded ñi jwíih waadni** muudíh moondíh ‘Dios ã túyat ñijeéh ã jum naáh’, ñi niijí. ⁶ **Túinit** jumna, páant ñi niijíchah joinít, ĩ túi jepahbipna caá. Obohjeéhtih, túicannit jumna, páant ñi niijíchah yuhna, ĩ jepahcan niít. Páant ĩ jepahcah, caán muudíh moondíh Dios ã túyat ã wihcan niít. ⁷ **Yeebdíh jwíih jepahnitjeéh ñi jum** jwuhwúp. Queét yeebdíh jeémát, babhbatdihbut ĩ wúhuchah, ñi

* 9:61 1R 19.20 * 10:2 Mt 9.37-38 * 10:3 Mt 10.16

túi jeémp babhbaá. Yeéb queédih teo wáacnit bohénachah, queétboó ñi teo wáacat jíib jeémát babhbat ĩ wũhuchah, ã táina caá. Caán tútchidih moondíh ñi bohé jwuhna, ñi jwíih jwíibíni mũudíhjuh ñi jum jwuhwáp.*
⁸ **Ded** tútchidih ñi jwíibínachah, yeebdíh jepahnit, dedé jeémátidih ĩ wũhuchah, ñi túi jeémé. ⁹ **Caán** tútchidih moón wũnnitdih booanit, queédih nin pah ñi niijí: ‘Dios yeebdíh búdí caá ã bidip, áihwã ñi jumát pínah niijná. Wũnnitdih ã booana, Maáh jumna ã wēpatdih yeebdíh ã júutna caá. Páant ã wēpatdih jéihnit, ñi yéejatdih cádahna, táiniboodíh túut nũnnít, caandíh ñi jepahaá’, queédih ñi niijí. ¹⁰ **Obohjeéhtih, ded** tútchidih jwíibí, bohéna, wũnnitdih ñi booanachah yuhna, ĩ jepahcah, ĩih namádih bejnit, nin pah queédih ñi niijí: ¹¹ **‘Dios maáh** jumna, ã wēpat yeebdíh ã júutuchah yuhna, yeéboó caandíh ñi jepahcap jí. Pánihna, ñíih tútchi becchídih jwíih jítchamant jwí pit yohna caá. Páant jwí chājat pah, ñi jepahcatji jíib Dios yeebdíhbut ã yohbipna caá’, ñi niijí.*
¹² **Yeéboó nin pah wã niijátidih ñi túi** náhninaá: Sodomá tútchidih moonjí tubit yeejép chājnit ĩt jumap wut jí. Obohjeéhtih, queédih Dios ã peéh chājat chah, ã peéh chājat pínah yeó jáapdih ñi bohéátidih jepahcannitboodíh ã peéh chājbipna caá”, Jesús queédih át niijíp wut jí.*

Biíh tútchidih moón ĩ jepahcat

(Mt 11.20-24)

¹³ **‘Yeéb Corazín** tútchidih moón, Betsaida tútchidih moondíhbut Dios búdí ã peéh chājbipna caá! Weém ñíih tútchinadih jumna, Dios ã wēpatjíh búdí wã teo wáacachah yuhna, ñi jepahcap jí. Tiro tútchidih moón,

* 10:7 1Co 9.14; 1Ti 5.18 * 10:11 Mt 10.7-14; Mr 6.6-11; Lc 9.3-5; Hch 13.51

* 10:12 Gn 19.24-28; Mt 10.15; 11.24

Sidón tútchidih moondíhbut Dios ã wēpatjīh páant wã teo wáacachah nihna, queétboó jáantjeh ī yéejatdih búdí jūinít, ĩta túut nuum tágaá.* ¹⁴ **Pánihna, Tiro** tútchidih moón, Sidón tútchidih moondíhbut Dios ã peéh chāj lóa, Corazín tútchidih moón, Betsaida tútchidih moondíhbut chah ã peéh chājbipna caá. ¹⁵ **Yeéb Capernaum** tútchidih moondíhbut peéh chājna, maáta panihnit chājcanjeh, yeebdíh moh yéejnit Dios ã chājbipna caá.*

¹⁶ **“Ded yeebdíh joí jepahni, weemdíhbut jepahni caá. Obohjeéhtih, ded yeebdíh jepahcanni, weemdíhbut jepahcanni caá. Weemdíh jepahcanni, wã íp weemdíh wahnidihbut jepahcanni caá”**, ät niijíp wut jī. Páant ã niij péanachah joinít, ã wahnitboó ĩt bejep wut jī.*

Setenta y dos Jesús ã wahnitji ĩ jwúub juyát

¹⁷ Pánih bejnitji wēinit, queét setenta y dos Jesús ã wahnitji ã pebhna ĩt jwúub juibínap wut jī. Pánih jwúub juibínit, nin pah Jesúsdiĥ ĩt niijíp wut jī:

—jMaá, ma wēpatjīh jwī wutuchah, nemépwã yuh buca jepahnit, ĩt bac bej tagaá! ĩt niijíp wut jī.

¹⁸ **—Japmant wedóat pah ã bejchah, nemépwã ĩ maáh ã buúg jéen jūúwúchah, wã enep jī. ¹⁹ ¡Ñi joyoó! Wã wēpat yeebdíh wáat wūhup be, maiwādiĥ, dúowādiĥbut jwāáhnit, ñi jéih chuñat pínah niijná. Nemépwã ĩ maáh ã wēpatjīh yeejép ã chājat déedih jāhat wēpat wã wūhup be. Páant wã wūhuchah, áih nemépwã yeebdíh ĩ jéih yéejacan niít.* ²⁰ Pánihna, nemépwādiĥ yeéb ñi wutuchah, ĩ jepahatdih ennit, búdí ñi wēina yuh caá. Obohjeéhtih, nin caá chah búdí ñi weñat pínah pohba: Yeéb Dioíhwã ã pehbboó bejnit pínah ñi jumuchah, áih papélah tólih**

* 10:13 Is 23.1-18; Ez 26.1-28.26; Jl 3.4-8; Am 1.9-10; Zac 9.2-4 * 10:15 Is 14.13-15 * 10:16 Mt 10.40; Mr 9.37; Lc 9.48; Jn 13.20 * 10:19 Sal 91.13

panihniboó ñi wētna daácni ã jumna caá, Jesús queédih át niijíp wut jĩ.

Jesús ã weñat

(Mt 11.25-27)

²¹ Páant niij naóh péanit, Jesús Túini Espíritu ã wēpatjih búdí wēinit, Diosdih nin pah át niijíp wut jĩ: **“Paá, meém nihat baácdih moón ĩ maáh, nihat jeádih moonbút ĩ maáh** ma jumuchah, meemdíh búdí wā wēina caá. ‘Jwiít túi jéihnit caá’, niijnít dih wā bohéát dih ma beh joyát tútcap be. Obohjeéhtih, jéih jwuhcannitboodíh mapí jéihyanap be. Páant mapí wēi chājna caá”, ã ípdih át niijíp wut jĩ.

²² Páant ã ípdih niij wúbh péanit, ã pébh joi ñúhndih nin pah át jwúub niij naáwáp wut jĩ: **“Dios, wā íp nihat ã wēpat** bíc yoobó weemdíhbut ã wūhup be. Ded pah wā jumatdih wā ípjuh caá ã jéihyep. Bíh páant jéihni ã wihcan caá. Ded pah wā íp ã jumatdihbut weemjéh caá wā jéihyep. Det wā ñíonitdihbut caandíh wápí bohéna caá. Pánihna, jwiítjuh caá caandíh jwí jéihyep”, át niijíp wut jĩ.*

²³ Páant cáacwādh naóh péanit, ã bohénitdih tac púud ennit, queédihjuh nin pah át niijíp wut jĩ: **“Yeéb wā wēpatdih ennit, Dios weemdíh ã wahatjidih ñi túi jéihna caá. Pánihna, bitabut páant wā jumatdih jéihnit, queébtut túi wēinit ĩ jumna caá.** ²⁴ **Ñi jenah joyoó. Jon játih Dios naáwát dih dawá naóh yapanitji, dawá maátajibut yeéb ñi ennidih búdí eníhna yuhna, ĩt encap wut jĩ. Ñi joinídihbut búdí joíhna yuhna, ĩt joicáp wut jĩ”**, át niijíp wut jĩ.

Samaria baácdih bóo ã túi chājat naáwát

---

* 10:22 Jn 3.35; 10.15

²⁵ Biíh láa, Moisés ã wutajjidih bohénit poómpdih bóo Jesús pebh át juibínap wut jí. Pánih juibínit, nin pah át niij úubh joyóp wut jí:

—¿Bohéní, Dios pebhna bejínna, ded pah wã chãjbi? át niijíp wut jí.

²⁶ —¿Moisés ded pah tigaá át niijí? **Caandíh enna, ¿depah tí mapí niij jengah jóí?** Jesús át niijíp wut jí.

²⁷ —‘Diosdih chah jengah jóí, táí jepahnit, wëina, caandíh bádí ñi oyoó.* Meemjéh ma míic oyat pah muntih, bitadihbut bádí ma oyoó’,* Moisés át niij daacáp tají, át niijíp wut jí.

²⁸ —**Yoobópdih ma jepahna caá.** Pánih chãjnit, wunna, Dios pebhna ma bejbipna caá,* Jesús caandíh át niijíp wut jí.*

²⁹ Páant ã niijíchah joinít, Moisés ã wutajjidih bohéni ã táí chãjatdih júutat túut niijná, nin pah át jwáub niij úubh joyóp wut jí:

—¿Obohjeéhtih, Bohéní, deddih tigaá wã oibi? át niijíp wut jí.

³⁰ Páant ã niijíchah joinít, nin ã jengah joiní naáwátjéh Jesús át niij naóh bohénap wut jí:

—**Biíc newé Jerusalén tútchimant Jericó tútchina** ã dei bejечah, namá tacdih nuumnít cáacwã caandíh jwãáh-nit, nihat áih bií dée, ã ðoní chóodihbut dúuc wáyat túut niijná, í wun mao jwejep be. Páant í wun mao jwejni namáboó ã ñajap be. ³¹ **Páant í chãjat túttimah,** biíc sacerdote caán namádih dei bejna, í wun mao jwejnijidih ã enep yuh be. Obohjeéhtih, enna yuhna, chãocánjeh, ã bóod púud yap bejep be. ³² **Túttimah,** Leví ã juiená poómpdih bóobut ã bejep be. Caán ñajni pebh juibí

* 10:27 Dt 6.5 * 10:27 Lv 19.18 * 10:28 Lv 18.5 * 10:28 Mt 22.35-40;
Mr 12.28-34

ennit, chãocánjeh, caanbút ã bóod púud yap bejep be. ³³ **Obohjeéhtih, páant ĩ yap bejat túttimah**, ñi eníhcanni Samaria baácđih bóo caán namádihjeh muntih ã dei bejep be. Pánih dei bejna, caán ñajnidih juíbí ennit, caandíh ã jígah enep be. ³⁴ **Pánih jígah ennit, ã pebh juíbínit**, yíi, iguíh mac bícđih áih yahwítnadih ã cohop be. Coh péanit, yégueh chóojih ã chéwep be. Chéo péanit, caandíh đonji burrodih ãb túuh cáagnit, ũwat tólihna jumni munná ã numah bejep be. Caanná ãb juíbínit, nihat chei ã en dao dáa jũwúp be. ³⁵ **Cheibit**, ũwat muú mínahdih caandíh ã en dawát pínah niijná, ã jíib chãjap be. Pánih jíib chãjnit, nin pah caandíh ã niijíp be: ‘Nindih ma túi en dao jwáhũ. Caandíh ma en dawát pínah jíib wã wãhna caá. Pánihna, chah ma jwũub jíib náahachah, jwũub juínit, wã jwũub jíib chãj jáhabipna caá, páant muntih’, Samaria baácđih bóo muú mínahdih ã niij naáwáp be, Jesús át niij bohénap wut jĩ.

³⁶ Páant niij naóh bohé péanit, Moisés ã wutatjidih bohénidih nin pah át niij uúbh joyóp wut jĩ:

—**Queét bíic peihcannit bíi déedih chewe maonijidih ennit, ¿déhe tibeé túi** oini ã jum? át niijíp wut jĩ.

³⁷ —Caandíh jígah en teo wáacni ã túi oyop be, át niij jepahap wut jĩ.

—**Pánihna, meembút** bejna, bíic yoobó meemdíh eníhcannitdih oinit, ma túi teo wáacá, Jesús caandíh át niij naáwáp wut jĩ.

Martawãjeéh Jesús ã jumat

³⁸ Túttimah, Jesús wã Jerusalén tútchina bejnit, bainí tútchidih ĩt juíbínap wut jĩ. ĩ juíbínachah, caán tútchidih bóli, Marta wut jumnih, Jesús wãdih miíh muúboó mit chão jwúhat túutup wut jĩ. ³⁹ Mi jwan, María wut jumnihbũt mit jumup wut jĩ. Maríaboó Jesús ã bohénachah, ã

pebh mit joí chúudap wut jī.* ⁴⁰ Obohjeéhtih, Martaboó yójah jeémát teona, mit íjip wut jī. Pánih íjnit, Jesús pebh jubínit, nin pah mit niijíp wut yah jī:

—Maá, wā jwan weemdíh mi teo wáaccah, weém biíc wilidihjeh wái náah jumni tewat ā jumna caá. ¿Páant mi teo wáaccah, weemdíh ma jígah encan níit? Weemdíh ma teo wáacat túutá, Marta mit niijíp wut jī.

⁴¹ —**¡Marta, Marta, ma joyoó! Dawá tewatnabitdih meém** tubit jenah joinít, ma míc íjana caá.

⁴² **Obohjeéhtih, wā bohéatdih jenah joyát caá chah náahap. Pánihna, Mariaboó chah** túinidih mi níwíchah, caántdih ded mi joyátjidih ā jéih dúuc wáican níit, Jesús Martadih át niijíp wut jī.

11

Ded pah caá jwī úúbát
(Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Bíih yeó jáap Jesús ā ípdih ā úúbúchah, ā bohénitbut ít jumap wut jī. Páant ā úúbh péanachah ennit,

—Maá, Juanji ā bohénitdih Diosdih ded pah í úúbát pínahdih át bohénap wut jī. Caán ā bohéat pah muntih jwiítidihbut ma bohénaá, ít niijíp wut jī.

² Páant í niijíchah joinít, nin pah queétdih át níj jepahap wut jī:

—**Yeéb Diosdih** úúbhna, nin pah ní niíj úúbú:

‘Paá, meém chah túini ma jumuchah, meemdíh jwī wéina caá. Ma wūt chah yáaat caá jwiít jwī náahna caá. Meém maáh ma jummatdih jéihnit, nihát cáacwā í jepaha naáh.

³ **Yeó jáap** jummat pah jwī jeémát pínahdih ma wūhuú.*

* 10:39 Jn 11.1 * 11:3 Pr 30.8-9

4 Bita jwiít dih í yéej chājat dih jwī yohat pah, meembút jwiít jwī yéej chājat dih ma yohoó. Nemépwā í maáh jwiít dih ā yéej aǎhichah, ma teo wáacá, jwī yéej chājcat pínah niijná’,

Dios dih ñi niij wúbá, ā bohénit dih Jesús át niijíp wut jī.

5 Páant niijnít, ded pah í wúbát pínah dih nin pahbut át niij naóh bohénap wut jī:

—Ded chei tac yoób ā dée pebhna bejnit, ‘Némé, bainí jeémát dih weemdíh ma wūhuú. **6** Wā chéen yuúp jūóhni ā juyúchah, caandíh wā wūhat pínah jeémát wā bíbohcan caá’, ā niijíchah, **7** ā dée mūú dítmant nin pah ā niij jepah bacacan niít. ‘Weemdíh tac buugáca bojoó. Jáantjeh jéc nem péanit, wā wehdih wáat numah ūwup be. Meemdíh jeémát wūhat déedih, queédih wā wuquíhcan caá’, ā dée wúbhndih ā niij jepahcan niít. **8** Yeebdíh wā naóhna caá. **Ā dée tíiccanjeh ā** wúbúchah, jáanit dedé ā náahat dih ā wūhbipna caá. **9** Pánihna, nindih ñi túi náhninaá: Tíiccanjeh ñi wúbúchah, ded pah ñi wúbát dih Dios yeebdíh ā wūhbipna caá. Ded pah ñi náahat dih bidna, ñi bid cádahcah, ded pah ñi bidat dih yeebdíh ā wūhbipna caá. Jéc panihndih wuúmp mao cádahcah, Dios ā wátbipna caá. **10** **Det Dios dih túi** wúbhnit, í wúbátjidih í bíbohbiipna caá. Det Dios dih bidnit, caandíh í jwááhbiipna caá. Det í wuúmp mawachah joinít, jéc panihndih Dios queédih ā wátbipna caá. **11** ¿Ni wūúh yeebdíh queejdíh ā wúbúchah, búc dih ñita wūh taniít? Ñita wūhcan tagaá. **12** ¿Mujbai tíip dih ā wúbúchah, dúodih ñita wūh taniít? Ñita wūhcan tagaá. **13** **Yeéb cáacwā yéejnit** jumna yuhna, ñi wehdih túinidih ñipí wūhna caá. Pánihna, Diosboó táini yoobát jumna, det Túini Espíritu ā waadát pínah dih í wúbúchah, ñi íip jeáboó jumni caandíh ā waadát túutbipna caá, Jesús

āt niijíp wut jī.*

“*Nemépwā ī maáh ā wēpatjīh* Jesús ā booana caá”, ī niiját

(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

¹⁴ Biíh yeó jáap biíc newé wéheat túutcani nemép jumni Jesús pebh át juibínap wut jī. Páant ā juibínachah, Jesús caán nemépdih áih báhahmant át bacat túutap wut jī. Páant ā bacat túutuchah, caán newé át jwúub wéhenap wut jī, páant muntih. Páant ā jwúub wéhenachah joinít, nihat en wáhi bejnit, búdí it jenah joyóp wut jī. ¹⁵ Obohjeéhtih, bita nin pah it niij naáwáp wut jī: “Nemépwā ī maáh, Beelzebú wut jumni, ā wēpatjīh caá Jesús nemépwādh *āpí* bacat túutap”, it niijíp wut yuh jī.*

¹⁶ Bitaboó, “Dios ā wēpatjīhkeh nit ā yoób chājap”, niijná, biíh ā wēp chāj jútatdih itih bidip wut yuh jī.*

¹⁷ Obohjeéhtih, “Beelzebú ā wēpatjīh nemépwādh ā bacat túutna caá”, ī niij jenah joyóchah jéihnit, Jesúsboó nin pah queétdih át niij naáwáp wut jī:

“*Det biíc baácdih moonjéh* yuhna míc maona, ita wun beedáh bej tagaá. Ded tútchidih moón biícwā yuhna, míc maona, queétbody ita jweí peét bej tagaá. ¹⁸ *Pánihna, Satanás, nemépwā ī maáh áihwādh ā bacanachah, biíc yoobó* muntih āta yap tagaá. Weém Satanáih jumna nihna, áihwādh wāta bacacan tagaá. Ñi naóh yacat yoobópdih nihcan caá. ¹⁹ *Nemépwādh bacanit, ī maáh Beelzebú ā wēpatjīh wā wutuchah* nihna, niijeéh jumnitboó ¿déhe ā wēpatjīh tigaá ipí baca? Páant ī bacat

* 11:13 Jn 14.13-14; 15.7,16; 16.23-24; 1 Jn 3.21-22; 5.14-15

* 11:15 Mt

9.34; 10.25

* 11:16 Mt 12.38; 16.1; Mr 8.11

túutuchah ennit, ‘Í túi chājna caá’, ñipí niijná caá. Páni-hna, weém páant wā bacanachah ennit, ‘Á túi chājcan caá’, ñi jéih niijcán caá. ²⁰ **Obohjeéhtih, Dios ã wēpatjīh** nemépwādiḥ wā bacanachah, Dios ã maáh wēpat ñi cātīḥ ã jumna caá.

²¹ **“Wēpép newé nihat áih tua nah déenadiḥ bíbohni áih mūdīḥ ã wapachah, nihat áih bí dée ã túi jumnipna caá.** ²² **Obohjeéhtih, bíḥ caán chah wēpniboó juí míc mao yap yohnit, nihat ã wēp ñuhat tua nah déenadiḥ dúuc wái, bí déedihbut dúuc wáinit, ã pej jumnitdiḥ ã pāáhbiḥna caá.** Pánihat pah weém chah wēpni jumna, nemépwā ĩ maáhdih wā jéih yap yohna caá. Yap yohnit, áihwādiḥ wā dúuc wáibiḥna caá, wíhwā ĩ jummat pínah niijná.

²³ **“Ded wājeéh teocanni, weemdīḥ en jūihni, nemépwā ĩ maáhjeéh ã jumna caá.** Pániḥ jumna, weemdīḥ jepahí-nitdiḥ ã ñuun yóhna caá”, Jesús queétdih át niijíp wut jí.*

Bacaniji nemép ded pah ã jwúub waadát

(Mt 12.43-45)

²⁴ **“Nemép ĩ bacaniji mūú wihcapboó jibna, ã jummat pínah bíḥ mūu pániḥnidih ã táoh bidna caá.** Pániḥ bidna yuhna, jéih bid juicán, ‘Weemdīḥ ĩ bacaniji mūuná wā jwúub bejbipna caá, páant muntih’, ã míc niij jenah joiná caá. ²⁵ **Páant niij jenah joinít, ã jwúub juí enechah, áih mūují túi tóodh ámohni panihni ã jumna caá.** Obohjeéhtih, caán cáacboó ã túut nuumcáh, áih jēc páantjeh pāa lajni panihni ã jumna caá. ²⁶ **Páant ã jumuchah ennit, nemépwā bita siete ã chéenwā chah yeejép wutnitdiḥ bid wáacnit, queétdih ã numah waadná caá.** Páant yeejép ĩ wutuchah, ĩ waadni chah yeejép ã jumnipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wut jí.

*

11:23 Mr 9.40

Ded panihat tigaá weñat yoobát

²⁷ Jesús páant ã niiját pónih, cáacwã cātīh jumnih nin pah mit niij ejep wut yuh jī:

—¡Meemdīh weép jum noma behanīh mi wēina nacaál mit niij ejep wut jī.

²⁸ —**Obohjeéhtih, Dios naáwát dih joí jepahnitboó mi weñat chah ī wēina caá, Jesús caánt dih át niijáp wut jī.**

Cáacwã Jesús ã wēpat dih ī júutat túutat

(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

²⁹ Páant ã bohénachah, chah dawá cáacwã Jesús pebh ī míic wáac juibínachah, nin pah queétdih át niij naóh bohénap wut jī: **“Yeéb bue lóa moón tubit yeejépwā ñi jumna caá. Pánihnit jumna, Dios ã wēpatjīh ñipí chāj júutat túutna yuh caá. Obohjeéhtih, yeebdīh páant wā chāj júutcan níit. Jonásjidih Dios ã wēp chājat pahjeh muntih weemdīhbut chājnit, ã wēpat yeebdīh ã júutbipna caá. Páant bóojeh ã wēpat júutat ã jum bīpna caá.*** ³⁰ **Jonásjidih búdí queej ã jeéméchah, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, Dios caandīh jwúub ub bacanit, Nínive tútchidih moondīh át wahap wut jī.* Pánihna, ded pah caandīh ã yapatjidih ã naáwáchah joinít, Dios caandīh ã wahatjidih queét it jéihyep wut jī.** Páant ã yapatji pah muntih weém nihat cáacwã úud jeñé wunnit, biíc peihcanni yeó jáap túttimah wā jwúub boo pud jūúwúchah, Dios weemdīh ã wahatjidih yeebbút ñi jéihbipna caá. ³¹ **Jon játih Salomónji ã túi jéihyat doonádih joinít, Sabá baácdih moón ī maáh wiliji, yúup miíh baácmant ã naáwát dih joyódih mit juibínap wut jī. Obohjeéhtih, ninjīh weém Salomón chah jéihni wā jumuchah yuhna, yeébboó weemdīh ñi joíhcan caá. Pánihna, Dios nihat cáacwã ī yéejatji peéh chājat pínah**

* 11:29 Mt 16.4; Mr 8.12   * 11:30 Jon 3.4

yeó jáapdih Dios pebh caántboó yeéb biícđih ñũhñit, yeebđih nin pah mi niý naóh yacbična caá: ‘Wã joiníji Salomóndih chah jéihni Jesús ã jumuchah yũhna, ¿dépanih tibeé yeéboó caandíh ñi jepahcan?’ mi niijbína caá.* ³² **Jonásji Nínive** tútchidih moondíh Dios naáwátđih ã naóh yapanachah, queét ĩ yéejatđih búdí jũinít, ĩt túut nuumúp wut jĩ. Obohjeéhtih, Jonás chah wēpni ninjĩh wã jumuchah yũhna, weemdíh joíhcan, yeéboó ñi túut nuumcáp be. Pánihna, ñi túut nuumcátji jıib, peéh chãjat pínah yeó jáapdih Dios pebh Nínive tútchidih moonjí yeéb biícđih ñũhñit, queébtut yeebđih ĩ naóh yacbična caá”, Jesús queéđđih át niijp wut jĩ.*

Jesús jiiát déedih ã bohéat

(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ “**Ded jiiátđih jiiñit, jãh cáagcan, pamap dahjĩh**but ãpĩ páah jwejcan caá. Obohjeéhtih, caandíh japboó ãpĩ jii cáagna caá, nihat caán tólihboó waadnít ĩ túi enat pínah niijná.* ³⁴ **Ñiĩh quıib dahna ñiĩh jiiát dah panihni caá. Ā túi jumuchah, ded pah ñi chãjatđih ñi túi enna caá. Obohjeéhtih, yeejép jumna, dupúat dée ã jumuchah, ded pah ñi chãjatđih ñi jéih encan caá. ³⁵⁻³⁶ Pánihna, ñiĩh quıib dah panihni ã túyuchah, wã naáwátđih túi jenah joinít, túinidihjeh ñi chãjbipna caá. Obohjeéhtih, ã túicah, wã naáwátđih jenah joicán, yeejépboodíh ñi chãjbipna caá. Pánihna, ĩĩni túi chãja chaáh! Wã naáwátđih túi jenah joinít ñi jepahaá”, át niijp wut jĩ.**

Fariseowã, Moisés ã wutatjđih bohénitbut ĩ túicat

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

* 11:31 1R 10.1-10; 2Cr 9.1-12 * 11:32 Jon 3.5 * 11:33 Mt 5.15; Mr 4.21; Lc 8.16

³⁷ Jesús queétdih ã naóh péanachah, biíc fariseo Jesús-dih áih muúboó numah jeémédih át bejep wut jĩ. Caanná waád juibínit, ĩ jeémát túut niijná, Jesús-wã ĩt juibí chũudup wut jĩ. ³⁸ Dios queétdih ã túi wēi enat pínah niijná, queét judíowã ĩ jeémát pínah játih ĩ n̄owã ĩ wutatji pah ĩpí téih chocop wut jĩ. Obohjeéhtih, Jesúsboó waadnít, queét ĩ wutatji pah téih choccanjeh ã jeéméchah enna, caandíh numah jeémpni fariseoboó búdí át en wáhi bejep wut jĩ. ³⁹ Páant ã en wáhi bejehchah ennit, Jesús nin pah caandíh át niij naáwáp wut jĩ:

—Yeéb fariseowã ñíih pamapnadih, ñíih babhbat dah-nadihb̄ut jiiimantjeh ñipí chocna caá, ã túi jíghat pínah niijná. Páant ñi chocochah yuhna, diítboó búdí quei ã jumna caá. Caan pámap jiiimantjeh ñi chocat pah, yeebbát biíc yoobó ñi jumna caá. Ñi túi jíghna yuhna, ñi jenah joyát yeejép ã jumna caá. Ñi weñat pínahdihjeh chājnit, tubit en ñinahnitb̄ut ñi jumna caá. ⁴⁰ ¡Yeéb jenah joicánnit caá! ¿Pamap jiiimant dée, Dios jwíih bácahdih chājni, pamap diítboó dée, jwíih caolihdihb̄ut chājni nihcan niít? Pánih chājnit, jwiítdih jéih beedáni caá. ⁴¹ Pánihna, pamap diítboob̄ut chocat pah, ñíih caolihdih túut num-nít, moh yéejnitdih ñi teo wáacá. Pánih chājnit, pamap quei wíhcat pah, Dios ã enechah, ñi túi jum̄bipna caá.

⁴² “¡Yeéb fariseowã búdí yeejép ñi yapbipna caá! Dios ã wutatdih jepahna, ded chénat pah téihya chej jumni núonadih bíbohnit, biíc núodih caandíh ñipí wũhna yuh caá. Obohjeéhtih, pánih wũhna yuhna, biíh ã wutatnadih ñipí joyáh bojna caá. Cáacwádih túi chājatboodíh ñi jenah joicán caá. Diosdih ñi oyatdihb̄ut ñipí jenah joicán caá. Dios ã wutat pah, chej jumni núonadih caandíh ñi wũhuchah, ã túina caá. Obohjeéhtih, biíh ã wutatdihb̄ut

jepahat caá náahap.*

⁴³ “;Yeéb fariseowā b́udí yeejép ñi yapbipna caá! Jwiít judíowā jwí míic wáacat muúboó waád juibínit, waáwápná ñipí chúudna caá, nihat cáacwā yeebdíh ĩ wēi enat pínah niijná. Tútchi tacboó bíí dée jíib chājat juúhna bejnit, cáacwā yeebdíh ĩ wēi jwááatdih ñipí náahna caá.

⁴⁴ “;Yeéb fariseowā b́udí yeejép ñi yapbipna caá! Yeéb cáac tacchiana panihnit ñi jumna caá. Cáacwā baác díitboó jéih en waadacán, caán tacchianajih yáac chūi bejna, ĩ yohniji yagáp ā jumatdih ĩ jéih encan caá. Caan pánihat pah cáacwā ñi bohéatdih joinít, ñih caolihdih jéihcan, ñi jenah joyát yeejép ā jumatdih ĩ jéihcan caá”, Jesús queét fariseowādih át niij jūihñup wut jī.

⁴⁵ Páant fariseowādih Jesús ā niij jūihñuchah joinít, Moisés ā wutatjidih túi jéihni jwuh nin pah Jesúsdiĥ át niijíp wut jī:

—;Bohéní, queétdih páant niij jūihna, jwiít dihbat jūih níit ma chājar? át niijíp wut jī.

⁴⁶ Páant ā niijíchah joinít, Jesús queét Moisés ā wutatjidih bohénitdih jwuh nin pah át jwúub niij jūihñup wut jī:

—;Yeébbát b́udí yeejép ñi yapbipna caá! Yeéb cáacwādih b́udí wái náah jumnidih chājat túutna, bainíbitjeh ĩ yapachah ennit, queétdih jígh encanjeh, b́udí ñipí peéh chājna caá.

⁴⁷ “;Yeéb Moisés ā wutatjidih bohénit b́udí yeejép ñi yapbipna caá! Dios naáwát dih naóh yapanitjidih ñi nuowā ĩt mao yohop wut jī. Pánihna, queétdih ñi weñat juútat túut niijná, ĩh tacchianadiĥ ñi túi ámohna caá.

⁴⁸ Obohjeéhtih, pánih chājna yuhna, ĩ bohéatjidih ñi

* 11:42 Lv 27.30

jepahcan caá. Pánih jepahcan, ñi nuowã ï chãjatji biíc yoobó ñi chãjna caá.

⁴⁹ “Dios, nihat jéihni jumna, nin pah át niíj naáwáp wut jĩ: ‘Weém wã naáwát dih naóh yapanit pínahdih, wã naáwát dih bohénit pínahdihbut cáacwãdih wã wahbipna yuh caá. Obohjeéhtih, cáacwãboó biquína queétdih ï mao yohbipna caá. Bitadiahbut yeejép ï chãjbipna caá’, Dios át niijíp wut jĩ. ⁵⁰⁻⁵¹ Nihat Dios naáwát dih naóh yapanit dih ï mao yohatji peéh yeéb buu láa moondíh caán waó jíib ã jumbipna caá. Jwíih mao yohni Abeldih ã mao yohatji jíib, púú sacerdote Zacaríasdih, Dioíh muú coah tac yoób ï mao yohatji jíibbut, yeéb buu láa moondíh Dios ã peéh chãjbipna caá. Queét ï jepahcatji pahjeh, yeéb biíc yoobó weemdíh ñi jepahcatji jíib yeebdíhbut ã peéh chãjbipna caá.*

⁵² “¡Yeéb Moisés ã wutatjidih bohénit búdí yeejép ñi yapbipna caá! ‘Jwíit Dios ã wutatdih bohénit caá’, niijná yuhna, ã naáwát dih cáacwã ï jéihyat déedih ñi jãhna caá. Pánih jãhna, Dios pebhboó ñi wãt waadát déedih bíbohna yuhna, queétdih ñi wãt waadácán caá. Pánih chãjna, yeebbút waadacán, queétdihbut ñi waadát túutcan caá”, Jesús queétdih át niíj jũihñap wut jĩ.

⁵³⁻⁵⁴ Queétdih páant niíj jũih péanit, Jesús át bac bejep wut jĩ. Páant ã bac bejehah, fariseowã, Moisés ã wutatjidih bohénit biíc dih Jesús dih naóh yacat túut niijná, yeejép ã jepahachah joíihna, tubit caandíh ït uúbh joí ñuún péé bac bejep wut jĩ.

12

“Weém túini caá”, niíj yee naóhcat

* 11:50-51 Gn 4.8; 2Cr 24.20-21

¹ Páant ã bohéat pónih dawá cáacwã Jesús pebh míc wáac juibínit, ã míc tóo néeh chãí bejechah, Jesús ã bohénitdih nin pah át niij naóh bohénap wut jĩ: “**¡Yeéb ñi túi** chãja chaáh! Fariseowã ã jenah joyát pah ñi jenah joicá bojoó. ‘Weém túinijeh caá’, ã niijíchah yuhna, íih caolih yeejép ã jumna caá. Páant ã jumat pah yeébboó ñi jumca bojoó. Páant niij jenah joyát, pan paáat panihni ã jumna caá. Jwíih jígohcanni ã jumuchah yuhna, túttimah ã jumaditdih nihat ã jéihbipna caá.* ² **Pánihat pah, ded pah caolih díitboó** jumna, jwíih jígohcana yuhna, túttimah ã jígohbipna caá. Ded ñi bih chãjnidihbut túttimah cáacwã ã jéihbipna caá.* ³ **Ded pah** dɛpɛnɛpboó ñi niijátjidih baabápboó cáacwã ã joibípna caá. Ded pah yeéb ñíih tólihboó daocánnitdih ñi jéyé niijátjidih, túttimah dawá ã míc wáacapboó ã jwúub wépép naóh yapabipna caá, át niijíp wut jĩ.

Déhedih tigaá úumat náah

(Mt 10.26-31)

⁴ “**Wã chéenwãá, yeebdíh nin wã naawátidih ñi túi** náhninaá: Ñíih bácahdih mao yohnit pínahdih ñi úumca bojoó. Páant ã chãjat túttimah, yeebdíh chah yeejép ã jéih chãjcan níit. ⁵ **Obohjeéhtih, ñi úumat** pínahdih wã naóhna caá. ¡Diosboodíh búdí úumat caá náahap! Caanjéh ñi wunat túttimah, yeebdíh peéh chãjna, iiguípna ã jéih wahbipna caá. Pánihna, caandíjhéh caá úumat náahap.

⁶ “**Ñi náhni dahwaca bojoó. Dios yeebdíh oinit, ã quíib buudcán** níit. Cinco jwébehwãdih chéne júdubit yeéb ñipí jíib teona caá. Botonit ã jumuchah yuhna, Diosboó bíic jwébehdíjhéh ã quíib buudcán níit. ⁷ **Obohjeéhtih, jwébehwã chah yeebdíh Dios ã oina caá. Búdí oinit, ñíih**

* 12:1 Mt 16.6; Mr 8.15   * 12:2 Mr 4.22; Lc 8.17

waó yoócnajeh débói ã jumatdih Dios ã túi jéihna caá. Páant ã oyatdih jenah joinít, ñi náhni dahwaca bojoó”, ãt niijíp wut jĩ.

“*Weém Jesúh caá*”, úumcanjeh, niiját
(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ “*Cáacwã ã joyóchah, ded ‘Weém Jesúh caá’, ã niijíchah, weembút wã ípíh ángelwã ã joyóchah, ‘Caánboó wíih caá’, wã niijbípna caá.* ⁹ *Obohjeéhtih, cáacwã ã joyóchah, ded ‘Weém Jesúh nihcan caá’, ã niijíchah, weembút wã ípíh ángelwã ã joyóchah, ‘Caánboó wíih nihcan caá’, wã niijbípna caá.* ¹⁰ *Ded weém nihat cáacwã úud jeñédih yeejép wéhenachah yuhna, ã túut nuumúchah, yeejép ã wéheatdih Dios ã yohbipna caá. Obohjeéhtih, ded Túini Espíritubodíh yeejép wéhenit, ã jéih túut nuumcát jíib, Dios ã yéejatdih ã yohcan níit.**

¹¹ “*Wíihwã ñi jumát jíib cáacwã yeebdíh teonit, naóh yacat túut niijná, ñi míic wáacat muúboó, peéh chājat túutnit pebhboó, bita ñi maáta pebhboobút ã ub bejehah, ‘¿Ded pah wã níj jepahbi?’ ñi níj náhni dahwaca bojoó.* ¹² *Caanná ñi juibínachah, Túini Espíritubooó ded pah ñi jepahat pínahdih ã jéihyabipna caá”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.**

Dawá bií dée bíbohat ã tobohat

¹³ Páant ã níj naóh péanachah, ã cátlh jumni Jesúsdih nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Bohéní, jwí íp báadhda áih bií dée jwiít dih ã wūhuchah yuhna, wã úud jeñé nihatdih ubnit, wíih pínahdih ã wūhcap jĩ. Páant ã chājachah, weemdíh wíih pínahdih caandíh ma wūhat túutú, ãt niijíp wut yuh jĩ.

* 12:10 Mt 12.32; Mr 3.29 * 12:12 Mt 10.19-20; Mr 13.11; Lc 21.14-15

14 —Weém bí déedih pāhni maáh nihcan caá. Pánih chājat wíih pínah nihcan caá, caandíh Jesús át niíj jepahap wut jī.

15 Páant caandíh niijnít, nihat ājeéh péenitdih nin pah át jwúub niíj naáwáp wut jī:

—¡Ñi túi chāja chaáh! Dawá bí déedih ñi en ñinahca bojóo. ‘Dawá bí dée bíbohna, wā túi jum̄bipna caá’, ñi niijná yuh caá. Obohjeéhtih, dawá bí dée bíbohah jíib nihcan caá jeáboó ñi bejat pínah, át niijíp wut jī.

16 Páant niíj naóhnit, ī túi beh joyát pínah niijná, nin ā jenah joiní naáwátjīh át jwúub bohénap wut jī: “**Bíic newé dawá bí dée bíbohni, áih wápchiboó pácahi ā momochah, dawá ā quehep be.** **17** Dawá ā quehechah ennit, nin pah ā míic niíj jenah joyóp be: ‘¿Ded pah wā chājbi? Wíih pácahi wā ámohat pínah muú bainí ā jum̄uchah, ā yáo yapbipna caá. **18** Nin pah wā chājbipna caá: Caandíh ámohat munádh wai yoh jéena péanit, chah búdí ámohat pínah munádh wā chājbipna caá. Pánih chājnit, nihat wíih pácahidih, wíih bí déedihbut wā ámohbipna caá. **19** Pánih ámoh péanit, nin pah wā míic niijbípna caá: “Dawá jópchina túi jumat túut niijná, dawá bí déedih buu wā bíbohna caá, buca. Pánih jum̄nit, choonít, babh jeémpnit, wā wēibipna caá”, wā míic niijbípna caá’, caán newé ā niíj jenah joyóp yuh be. **20** Obohjeéhtih, páant ā niíj jenah joyóchah jéihnit, Dios caandíh nin pah ā niijíp be: ‘¡Jenah joicánniابه! Buu chejeh ma wunuchah, míih caolih ā buudbípna caá. ¿Páant ma wunat túttimah, nihat ma ámohniji bí dée deih pínah tigaá ā jum̄bi? Meémboó caandíh ma jéih ub bejcan níit’, Dios caandíh ā niijíp be. **21** Pánihna, ded áih pínahjeh dawá bí déedih en ñinah ub jwejnit, Dios ā weñat pínahdih bidcanjeh, buudní ā jum̄bipna caá”, Jesús cáacwādh át niijíp wut jī.

Dios áihwādh ã túi en dawát
(Mt 6.25-34)

²² Páant niij péanit, nin pah ã bohénitboodíh ãt jwúub niij naóh bohénap wut jí: “**Ded pah ñi jumatdih ñi náhni dahwaca bojoó.** Ñi jeémát pínah, ñi dawát pínah yéguehdihbut, ñi náhni dahwaca bojoó. ²³ **Caandíh bidat chah Diosdih túi biícdih ñi jumat pínahboodíh ñi bidií.** Páant ñi bidichah, caán yeebdíh oina, ñi jeémát pínah, ñi dawát pínahdihbut ã wūhbiipna caá, ñi túi jumat pínah niijná. ²⁴ **Jwébehwādh ñi jenah joyoó. Queét íih jeémát pínahdih ípí momcan caá. Íih jeémátdih ámohat pínah munná ípí bíbohcan caá.** Pánihnit í jumat chah yuhna, Dios queétdih í jeémát pínahdih ápí wūhna caá. Jwébehwādh oina, ã en dawát chah, yeebdíh oinit, Dios ã túi en daoná caá. ²⁵ **Yeéb búdí náhni dahwana yuhna, ñi wunat pínah yeó jáapdih ñi jéih túut nuumcán niít.** ²⁶ **Pánih jéih túut nuumcán, búdí ñi náhni dahwana yuhna, bíh pínahdihbut ñi jéih túut nuumcán niít.** Pánihna, náhni dahwaat dedé pínah nihcan caá. ²⁷ **Cháanadihbut ñi jenah joyoó.** Caán cháana behna, ã túi jíghat pínahdih ápí teocan caá. Pánih teocan yuhna, Maáh Salomónji áih túini yégueh chóo dñonít, ã túi jíghatji chah, cháanaboó ã túi jíghona caá. ²⁸ **Caán cháanadih Dios ã túi jíghat túutna caá.** Obohjeéhtih, cháana buu déedih jum, cheibit déedih ã diib téh bejna caá. Páant ã diib téhechah, cáacwā ípí cáo yohna caá. Páant maátcanjeh ã jumat chah yuhna, Dios caán cháanadih túi jíghoni ã chājna caá. Caán cháanadih túini yégueh dée pah ã wūhat chah, yeéboodíh Dios yéguehdíh ã wūhbiipna caá. Pánihna, caandíh náhni dahwacanjeh, Diosboodíh ñi túi jenah joyoó. ²⁹ **Ded pah ñi jeémát pínah, ñi babhbat pínahdihbut tubit náhni dahwa**

* 12:27 1R 10.4-7; 2Cr 9.3-6

joi bídca bojoó. ³⁰ **Nihat Diosdih jéihcannit bíí déedih** tūbit ípí náhni dahwa joi bídna caá. Obohjeéhtih, ñi ípboó ñi jeémát pínah, ñi duwát pínahdihbut ded pah yeebdíh juhdhdtdih ã jéihna caá. Pánih jéihna, yeebdíh ã teo wáacat pínahdih túi jenah joiná, búdí ñi náhni dahwaca bojoó. ³¹ **Pánihna, bíí déedih ñi bidat chah, Dios ã maáh** jummatdih bidnit, caandíh ñi túi jepahaá. Pánih jepahnit, áih túini doonádih bitadidibut ñi naáwá, queébtbut caandíh í jepahat pínah niijná. Páant ñi chājachah, Diosboó nihat ñi náahatdih ã túi wūhbipna caá”, Jesús át niijíp wut jī.

*Jeáboó búdí jíib jumni panihnidih jwī bíbohat
(Mt 6.19-21)*

³² **“Yeéb wíihwā daocánnit** jumna yuhna, Diosdih túi jenah joinít, ñi úumca bojoó. Páant ñi túi jenah joyóchah, Dios ñi íp yeebdíh búdí oinit, wēinit, táinidih ã wūhbipna caá. Pánihna, yeebdíh ã pehbboó ã ub bejbipna caá, ájeéh ñi túi jummat pínah niijná. ³³ **Ñíih bíí déedih jíib chāj** wūhna, caán jíibdih ubnit, tūbit moh yéejnitdih wūhat caá náahap. Páant ñi chājatji jíib, Dios ã jumupboó ñi juibínachah, yeebdíh túini yoobátidih ã wūhbipna caá. Páant ã wūhni pínah ã buudcán níít. Ded nuumní caandíh ã jéih nuumcán níít. Pólohwbūb í jéih jeémp yéejacan níít. ³⁴ **Pánihna, Dios pehbboó ñíih búdí jíib** jumni panihni ã jumuchah, Dios ã weñat pínahdih ñi túi jenah joibípna caá. Obohjeéhtih, nin baácboojéh ñíih búdí jíib jumnidih bíbohni, ñi weñat pínahdihjeh ñi jenah joibípna caá”, Jesús át niijíp wut jī.

Jesúsdih túi jenah joí páñat

³⁵ **“Weemdíh ñi jenah joyátidih ñi túi** míic ámoh páñaá. Ded pah míic ámoh páñatdih ñi beh joyát pínah niijná,

nin bainí naáwátdih yeebdíh wã naóhna caá:* ³⁶ **Biíc newé ã chéénh téihya chéwat weñatdih** numah jeémédih ã bejep be. Páant ã bejat túttimah, chei ã jwúub juyát pínahdih páina, jēcdih wēpép ĩ jéih wātadih bejat túut niijná, caandíh teo wūhnitboó ĩih yégueh chóodih wái aabá chéonit, ĩih jiiát dahnadihbut ĩ jíi cáag páina caá. Páant ĩ chājat pah, wã jwúub dei jūúwát pínahdih yeebbút ñi jenah joyátdih ñi túi míc amoh páñaá.* ³⁷ **Ī maáh ã jwúub** juyúchah, caandíh teo wūhnit túi páinit, búdí ĩ wēibipna caá. Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Páant ĩ túi páñat jíib, ĩ maáhboó teo wūhnit ĩ dawát dée chóodih duó péa, queétdih chúudat túutnit, jeémát ã wūhbirna caá. ³⁸ **Chei tac yoób, daa jūúwúchah**, caán ã juyúchah yuhna, túi páina, queét bainí ĩ wēican niít. ³⁹ **Nin biíh bainí naáwátdih**but yeebdíh wã naóhna caá: Nindihbut ñi túi jenah joyoó. Débólih numní cáac numúdih ã juyát pínahdih muú mínahboó jéihna, numní ã jéih waadcát pínah niijná, túi jáanit, áih muúdíh āta túi wap tagaá. ⁴⁰ **Pánihat pah, weém, nihat cáacwã**úud jeñé, ñi jéihcat láa wã jwúub dei jūóhbipna caá. Pánih jéihcan, weemdíh túi jwááat túut niijná, ñi jenah joyátdih túi túut num páñat caá náahap”, Jesús át niijíp wut jī.*

Túi teo wūhni, túi teo wūhcani naáwát
(Mt 24.45-51)

⁴¹ Páant ã niijíchah joinít, Pedroboó nin pah Jesúsdiĥ át niij úúbh joyóp wut jī:

—Maá, páant niij naóhna, ¿jwúih pínahjeh niít? ¿Nihat cáacwãh pínah niít? át niijíp wut jī.

* 12:35 Mt 25.1-13   * 12:36 Mr 13.34-36   * 12:40 Mt 24.43-44

⁴² Páant ã niijíchah joinít, nin naáwátjĭh queétdih Jesús ãt jwúub bohénap wut jĭ: “**Biíc teo wũhni túi jenah joiní,** ã maáhdih túi jepahni ã jumup be. Páant ã jumuchah ennit, ã maáh ã bejat pínah játih, nihat bita caandĭh teo wũhni ĩ maáh pínah caandĭh ã waadánap be, queét ĩ jeémát pínahdih yoobópdih ã wũhat pínah niijná. Pánih waadá péanit, biĭh baácboó ã bejep be. ⁴³ **Pánih bejniji áih muná** ã jwúub juyúchah, caandĭh teo wũhni ã wutatji pah ã chájachah ennit, caandĭh búdí ã wēibipna caá. ⁴⁴ **Yoobópdih yeebdĭh wã naóhna caá. Caandĭh wēinit,** nihat áih bií déedih en daoní maáh ã waadábipna caá. ⁴⁵ **Obohjeéhtih, biĭh caandĭh teo wũhni túi jepahcan,** ‘Wã maáh maatápdih jĭgohcan, buutéh ã jwúub jũóhcan niít’, niĭj jenah joinít, bita teo wũhni neoná yaáhdhĭbut pũinit, ã jeémp babh máihĭap be. ⁴⁶ **Á náhnicanni yeó jáap,** ã páicanni horadih ã maáhboó ã jwúub juibĭpna caá. Pánih junít, caandĭh ã jepahcatji peéh, tubit ã pũibipna caá. Pánih pũi péanit, Diosdih jepahcannit biícđih iiguĭpna ã wahbipna caá. ⁴⁷ **Pánihna, ded teo wũhni** ã maáh ã weñat pínahdih jéihna yuhna, túi ámoh páican, ã maáhdih jepahcah, ã maáh caandĭh peéh chájna, búdí ã pũibipna caá. ⁴⁸ **Obohjeéhtih, ded teo wũhni**boó ã maáh ã weñat pínahdih túi jéihcan, yeejép ã chájachah, ã yéej chájat jĭib búdí áta peéh cháj tagaá. Obohjeéhtih, ã túi jéihcatdih ennit, caandĭh peéh chájna yuhna, nump ã pũibipna caá. Pánihna, deddih túi chájat pínahdih Dios búdí ã jéihyanachah, túi jepahat caá náahap. Ded maáhdih cáacwã búdí wutat wēpatdih ĩ wũhuchah, túini-jeh wutat caá caandĭh náahap”, Jesús ãt niijĭp wut jĭ.

*Jesús cáacwãdih chéne poómp ã chájat
(Mt 10.34-36)*

⁴⁹ “Ñi náahcannidih ñi cáo yohat pah, Dios yéej chājnit-dih peéh chājna, iiguípna ã yohat pínah niijná, nin baácboó wã dei jũúwúp jĩ. Játih páant ã chājachah nihna, wãta wẽi tagaá! ⁵⁰ Obohjeéhtih, páant ã peéh chājat pínah játih, weémboó búdí yeejép wã yapbipna caá. Pánih yeejép wã yapat pínahdih jéihnit, tũbit wã jígahna caá.* ⁵¹ ¿Ded pah weemdih ñi niij jenah joí? ‘Áih doonádih joinít, nihat cáacwã túi biíc dih i jumbipna caá’, ¿ñi niij jenah joí niít? Obohjeéhtih, páant ã nihcan niít. ⁵² Cáacwã wã naáwát dih i joyát túttimah, biícwãjeh jumna yuhna, biíc peihcannit weemdih jepahnitdih chénewã jepahcannitboó i míic jũihbipna caá. ⁵³ Behe ã wũúhdih ã jũihñuchah, ã wũúhbut behedih ã jũihbipna caá. Beh wili mi nuumdih mi jũihñuchah, mi nuumbút beh wilidih mi jũihbipna caá. Beh wili mi wũúh áadih mi jũihñuchah, mi wũúh áabut mi chũhdih mi jũihbipna caá. Biquína weemdih i jepahachah, biquína i jepahcat jíb páant tũbit i míic jũihbipna caá”, Jesús át niijp wut jĩ.*

Ded pah ã yapat pínahdih i beh joicát

(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

⁵⁴ Páant ã bohénitdih naóh péanit, nin pah Jesús ijeéh péenitdih jwuh át jwúub niij naáwáp wut jĩ: “Yeéboó yeó dei bejepmant mah tólihna ã jũúwúchah enna, ‘Mah buugát túut caá’, ñipí niijná caá. Ñi niiját pah apí buugná caá. ⁵⁵ Mah buugáp buwámant johlit ã jũúwúchah enna, ‘Chaíh chãhat túut nihcan caá’, ñipí niijná caá. Ñi niiját pah tũbit apí chãhna caá. ⁵⁶ Obohjeéhtih, yeéb yeejép wã, ‘Wã jéih beedána caá’, niij jenah joiná yuhna, jéihcannit caá ñi jumup. Baác dih, jeádihbut ennit, ded pah ã yapat pínahdih ñi jéihna yuh caá. Obohjeéhtih, wã chājatdih

* 12:50 Mr 10.38 * 12:53 Mi 7.6

ennit, wã naáwátdih joiná yuhna, ded pah túttimah ã yapat pínahdih ñi jéihcan caá”, Jesús queét cáacwādh ãt niijíp wut jĩ.

Yeebdíh eníhcannitjĩh míic ámohat

(Mt 5.25-26)

⁵⁷ “Ded pah ñi chājat pínahdih yeebjéh jenah joinít, ñi túi chājaá. ⁵⁸ Yeebdíh naóh yacni peéh chājat túutni pehbóó ã nūmah bejehah, ‘¿Majeéh túi jumat túut niijná, ded pah tigaá wã chājbi?’ caandíh ñi niijí, yeebdíh peéh chājat túutni pebhna ã ub bejcat pínah niijná. Páant caanjíh ñi míic ámohcah, peéh chājat túutni bóó yeebdíh nemat mūbóó ã nemat túutbipna caá. ⁵⁹ Páant ã nemechah, nihat ñi jíib būdāátdih ñi jíib chāj péaat pínah játih, yeéb ñi baccan niít. Pánihat pah, Diosdih ‘¿Majeéh túi jumat túut niijná, ded pah tigaá wã chājbi?’ niijnít, caandíh ñi jepahaá, yeebdíh ã peéh chājcat pínah niijná”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

13

Yéej chājatdih cádahnit, túut nūmát

¹ Caán láa biquína Jesúsdi joinít nin pah caandíh ñt niij naáwáp wut jĩ:

—Galilea baácdih moón Jerusalén tútchidih Dioh mūbóó ovejadih cáo wūhnit, Diosdih ĩ wēi úbúchahjeh, Pilatobóó queétdih ãt mawat túutap wut jĩ. Pánih maonit, oveja meép, cáacwā ĩ maonitji meépjĩh ĩt widip wut jĩ. ¿Ded panih tigaá páant ĩt yap? queét Jesúsdi ĩt niij úbh joyóp wut jĩ.

² Páant ĩ niij úbh joyóchah joinít, nin pah ãt niij jepahap wut jĩ:

—¿Ded pah tigaá yeebjéh ñi niij jenah joí? ‘Páant queét tūbit yeejép yapna, nihat bita Galilea baácdih moón ĩ

yéejat chah niít ït yéej chājap’, ¿yeéb ñi niíj jenah joí niít? ³ **Nihcan caá. Dedé yéejatdih biíc yoobó Dios ā peéh chājbipna caá. Yeébboó ñi yéejatdih cádahcan, túiniboodíh ñi túut nuumcátji jíib ā peéh chājachah, yeebbút iiguípna ñi bejbipna caá.** ⁴ **Nindihbut ñi túi jenah joyoó: Siloé wūt jumni jap bóo muú áac jéennit, dieciocho cáacwādih át tājap wut jī. ‘Pánih wanna, bita Jerusalén tútchidih moón ï yéejat chah ït yéej chāj tagaá’, ¿ñi niíj jenah joí niít?** ⁵ **Nihcan caá. Obohjeéhtih, yeéb ñi yéejatdih cádahcan, túiniboodíh ñi túut nuumcán, yeebbút wanna, iiguípna ñi bejbipna caá, queétdih át niijíp wut jī.**

Quehe wihcanni higuera nah naáwát

⁶ Páant niíj péanit, nin naáwátjīh queétdih át jwúub bohénap wut jī: **“Biíc newé áih wápchiboó higuera wūt jumni nah ā jumap be. ‘Caan náh ā quehna nacaá’, niijnít, diquidih ā bejep yuh be. Obohjeéhtih, caan náh ā quehcah, ā bid juicáp be.** ⁷ **Pánih bid juicán, áih wápchidih teo wūhnidih nin pah ā niijíp be: ‘Weemdíh ma joyoó. Biíc peihcanni jópchi nin higuera nah quehedih wā bidip yuh caá. Obohjeéhtih, ā quehcan caá. Páant ā quehcat jíib ma tib yohoó. Nin nah wíih wápchidih ā jumuchah, bíih nahdih wā jéih momcan caá. Á wihcah, bíih nahdih momnit, caan náh quehedih wāta jeémp tagaá’, caandíh teo wūhnidih ā niijíp be.** ⁸ **Páant ā niijíchah joinít, caandíh teo wūhni nin pah ā niíj jepahap be: ‘Maá, nin jópchidih pohba ā jum jwuhuh naáh. Nin nah púuj yehmant baád púuda péanit, nuñúp jónópdiw wā yacbípa caá, míih higuera nah ā quehat pínah niijná.** ⁹ **Páant wā chājat túttimah, ā quehmi dée caá. Á quehcat ennit bácah, weemdíh ma yoób tib yohat túutú’, ā maáhdih ā niíj jepahap be. Pánihat pah, yeébboó ñi túut nuumát pínahdih**

Dios ã páina caá. Maatápdih ã páina beé. Pánihna, ñi túut nuumcát ennit bácah, yeebdíh ã yoób peéh chãjbpina caá”, Jesús át niijíp wut jĩ.*

*Judíowã ã chooát yeó jáapdih w*unnihdih Jesús ã booaat

¹⁰ Biíh láa judíowã ã chooát yeó jáapdih ã míic wáacat muudíh Dios naáwát dih Jesús át naóh bohénap wut jĩ.

¹¹ Caanjíh nemép jumnih mit jumap wut jĩ. Nemépboó dieciocho jópchi caántdih ã jumuchah, caántboó choyó bejnihjeh mit jumap wut jĩ. ¹² Páant mi jumadit ennit, Jesús caántdih át jũúwát túutap wut jĩ.

—**Némá, meemdíh wã booana caá**, át niijíp wut jĩ.

¹³ Páant niijnít, caántdih ã teo jáhanachahjeh, yoobópdih mit ñuhap wut jĩ. Pánih boonit, Diosdih búdí mit wēi naáwáp wut jĩ.

¹⁴ Obohjeéhtih, Jesús chooát yeó jáapdih caántdih ã booaat peéh, judíowã ã míic wáacat muudíh en daoní maáhboó át íjip wut jĩ. Pánih íjnit, caánboó míic wáacnitdih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Biíc semanadit seis yeó jáap jwípi teona caá. Pánihna, yeéb tubúp chũúhñit booaat túutudih jũóhna, caán tewat yeó jáapnaditjeh ñi jũúwá. Jwiít jwí chooát yeó jáapnadit páant ñi chãjca bojoó, át niijíp wut jĩ.*

¹⁵ Páant ã niijíchah joinít, Jesúsboó queétdih nin pah át níj jũihñap wut jĩ:

—**Yeé yeenit caá. Yeebjéhb**ut chooát yeó jáapdih yahna, ñíh jiwidit, burroditbut ã jeémát tólihmant watnit, mah ã babhbat pínah niijná, ñipí wái bac bejna caá. Pánih chãjna, teo tigaá ñi chãjap. ¹⁶ **¿Nint Abrahamji ã jumadit** nemép dieciocho jópchi pohba chéonit dée át

* 13:9 Is 5.1-7; Jer 2.21; 8.13

* 13:14 Ex 20.9-10; Dt 5.13-14

bíbohóp be. Páant ã chéonihdih chooát yeó jáapdih wã watachah, ã túican níít? át niijíp wut jí.

¹⁷ Páant ã niijíchah joinít, tícnit, queét ít jepahcap wut jí. Pánihna, nihat cáacwã Jesús ã wëp chãjatdih ennit, búdí ít weñep wut jí.

Mostaza tíib naáwát
(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Nin naáwátjíh cáacwãdih Jesús át jwúub bohénap wut jí: “¿Dios ã maáh jummat ded pahna tigaá, yeéb ñi jenah joyóchah? ¿Caandíh ñi jéihyat pínah niijná, dedédih jenah joinít tigaá, wã naóhbi? ¹⁹ Mostaza tíib ded pah ã jummatdih jenah joinít, Dios ã maáh jummatdih ñi beh joibípna caá. Caán tíib cáo tíbih pah bóo ã jumna caá. Momni áih wápchiboó caán tíbihdih ã momop be. Æ momat túttimah, chíihna, búdí nah ã behep be. Páant caan nãh ã behechah, áih cácanaboó jwébehwã í jaamáp be. Pánihat pah tigaá Dios ã maáh jummat. Áihwã daocánnit jwíih jumnitji, túttimah í dao béjbipna caá”, Jesús át niijíp wut jí.

Pan paááni naáwát
(Mt 13.33)

²⁰ “¿Dios ã maáh jummatdih ñi jéihyat pínah niijná, dedédih jenah joinít tigaá caandíh wã naóhbi? ²¹ Pan paáát ded pah ã jummatdih wã naáwáchah, caandíh ñi beh joibípna caá. Pandih chãjíhna, yad wili trigo ojdih pamapdih yacnit, mahjíh wid, caandíh paááni pínahdihbut mipí túi widna caá. Pánihna, nihat mi widniji ã túi paabípna caá. Páant ã jummat pah Dios ã maáh jummat doonádih joinít, cáacwã í túut nuumbípna caá. Pánihna, queét joinítboó bitadih í jwúub naáwáchah, dawá joinít, queébtut í túut nuumbípna caá”, Jesús át niijíp wut jí.

Bainí jęc naawát

(Mt 7.13-14,21-22)

²² Túttimah, Jerusalén tútchina bejna, dahwani tútchina, botoni tútchinadihbut Jesús Dios naawátđih naóh bejna át chājap wut jī. ²³ Páant ā bejchah, bíc newé caandíh nin pah át niíj wúbh joyóp wut jī:

—¿Maá, daocánnitjeh niít iiguípna bejnit déejidih Dios ā túi wbnit pínah ī jumup? át niijp wut jī.

Páant ā niijchah joinít, nin naawátjīh Jesús át jwúub bohénap wut jī:

²⁴ —**Yeéb dawá Dios ā jumupboó** ñi waadíhna yuh caá. Obohjeéhtih, búdí ñi yéejatdih cádahíhcan, ñi jéih waadcan caá. Bainí jęc panihnidih waadíhna, ñi yéejatdih cádahat caá náahap. Pánihna, yeéb waadátđih bidna, ñi yéejatdih cádahnit, Diosboodíh ñi túi jepahaá. ²⁵ **Ñi beh joyát pínah niijná, múú** mínah ded pah ā jumatđih wā naóhbipna caá. Chei caán múú mínah áih jęcđih ā nemna caá. Páant ā nemat túttimah, yeébbóó caán jęcđih jwíbí, wúúmp maonit, nin pah ñi niíj ejbipna caá, ‘Maá, jęcđih ma wāt jūúwú’, ñi niijchah, múú mínahboó díftmant nin pah ā niij bábabipna caá. ‘Dedmant ñi jūúwátđih wā jéihcan caá. Yeéb wā jéihca naáhwáđih wā wátcan caá’, ā niijbípna caá. ²⁶ **Páant ā niijchah joinít, yeébbóó nin pah ñi jwúub** niijbípna caá, ‘Majeéh jeémpnit, jwí babhwap jī. Jwíh tútchiboó jumna, ma naawátđih jwiúđđih ma bohénap jī’, ñi niij ejbipna yuh caá. ²⁷ **Yeéb páant ñi niijchah yuhna**, caánboó nin pah ā jwúub niij jepahbipna caá, ‘Obohjeéhtih, yeebdíh yoobópdih wā jéihcan caá. Pánihna, nihat yéejnit jumna, wā pebh jūóhcanjeh, bíáboó ñi bejeé’, múú mínah ā niijbípna caá. Páant ā niiját pah Dios yeebdíh ā niijbípna caá.* ²⁸ **Pánihna, Abraham,**

* 13:27 Sal 6.8

Isaac, Jacob, nihat Dios naáwát dih naóh yapanitjibut, Dios pebhboó ĩ jumachah ennit, yeébbóó jéih waadcán, tãbit jígahna, ñiih maodíh ñi néeh chãác jũibípna caá. Pánih jígahna, jóocmantjeh ñi chãóbípna caá.* ²⁹ **Caán láa nihat baác dih moón Dioíhwã ã pebhboó ĩ jũibínachah**, caánboó queéd dih ã numah jeémpbipna caá.* ³⁰ **Nin baácboó oboh jumnitji Dios ã jumapboó maáta ĩ jumbipna caá**. Ninboó maáta jumnitji Dios pebhboó moh yéejnit ĩ jumbipna caá, Jesús át niijíp wut jĩ.*

*Jerusalén tãtchidih moondíh Jesús búdí ã oyat
(Mt 23.37-39)*

³¹ Páant ã niij péanachahjeh, biquína fariseowã Jesús pebhna jũibínit, nin pah ĩt niijíp wut jĩ:

—Herodes meemdíh ã mawíh páina caá. Pánihna, biáboó ma jwei béjeé, caandíh ĩt niijíp wut jĩ.

³² Páant ĩ niijíchah joinít, nin pah queéd dih át niij jepahap wut jĩ:

—**Nin pah caán yeejépabehdih niij naáwádih ñi bejeé: ‘Jesús nemépwádih baca, wunnitdihbut boana caá ã chãjap**. Bũ yeó jáap, cheibitbut páant ã chãjbipna caá. Pánihna, cheibit daani ã teo péabipna caá’, Herodesdih ñi niijí. ³³ **Bũ bej, cheibit bej, daanibut bejnit, Jerusalén tãtchina wã jũibípna caá**. Dios naáwát dih naóh yapanitjidih caán tãtchidih míicjeh ĩpí mao yohop wut jĩ. Pánihna, caán tãtchina wã jũibínachah, weemdíhbut ĩ mao yohbipna caá.

³⁴ **“Yeéb Jerusalén tãtchidih moondíh búdí wã jígahna caá**. Dios naáwát dih naóh yapanitdih maonit, ñi pebhna bita ã wah bojnitdihbut jeejéh yohnit, yeéb ñipí maona

* 13:28 Mt 22.13; 25.30 * 13:29 Mt 8.11-12 * 13:30 Mt 19.30; 20.16; Mr 10.31

caá. Ñi nuowābut biíc yoobó ït chājap wut jī. Pánihnit ñi jumuchah yuhna, yeebdíh búdí wā oina caá. Pánih oinit, mǎjbaima mi wehdih mi páamat pah, wā pebh yeebdíh wā jumat túutna yuh caá. Obohjeéhtih, yeéboó weemdíh ñi náahcan caá. ³⁵ **Páant ñi náahcat peéh, buu** ñíih tútchidih Dios ā wap cádahbipna caá. Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Ninboó weemdíh ñi jwúub encan níit. Túttimah bóo láa nin baácna wā jwúub dei jūwúchahjeh, weemdíh ñi jwúub enbipna caá. Pánih ennit, ‘Dios ā wahni, meemdíh búdí jwī wēina caá’, weemdíh ñi ni-ijbípna caá’,* Jesús āt niijíp wut jī.

14

Bácah chalanidih Jesús ā booaat

¹ Bíih chooát yeó jáapdih fariseowā ï maáh áih munná Jesúsdih numah jeémédih āt bejep wut jī. “¿Ded pah caá ā chājbi?” niijná, caán muudíh moón caandíhjah ït túi en ñunúp wut jī. ² Caán muudíh, bácah chalani āt jumup wut jī. ³ Caandíh ennit, Moisés ā wutatjidih bohénitdih, fariseowādihtubut nin pah Jesús āt niij úbh joyóp wut jī:

—¿‘Chooát yeó jáapdih tubúp chūhnitdih ñi booanaá’, Moisés āt niijnít jí? āt niijíp wut jī.

⁴ Páant ā niijíchah yuhna, queét ït jepahcap wut jī. ï jepahcat ennit, Jesús wunnidih teo jáha boaanit, āt jwúub bejat túutup wut jī. ⁵ Pánih booa péanit, queét fariseowādiht āt jwúub úbh joí jūihñup wut jī.

—Jwī chooát yeó jáapdih ñi wúh, ñíih momo jiwibut íitna ā buug yác bejehah, yeéb ñita ub púh laabácan taniít. ¿Páant ñi chājat, tawat nihcan níit? āt niijíp wut jī.*

⁶ Páant ā niijíchah, ded pah ït jepahcap wut jī.

* 13:35 Sal 118.26 * 14:5 Mt 12.11

Téihya chéwat numah jeémát naáwát

⁷ Jesús fariseofh muná waadnít, bita ã numah jeémpnit pínahboó waád juibínit, waáwápna ã chúudat pínahdih ã níwíchah, Jesús át enep wut jĩ. Páant ã níwíchah ennit, queét nihatdih nin pah át níj naáwáp wut jĩ:

⁸ —*Téihya chéwat* numah jeémát yeó jáapdih yeebdíh ã bid bojochah, caanná juibínit, waáwápna ã chúudca bojoó. Páant ã chúuduchah nihna, ã chah maáh ã juyúchah, ⁹ ‘*Ma chúudni páhadih nindih ma chúudat túutú*’, yeebdíh ã níjbípna caá. Páant ã níjíchah joinít, jwéejboó juibí chúudna, ãita tíic tagaá. ¹⁰ *Obohjeéhtih, muú* mínah yeebdíh ã bid bojochah, jwéejdih bóo páhadih ã juibí chúudú. Yeéb páant ã chúuduchah ennit, ‘Waáwápboó ã chúud júúwú’, muú mínah yeebdíh ã níjbípna caá. Pánihna, yeéb waáwápboó ã bejchah, bita ã bid bojnit yeebdíh ã túi wēi enbipna caá.* ¹¹ *Ded caán mícjeh ‘Weemdíh dedé judhdad wihcan caá*, níjnídih Dios moh yéejni ã chájipna caá. Obohjeéhtih, ded laihcanniboodíh Dios maáh ã waadábipna caá. Pánihna, yeebjéh míic maáta ã waadáca bojoó. Diosjeh maáta pínahdih ã jéih waadána caá, queét jeémédih juibínitdih Jesús át níjíp wut jĩ.*

¹² Páant níj péanit, Jesús muú mínahboodíh nin pah át jwúub níj naáwáp wut jĩ:

—*Ma* numah jeémíhna, ma pebh jumnitdih, búdí dinero bíbohnditdih, ma déewádh, ma pej jumnitdihbut ma bidca bojoó. Meém queétdih ma bidichah, ma túi chájat jíb, queétdihbut meemdíh bíic yoobó ã numah jeémpbipna caá. ¹³ *Obohjeéhtih, bitadh ma* numah jeémíhna, moh yéejnit, jéih bejcanit, wio wihcannit, jéih encannitdihbut ma bidíp. ¹⁴ *Queétdihbut meemdíh bíic yoobó ã jéih* numah

* 14:10 Pr 25.6-7 * 14:11 Pr 29.23; Mt 23.12; Lc 18.14

jeémpcan níft. Páant ma túi chājatji jíib, túinit ĩ boo pūd jūóhni yeó jáapdih Diosboó meemdíh ã túi chājbiḡna caá, Jesús caandíh át niijíp wət jī.

Búdí numah jeémát naáwát

(Mt 22.1-10)

¹⁵ Páant ã niijíchah joinít, bíic ĩjeéh chúudni Jesúsdiḡ nin pah át niijíp wət jī:

—Dios pebhboó ded ã numah jeémpni búdí ã wēibḡna caá, át niijíp wət jī.

¹⁶ —**Búdí numah jeémát chājni dawá cáacwādiḡ ã bidip be.** Páant ã bidichah joinít, queét niḡat ĩ túi wēi jepah jwuhup be. ¹⁷ **Caán ã yoób numah jeémát yeó jáapdiḡ queétdiḡ naáwát náahna, caandíh teo wūhniḡniḡ wahnit,** ‘Niḡat jwī jeémát pínahdiḡ ámoḡ péanit, yeebdiḡ ã bidip be, buca’, ã niij naáwát túutup be. ¹⁸ **Caandíh teo wūhni páant ã niij naáwáchah joinít, queét ĩ jumāt yoobó nin pah ĩ niij jepahap be:** ‘Weemdíh jéihcat dée caá. Butéh jáap wáapdiḡ jíib chāj péanit, caandíh enediḡ bejat túut caá wā chājap. Pániḡna, ma maáḡdiḡ ma naáwá, weemdíh ã páicat pínah niijná’, ã jwíih bidni ã niijíp be. ¹⁹ **Bíihbut** nin pah ã niij jepahap be: ‘Weemdíh jéihcat dée caá. Butéh bíicjīh bóo téihya máha jiwíwādiḡ wā jíib chājap be. Pániḡ jíib chājniḡi queétdiḡ enediḡ bejat túut caá wā chājap. Pániḡna, ma maáḡdiḡ ma naáwá, weemdíh ã páicat pínah niijná’, caanbút ã niijíp be. ²⁰ **Bíihbut** nin pah ã niijíp be: ‘Weém butéh wā téihya chéwep be. Pániḡna, numah jeémátboó wā jéih bejcan caá’, ã niijíp be. ²¹ **Páant ĩ niijíchah joinít, caandíh teo wūhni ã maáḡ pebhna jwúub jwinít, queét ĩ niijátjidiḡ ã jwúub naóḡ yapanap be.** Páant ã naáwáchah joinít, ã maáḡboó tubit újnit, nin pah ã niijíp be: ‘Tútchi tac yoób búdí namánadiḡ, bainí namánadiḡbut bejnit, moh yéejnit, jéih bejcanit, jéih encannit, wio

wihcannitdihbut jwǎáhnit, waícanjeh ma ub jũúwáp', ã niijíp be. ²² **Pánih naáwádih bejniiji jwúub júnít**, 'Maá, ma niijátji pah wǎ chǎjap be. Páant wǎ chǎjachah yuhna, páantjeh chúdat ã judhna caá', ã niijíp be. ²³ **Páant ã niijíchah joinít, ã maáh caandíh ã jwúub wutup** be. 'Tútchi jwéejboó búdí namánaboó bejnitdih, bainí namánaboó bejnitdihbut ma jũúwát tútú, chúdatnadih í túi yáwat pínah niijná. ²⁴ **Meemdíh yoobópdih wǎ naóhna caá. Queét wǎ jwíih bidnitboó wǎ numah jeémát dih í jeémpan níit'**, ã niijíp be. Pánihat pah, Dios áihwǎ pínahdih ã bidichah yuhna, det í weñat pínahdihjeh chah jenah joiná, caandíh jepahcannit, ájeéh í jumcan níit. Obohjeéhtih, caandíh jepahnitjeh ã pehbboó ájeéh í jumbipna caá, Jesús át niijíp wut jí.

*Jesúsjeéh jwí jumíhichah, ã buwat
(Mt 10.37-38)*

²⁵ Biíh láa dawá cáacwǎ Jesúsjeéh ít bejep wut jí. Pánihna, Jesús queétdih tac púud ennit, nin pah át níj naáwáp wut jí: ²⁶ **"Ded wǎ bohéni jumíhna**, bita chah weémboodíh oyat caá náahap. Á ípdih, ã índih, ã áadih, ã wehdih, ã déewádih, ã déewǎ yaádhidihbut ã oyat chah weémboodíh oyat caá náahap.* ²⁷ **Ded wǎjeéh péé bohéni jumíhna**, ded pah ã weñat pínahdih jenah joicát caá náahap. Pánih chǎjna, wíih ã jumát jíib yeejép yapna yuhna, weemdíh cádahcat caá náahap.* ²⁸ **Nindihbut** ñi jenah joyoó: Muú teoni jap bóo muúdíh ã chǎjat pínah jǎtih, ã jíib juyátdih jéihyat túut niijná, caán muú jíib pínahdih ã jwíih jenah enna caá. ²⁹ **Á jíib pínahdih ã jwíih jenah encan, áih muúdíh ã jéih péacah enna**, bitaboó caandíh í deohbipna

* 14:26 Mt 10.37 * 14:27 Mt 10.38; 16.24; Mr 8.34; Lc 9.23; Jn 12.24

caá. ³⁰ **Nin pohba áih m**uudíh teona, át péa tagaá', ĩ niíj deohbipna caá. ³¹ **Nindihb**ut ñi jenah joyoó: Maáh biíh maáhjĩh ĩ míic mawat pínah játih, nin pah ā niíj jenah joiná caá: '¿Weém diez mil soldadowā bíbohnit, caánboó veinte mil soldadowā ā bíbohochah, jwĩ míic maona, wāta jéih buujá taniít?' ā niíj jenah joiná caá. ³² **Páant niíj jenah joinít, ā b**uujácat pínahdih jéihna, biíh maáh áih soldadowājĩh míic mawadih jũóhnit, yuúpjeh ĩ jum jwuhuchah, 'Jwĩ míic maoca boj jíh', niiját tútutnit, caandíh teo wũhnidih ā wah bojbipna caá. ³³ **Pánihna, wíihwā j**umíhna, weemdíh ñi jepahat pínah játih, 'Nihat wā yéej chājatdih wā cádahbipna caá. Wíih bíí déedih jenah joicán, Jesúsboodíh jenah joiná, caandíhjah wā jepahbipna caá. Páant wā jepahat jíib, yeejép yapna yuhna, caandíh wā cádahcan niít', niíj jenah joyát caá náahap. Páant niíj jenah joinít jumna, wíihwā ñi jéih jumnipna caá", Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

Buicánni núumni naáwát
(Mt 5.13; Mr 9.50)

³⁴ Páant niíj naóhnit, nin biíh naáwátjĩh Jesús queétdih át jwúub bohénap wut jĩ, ā jwíih naáwátidih ĩ beh joyát pínah niijná: **"Núumni buiná, jeémátidih ā túi nuñana caá. Obohjeéhtih, núumni ā buyát beedéchah, ñi jéih jwúub buyácan caá.** ³⁵ **Pánih buicánni dedé pínah nihcah, caandíh yohatjeh caá náahap. Caán ā nihat pah yeéb ñi jumca bojoó. Dios naáwátidih túi joinít, caandíh ñi cádahca bojoó. ¡Ded molít jumna, ā túi joyó naáh!"** Jesús át niijíp wut jĩ.

15

Buudní oveja naáwát
(Mt 18.12-14)

¹ Bihñ yeó jáapdih dawá cáacwã, Romanowã ï maáta ï uúbat tútnit dinerodih uúbh wũhñit, bita Moisés ã wutatjidih jepahcannit “Yeejépwã”, niijnítbut Jesúsdiñ joyódih ït juibínap wut jĩ. ² Páant ï juibínachah ennit, fariseowã, Moisés ã wutatjidih bohénitbut íijnit, queétjeh nin pah ït míic niijíp wut jĩ:

—Nin newé yeejépwãdih túi wēi jwãáhnit, ïjeéh ãpí jeémpna caá, ït niijíp wut jĩ.*

³ Páant ï niijíchah jéihñit, Jesús nin naáwátjĩh queétdih ãt bohénap wut jĩ: ⁴ “Cien ovejawãdih bíbohni, biíc oveja caandíh ã buudúchah ennit, ¿ded pah tigaá ã chãjbi? yeéb ñi jengah joyóchah. Bita noventa y nueve ovejawãdih ï jeémát ylip jumupboó jwejnit, caán buudnídih bididih ã bejbipna caá. Pánihna, caandíh bid juinítna, ã cádahbipna caá. ⁵ Caandíh bid juí wēina, áih daadjíh mao cáagnit, áih muná ã ub jwúub bejbipna caá.* ⁶ Pánih ub jwúub juibínit, ‘Wíih oveja buudnídih wã bid juyúp be. Pánihna, wãjeéh ñi wēi wáac jũúwú’, niijnít, ã pebh jumnitdih, ã déewãdihbut ã bid wáacbipna caá. ⁷ Páant ã weñat pah, ded biíc cáac ã yéejatdih cádahñit, ã túut nuumúchah, Dios pebhboó jumnit búdí ï wēibipna caá. Obohjeéhtih, noventa y nueve panihñit ‘Weemdíh yéejat wihcan caá. ¿Dépanih tigaá wãta túut nuúm?’ niíj jengah joinítidih Dios pebhboó jumnit ï wēican niít”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

Buudní dinero júdu naáwát

⁸ “Diez dinero júdu bíbohniñ biíc júdu caántdih ã buudúchah ennit, ¿ded pah tigaá mi chãjbi? Jiiát dahjĩh jiiñit, muudíh mi túi tóodh bid beedábipna caá. Caán júduñidih bid juinítna, mi cádahbipna caá. ⁹ Caán júduñidih bid juinít, ‘Weemdíh buudní dinero júduñidih wã bid juiná

* 15:2 Lc 5.29-30 * 15:5 Is 40.11; Ez 34.11-12; Jn 10.1-16; He 13.20

beé. Pánihna, wājeéh ñi wēi wáac jūúwá', niijnít, mi pebh jumnitdih, mi déewādihbut mi bid wáacbipna caá.
¹⁰ Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Páant mi weñat pah, biíc yéejni ā yéejatdih cádahnit, tūiniboodíh ā tūut nūumúchah, Dioíh ángelwābut búdí ī wēibipna caá”, Jesús āt niijíp wut jī.

Buudní ā wūúh naawát

¹¹ “Biíc newé chénewā ā weh jumup be. ¹² Ūudyiboó ā ípdih nin pah ā niijíp be: ‘ “Wunna, meemdíh wā wūhbipna caá”, ma niijnídih buu ma wūhuú, Paá’, ā niijíp be. Páant ā niijíchah joinít, ā íp áih bií déedih ā wehdih ā pāáap be. ¹³ Daocánni yeó jáap túttimah, ūudyiboó nihat áih bií déedih ubnit, yúup biíh baácboó jibidih ā bejep be. Caán baácboó jumna, cheha náahdih jíib chāj, yaádh metat jíib wūh, nūmah jeémát jíib wūh, búdí ā jíib chājap be. Pánih jíib chājna, áih dinerodih ā yoh beedánap be. ¹⁴ Páant ā yoh beedáat túttimah, caán baácboó jeémát wihcah, nūgúp láa ā jumup be. Caanbát nūgúpjīh diib wūnna ā chājap be. ¹⁵ Páant jeémát ā wihcah, tewat bididih ā bejep be. Páant ā bid bejechah, biíc newé caandíh í náah jumni tewat wūhñit, áih momo mūwā jumni wáihyat júduboó caandíh ā wahap be, queédih jeémát ā wūhat pínah niijná. ¹⁶ Pánih queétdih inna, queét mūwādih wūhni jeémátdih búdí ā jeémíhip yuh be. Obohjeéhtih, ā maáh caandíh ā jeémát túutcah, bitabut caandíh dedé jeémát ī wūhcap be. ¹⁷ Páant ā yapat túttimah, ā jwúub náhñinap be, ‘Nihat wā ípdih teo wūhñit jeémát bíboh, ī judh jeémpni jeémátbut āpí jumna beé. Obohjeéhtih, nin baácboó jumna, weemdíh jeémát wihcah, wunna caá wā chājap. ¹⁸ Pánihna, wā íp pebhna wā jwúub bejbipna caá. Caanná jwúub juibínit, wā ípdih nin pah wā niijbípna caá: “Diosdih búdí wā yéej chājna

beé, Paá. Meemdíhbut wã yéej chãjna beé. ¹⁹ **Pánihna, j'Wũuhú'**, buu weemdíh ma niijcá bojoó! Meemdíh teo wũhniyeh wã jumbipna caá", wã ípdih wã niijbípna caá', caán míicjeh ã niíj, jengah joyóp be. ²⁰ **Páant niíj jengah joinít, ã íp pebhna ã jwúub** bejep be.

"**Pánih jwúub** bejna, ã ípíh muudíh ã tóah bejehchah, ã ípboó caandíh yuúpmah ã jwááh enep be. Pánih jwááh enna, áih caolihjĩh búdí jígahnit, ã wũúhdih jwáádih ã ñáo ñah bejep be. Jwááhnit, caandíh búdí wěina, ã pin tewep be. ²¹ **Páant ã pin tewechah, ã ípdih nin pah ã niíj naawáp be: 'Diosdih búdí wã yéej chãjap be, Paá. Meemdíhbut wã yéej chãjap be. Pánihna, "Wũuhú", weemdíh ma niijcá bojoó', ã niijíp be. ²² Obohjeéhtih, páant ã niijíchah** yuhna, ã ípboó caandíh teo wũhntidih nin pah ã niíj wutup be: 'Waícanjeh túini yégueh chóodih ub jũóhnit, wã wũúhdih ñi yacaá. Túini téihya yacat júdudih áih téih tíbdihbut ñi yacaá. Áih jítchadihbut túini zapatos ñi yacaá. ²³ **Jwĩ túi** in débehani momo jiwí wũúhdih ub jũóhnit, ñi mawaáp. Mao péa, quibh péanit, ñi puubú. ²⁴ **"Wã wũúh ã wunah bejna nacaá"**, wã niíj jengah joyóp yuh be. Buudní déeji buu ã túi jwúub juiná caá, buca. Búdí wěinit, chóbe jeémpjĩh', caandíh teo wũhntidih ã niijíp be. Pánihna, queét nihat búdí wěinit, ã jeémép be.

²⁵ **"Obohjeéhtih, údyi ã jwúub juyúchah, weép jeñéboó** momo jiwíwã jumni wáihyat júduboó ã jumup be. Pánihna, ã ípíh muudíh tóah bejna, ã wěi ewechah, ã joyóp be. ²⁶ **Pánih joinít, teo wũhndih nin pah ã niíj úubh** joyóp be: '¿Dépanih eo tigaá queét ã chãj?' ã niijíp be. ²⁷ **Páant ã niíj úubh** joyóchah joinít, teo wũhni caandíh nin pah ã niíj jepahap be: 'Ma úud ã jwúub juiná beé. ã túi juyúchah, ma íp jwĩ in débehani momo jiwí wũúhdih ã

mawat tútup be. Pánih maonijidih jwĩ puúb péanachah, numah jeémp wēi eona caá ĩ chājap’, caandíh ã niijíp be. ²⁸ **Páant teo wūhni** ã niij naáwáchah joinít, weép jeñé ã ípdih túbít ã íjip be. Íjnit, ã waádíhcap be. Páant ã waádíhcah enna, ã ípboó bac bejnit, ‘Wūuhú, ma waád jūúwú’, caandíh ã niijíp yah be. ²⁹ **Obohjeéhtih, ã ípdih nin pah ã niij jepahap be: ‘Maatápdih meemdíh búdí** teo wūhnit, ma naáwáchah wā yap yohcah yuhna, wā pej jumnitdih wā numah jeémát déedih cabra wūúhbitdih weemdíh mapí wūhcan beé. ³⁰ **Obohjeéhtih, buu** yeejép ma wūúh ã jwúub juyúchah, yaádh metat jíib míih dinero yoh beedánidih búdí wēinit, meém ma numah jeémpna caá. Jwĩ in débehani momo jwi wūúhdih maonit, caandíh ma numah jeémpna caá’, ã ípdih ã niij jūihñup be.

³¹ **“Páant ã niij jūihñuchah** joinít, ã íp caandíh nin pah ã niij jepahap be: ‘Wūuhú, meém wājeéh mapí jumna caá. Nihat wíih bíí déedih míih mun caá. ³² **Obohjeéhtih, ma úud wunni** déeji buu ã túi jwúub juyúp be. Pánihna, wēinit, jwĩ numah jeémp ewechah, ã túina caá’, ã íp weép jeñédih ã niijíp be”, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

16

Dinero en daoní ded pah ã chājat naáwát

¹ Bíih láa Jesús nin naáwátjĩh ã bohénitdih át jwúub bohénap wut jĩ: **“Bíic newé búdí** dinerodih bíbohni, áih dinerodih en daoníboó ã túi en daocát ennit, bíih teo wūhniboó ĩ maáhdih ã naóh yacap be. ² **Páant ã naóh yacachah, ĩ maáhboó áih dinerodih en daonídih ã bid bojop be. Páant ã bid bojni ã juyúchah,** nin pah caandíh ã niijíp be: ‘Wíih dinerodih ma túi en daocát doonádih wā joyóp be. Pánihna, wíih dinerodih túi en daocát jíib weemdíh ma jwúub teo wūhcan níit. Ded pah wíih dinerodih ma

chājatjidih weemdíh ma naóh daác beedánaá', ã maáh caandíh ã niijíp be. ³ **Páant ã niijíchah joinít, en daonjiboó caanjéh nin pah ã niij jenah joyóp be: 'Wã maáh weemdíh yohat túut caá páant ã niijíp. Weém wēpcanni jumna, baác baadát tawatnadih wã buujácan niít. Weém bitadih dinero wã úbhna, tíc náah jumni wāta úbh tac buugá tagaá. Pánihna, ¿ded pah tigaá weemdíh chājat náah?**

⁴ **Buu, wã chājat pínahdih wã jéihna caá, buca. Nin pah wã chājachah, wã teo cádahat túttimah, wã maáhdih jíib buudánit weemdíh í oibipna nacaá. Pánih oinit, jígha ennit, weemdíh í teo wáacipna caá', caanjéh ã niij jenah joyóp be.**

⁵ **Páant niij jenah joinít, nihat ã maáhdih jíib buudánit yoobó ã bid bojop be. Páant ã jwíih bid bojni ã juyúchah, nin pah caandíh ã niij úbh joyóp be: '¿Wã maáhdih débóo tigaá meém ma jíib buudá?' ã niij úbh joyóp be.**

⁶ **'Jeémát chājat yíi cien dahwani quiñnadih caandíh wã jíib buudána caá', ã niij jepahap be. 'Ninboó ma jíib buudáatdih daácni núo ã jumna caá. Waícanjeh jaí chúudnit, ma jíib buudáatdih jwúub deyanit, tac yoobjéh ma daacá', teo wáhni ã niijíp be.**

⁷ **Páant niij péanit, bífh jíib buudánidih bid bojnit, nin pah caandíhbut ã niij úbh joyóp be: '¿Débóo tigaá wã maáhdih ma jíib buudá?' ã niijíp be. 'Cien trigo wuh wúúhnadih wã jíib buudána caá', ã niijíp be. 'Ninboó ma jíib buudáatdih daácni núo ã jumna caá. Ochentajeh ma daacá', ã niijíp be.**

⁸ **Páant ã chājatdih jéihnit, ã maáhboó áih dinerodih en daonjidih nin pah ã niijíp be: 'Meém yeeni yuhna, ded pah túttimah ma túi jummat pínahdih mat jenah joyóp taga', ã niijíp be. Páant ã chājat pah, Diosdih jéihcannit, túttimah túi jummat túut niijná, bíi déenadih í túi jéih ubna caá. Ded pah í bíbohat pínahdih Dioíhwáboodíh chah í túi jéihna caá.**

⁹ **"Yeébboodíh nin pah wã naóhna caá: Moh yéejnitdih**

jígah ennit, ñíh bí déejíh queétdih ñi túi teo wáacá. Páant ñi teo wáacachah, queébtut Diosdih jepahnit, ã pebhboó ñi jwáábínachah, yeebdíh í wēi jwāáhbipna caá.

¹⁰ “Ded bainíbit bíbohna yuhna, caanjíh bitadiah túi teo wáacni jumna, túttimah búdí bíbohna, caanjíhbut ã túi teo wáacnipna caá. Obohjeéhtih, ded bainí ã bíbohatjéh túi chájcan, túttimah búdí ã bíbohnabut, bíc yoobó ã túi chájcan níit.* ¹¹ Ñíh bí déejíh ñi túi chájcat enna, Diosboó ã wēpatjéh yeebdíh ã teo wáaccan níit. ¹² Pánihna, nin baácboó jum jwuhna, Dios yeebdíh ã wāhni bí déejíh ñi túi chájcat enna, jeáboó ñi jwáábínachah, táini yoobátdih ã wāhcan níit. ¹³ Ded Diosdih túi jenah joiní jumna, áih bí dée pínahdih tūbit ã jenah joicán níit. Obohjeéhtih, bí déedih tūbit bidni jumna, Diosboodíh ã jéih jenah joicán níit. Pánihna, Diosdih bí déedihbut chénat pah bícdih ñi jéih jenah joicán níit. Diosdihjeh bidat caá náahap”, Jesús át niijíp wut jí.*

¹⁴ Páant ã niijíchah joinít, fariseowā dawá bí déedih bidnit jumna, caandíh ít dehwep wut jí. ¹⁵ Páant í dehwechah ennit, Jesús queétdih nin pah át niijíp wut jí: “Cáacwā í enechah pohba, yeéb túinit pah tigaá ñi jígohop, ‘Nit túi chájnit caá’, yeebdíh í níj jenah joyát pínah niijná. Obohjeéhtih, dawá bí déedih ñi bid jenah joyátdih Dios ã jéihna caá. ‘Nit túinit caá’, cáacwā í níj ennitdih Diosboó ‘Yeejépwā caá’, ã níj enna caá”, Jesús át niijíp wut jí.

Moisés ã wutatjidih, Dios ã maáh jummatdihbut Jesús ã bohéat

* 16:10 Mt 25.21; Lc 19.17 * 16:13 Mt 6.24

16 “**Juan Daabáni** ã jumat pínah játih, Diosjeéh túi jumat túut niijná, Moisés ã wutatjidih, Dios naáwátdih naóh yapanit ã daacátjidihbút cáacwādh jepahat caá ātih náahap. Obohjeéhtih, Juanboó Dios ã maáh jumat túini doonādih cáacwādh ã jwíh naáwáp jī. Bũ weem jwúh caán túini doonādih yeebdíh wā naóhna caá. Pánihna, yéejatdih cádahnit, Diosdih jepahat ã bũwuchah, det jepahíhnitboó Diosdih búdí bidat caá náahap.* 17 **Jeá, nin baácbút** ã bũudúchah yuhna, Moisés ã wutatjiboó ã bũudcán níft”, Jesús āt niijíp wut jī.*

Yad wilidih yohcat

(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)

18 “**Ded ājeéh bólidih yohnit, bíh wilidih jwúub** áa jumna, yeejép ã chājna caá. Ded bíh áajidih jwúub túut nuúm áa jumna, caántjīh ã yéej chājna caá”, Jesús āt niijíp wut jī.*

Moh yéejni Lázaro, dawá bí déedih bíbohni naáwát

19 “**Dawá bí déedih bíbohni, dinerobút** búdí bíbohni newé ã jumap be. Búdí jíib jumni túini chítah jumni yégueh chóodih āpí dũwúp be. Yeó jáap jumat pah túini jeémátdih míic āpí jeémép be. 20 **Áih muú** jęc pebh moh yéejni, Lázaro wūt jumni, āpí ñajap be. Nihat áih bácah áoh peétni ã jumap be. 21 **Páant ã ñajachah, mujjiowá** áih áhwatnadh déebedih ĩpí juibínap be. Dawá bí déedih bíbohniboó ã jeémp jéenanidih Lázaro ã jeémíhip yuh be. Obohjeéhtih, caandíh āpí wūhat túutcap be. 22 **Biíc yeó jáap, Lázaro ã wunap** be. Abraham ã juima yoobát ã jumuchah, Dioh ángelwā Abraham pebhna áih caolihdih ĩ ub bej wahap be. Cũbucah, dawá bí dée bíbohni bút

* 16:16 Mt 11.12-13   * 16:17 Mt 5.18   * 16:18 Mt 5.32; 1Co 7.10-11

ã wunup be. Obohjeéhtih, ã wunat túttimah, cáacwã áih bácahjidih í yohochah, áih caolih iiguípna ã bejep be. ²³ **Caánboó jumna**, tubit ã tubanap be. Pánih tuba chéi enna, Abrahamdih, Lázaro ã pebh ã ñhuchah, ã enep be. ²⁴ **Pánih ennit, Abrahamdih nin pah ã niij ejep be**: ‘Nuwá, weém nin iiguípboó wã jumuchah, weemdíh tubit ã tubna caá. Páant ã tubuchah, weemdíh jígah ennit, ma teo wáacá. Lázarodih áih téih tíbjíh mahdih taj daabánit, wíih nuúcdih ã cámahat pínah niijná, ma chíaat túttá’, Abrahamdih ã niij ejep yuh be. ²⁵ **Obohjeéhtih, páant ã niijíchah yuhna**, Abraham caandíh nin pah ã niij jepahap be: ‘Jumá, meém baácboó jum jwuhna, nihat ma náahatdih ma bíboh beedánap jí. Obohjeéhtih, Lázaro boó ã moh yéjep jí. Buh Lázaro ninjíh ã túi jumuchah, meemdíh caá tubit an tubup. ²⁶ **Jwí cātíh jéih bejcat dée ã jumuchah**, ded ninmant conna ã jéih dei bejcan caá. Ded conmant ninnabut ã jéih aáb jūóhcan caá’, Abraham caandíh ã niij jepahap be.

²⁷⁻²⁸ **“Páant ã niijíchah joinít, dawá bíí déedih bíbohniji nin pah ã jwúub** niijíp be: ‘Nuwah Abraham, wã íp pebhboó bíicjíh bóo téihya wã údwã páantjeh í jumup be. Pánihna, wã údwãdih naáwát náahna, Lázarodih ma wahaá, queébtut nin iiguípna í jūóhcat pínah niijná’, Abrahamdih ã niijíp yuh be. ²⁹ **Obohjeéhtih, Abraham caandíh nin pah ã niij jepahap be**: ‘Dios naáwát-dih Moisésji, bita ã naáwát-dih naóh yapanitji í daácní nuónadihbut ma údwã í bíbohna caá. Caán naáwát-dih ma údwãdih jepahat caá náahap’, Abraham ã niijíp be. ³⁰ **Páant ã niijíchah joinít, iiguípboó jumni** nin pah ã jwúub niijíp be: ‘Yoobópdih tigaá ma niijíp, Nuwah Abraham. Obohjeéhtih, bíic wunniji í pebhna ã jwúub bejchah, queét caandíh joinít, ita túut nuum tágaá’, Abrahamdih ã niijíp yuh be. ³¹ **‘Queét Moisés ã daacátjidih túi joicán,**

bita naóh yapanit ï daacátjidihbut túi joicán, wənniji ā boo pəd jwúwúchah yuhna, queét caandíhbut ï joibícan nacaá', Abraham caandíh ā niijíp be", Jesús āt niijíp wət jĩ.

17

Jwĩ yéej chājat túutat ā tobohat
(Mt 18.6-7,21-22; Mr 9.42)

¹ Bihí lāa, Jesús nin pah ā bohénitdih āt niij naawáp wət jĩ: “**Dawá yeebdíh yéej chājat túutnit ï jumbipna caá.** Obohjeéhtih, ï yéej chājat túutatji jíib, Dios queétdih búdí ā peéh chājipna caá. ² **Nin wébít panihni weemdíh jáap jepahnitdih ded ā yéej chājat túutatji jíib** Dios caandíh yeejép pohba ā peéh chājipna caá. Pánihna, caán ā yéej chājat túutat pínah jātih, áih butdih búdí jeé júdujñh chéó búudhñit, búdí mujna caandíh ï yohochah, āta túi taga. Páant ï chājachah, caán wébít panihnidih ā yéejacah nihna, Dios páant bóo pohba caandíh āta peéh chājcan taga. ³ **Ded pah ñi chājat pínahdih ñi túi** jenah joyoó. Ñi dée yeebdíh ā yéej chājachah, ‘Páant ma chājatdih ma cádaahaá’, caandíh ñi niijí. Páant ñi niijíchah joinít, táinidih ā túut nuumúchah, yeéboó ā yéej chājatjidih ñi jwúub náhnica bojoó.* ⁴ **Pánihna, ñi déeboó biíc yeó jáapdihjeh siete lāa yeebdíh yéej chājnit,** ‘Páant wā chājatjidih wā jígahna caá. **Chéneji wā jwúub chājcan níit’**, ā niijíchah, páant bóo lāa ā yéej chājatjidih ma jwúub náhnica bojoó”, Jesús āt niijíp wət jĩ.

Ded pah caá Diosdih túi jenah joyát

⁵ Páant ā niijíchah joinít, Jesús ā bohénit caandíh nin pah ït niijíp wət jĩ:

---

* 17:3 Mt 18.15

—Meemdíh chah jwĩ jenah joyát pínah niijná, jwiít dih ma teo wáacá, ït niijíp wut jĩ.

⁶ —**Mostaza bainí tǐbih jumna** yuhna, chíihna, búdí nah ā behna caá. Pánihat pah, Dios ā wēpatdih bainíjeh jenah joiná yuhna, nin pah ñi jéih chājbipna caá: Can búdí máa nahdih ‘Máa nahaá, meemjéh dug ñah bejnit, búdí mujna ma juibí ñuhú’, ñi niiját pahjeh ā bejbipna caá, Jesús queétdih āt niijíp wut jĩ.

Teo wūhni ā tawat naáwát

⁷ “**¿Yeebdíh teo wūhni** wápchidih teo, ovejawādih en daoníji ā jwúub juyúchah, ded pah tigaá caandíh ñita niij? ‘Ma jeémp jūúwú. Ma jeémát pínahdih ninjĩh wā puúb páñap be’, ¿ñita niijtá niit? ⁸ **Páant ñita niijcán tagaá. Nin pahjeh caá caandíh ñita niijíp: ‘Wā jeémát pínahdih ma puubbí jwuhú.** Wā jeémp babhbachah, weemdíh ma pái jwuhú. Wā jeémp péaat túttimah, meem jwáh jeémp-nit ma babhbaá’, yeebdíh teo wūhndih ñita niij tágaá. ⁹ **Yeebdíh teo wūhni** ñi wutatdih ā chājachah, caandíh ‘Túina caá’, ñita niijcán tagaá. Páant ñi niijátdih bidcan, ā tawatdihjeh caá āpí chājap. ¹⁰ **Pánihna, teo wūhni** ĩ jumap pah mun tigaá yeebbút ñi jumap. Dios ā wutatdih jepahnit, ‘Túina caá’, ā niiját pínahdih bidcanjeh, nin pah yeebdíh niij jenah joyát caá náahap: ‘Meemdíh teo wūhni jeh mun tigaá wā jumap. Ma wutatdihjeh tigaá wāpí tewep’, ñi niij jenah joyoó”, Jesús āt niijíp wut jĩ.

Diez bácah moópnitdih Jesús ā booaat

¹¹ Biíh yeó jáapdih Jesús wā Jerusalén tútchina bejna, Samaria baác, Galilea baác cātíh ĩt bejep wut jĩ. ¹² Bainí tútchidih ĩ waadáchahjeh, diez bácah moópnitboó yuúp caandíh ĩt en ñuhup wut jĩ. ¹³ Pánih ennit, nin pah ĩt niij ejep wut jĩ:

—Maá Jesús, jwiít dih ma jígah eneé, ĩt niijíp wut jĩ.

¹⁴ Páant ï niíp ejechah, Jesús queétdih ennit, nin pah át niijíp wut jĩ:

—**Moisés ã wutatji** pahjeh sacerdotewãdih ñih báhahdih júutudih ñi bejeé, caán moopát ã ñuumát dih ï jéihyat pínah niijná,* át niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, ï bejehahjeh, ñih báhah moopát át ñuumáh bejep wut jĩ. ¹⁵ Biíc ïjeéh jumni áih báhah ã ñuumúchah ennit, Jesús pebhna át jwúub bejep wut jĩ. Pánih jwúub bejnit, Diosdih búdí át wēi ejep wut jĩ. ¹⁶ Pánih wēinit, Jesús íh jítcha pebh bódicha caj yoh ñajnit, “Túina caá, Maá”, át niijíp wut jĩ. Caán báhah moópnihi Samaria baác dih bóo judío nihcan wut jĩ.

¹⁷ —¿Yeéb boonit diez nihcannit beé? ¿Bita nueve dépanih tigaá weñedih ï jwúub jũóhcan? ¹⁸ Nin biícjeh, judío nihcan yuhna, Diosdih “Túina caá”, niijídih ã jwúub jũúwáp be. ¿Dépanih tibeé bita ï jũóhcan? Jesús át niijíp wut jĩ.

¹⁹ Páant niijnít, bódicha caj yoh ñajnidih

—**Ñah ñuhnit**, ma jwúub bejeé. Wã wēpatdih ma túi jenah joyát jíib ma boonap be, át niijíp wut jĩ.

Ded pah caá Dios ã maáh jumat

(Mt 24.23-28,36-41)

²⁰ Biíh yeó jáapdih fariseowã Jesús dih nin pah ït niíp wúubh joyóp wut jĩ:

—¿Débólíh tigaá nin baácboó Dios ã maáh jum jwíihbi? ït niijíp wut jĩ.

—**Dios ã maáh jumatdih** yeéb cáacwã ñi jéih encan caá.

²¹ **‘Jáaj, ninjĩh caá ã jumup’**, ‘Jáaj, cōj caá ã jumup’, ñi jéih niijcán caá. Obohjeéhtih, weém Dios ã wēpatjĩh yeebdíh wã teo wáacachah, Dios ã maáh jumat ñi cātíh ã jumna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

* 17:14 Lv 14.1-32

²² Páant niíf péanit, Jesús ã bohénitdih jwəh nin pah át niíf naáwáp wət jī:

—Túttimah, búdí yeejép yap láa ã juməchah, nin baácboó wã jwúub dei jūúwát pínahdih búdí ñi bidbipna yuh caá. Obohjeéhtih, wã jígoh jwəhcan niít. ²³ ‘Candih eneé. Can Dios ã wahni Cristo caá’, niíf, ‘Nin Cristodih eneé’, bita yeebdíh ñ niijbípna yuh caá. Páant ñ niijíchah yuhna, yeéboó queédih ñi joyáh bojóó. ²⁴ **Wedónachah, nihat yúup jumna yuhna**, ñ enat pah, weém nihat cáacwã úud jeñé, wã jwúub dei jūúwúchah, nihat ñ enbipna caá. ²⁵ **Obohjeéhtih, páant wã jwúub** dei jūúwát pínah játih, buu láa moón weemdíh náahcan, tabit yeejép ñ chājipna caá. ²⁶ **Weém, nihat cáacwã úud** jeñé wã jwúub dei jūúwúchah, Noéwã jum láa ñ jumatji pahjeh cáacwã ñ jwúub jumbipna caá.* ²⁷ **Caán láa moón nihat jeémp babhniit, téihya chéona ñ chājap wət jī**. Pánih chājna, Diosdih ñ jenah joicáp wət jī. Páant ñ juməchah, Noéwāji búdí jāáj chóoboó ñ waadát túttimah, Dios pobyit wahnit, caandíh náahcannitdih át mao beedánap wət jī. Páant ñ jumatji pahjeh mun tigaá wã jwúub dei jūúwát pínah játih cáacwã ñ jumbipna caá.*

²⁸ **Lot jum láa ñ jumatji pahjeh**, wã jwúub dei jūúwát pínah játih, cáacwã ñ jumbipna caá. Caán láa moón jeémp, babh, jíib chāj, wápchidih taj, muú ñ chājap wət jī. ²⁹ **Páant ñ chājat pónih, Sodoma tútchimant Lotwāji ñ jwei béjehchajeh**, tuu iigát panihni iigní jee dáhna jeámant át buúg jéenep wət jī. Nihat caán tútchidih moondíh yohna, Dios caán iigát dih át wahap wət jī.* ³⁰ **Páant ñ jumatji pahjeh mun tigaá weém nihat cáacwã úud** jeñé, wã jwúub dei jūúwúchah, cáacwã ñ jumbipna caá.

* 17:26 Gn 6.5-8 * 17:27 Gn 7.6-24 * 17:29 Gn 18.20-19.25

³¹ “Caán yeó jáapdih ded áih muú chahmant bóo coah-boó jumni dei bejna, áih bíí déedih ubudih waadcanjeh, yoobópdih ã jwei béje naáh. Wápchiboó jumribut áih yéguehnadih ubudih ã jwúub bejca bojo naáh.* ³² Lot áaji ded pah mi yapatdih ñi náhninaá. Dios ã wutajidih jepahcan, miñh bíí déedih oinit, tac púud enna, núumni nah mit wééep wut jī.* ³³ Páñihna, ded ã weñat pínahdihjeh jenah joí chājñi, iiguipna bejni ã jumbipna caá. Obohjeéhtih, ded ã weñat pínahdih joyáh bojñi, wã weñat pínahboodih chājñi, ã buudcán niít.*

³⁴ “Yeebdih yoobópdih wã naóhna caá. Wã jwúub dei jūóhni yeó jáapdih chénewã íih muú díftna bíícdih ï ũwuchah, weemdih jepahnidihjeh wã ubbipna caá. Weemdih jepahcanniboó ã chãobípna caá. ³⁵ Chénewã yaádh bíícdih ï tewechah, weemdih jepahnidihjeh wã ub bejchah, bííh wili chãobípna caá. ³⁶ Wápchiboó chénewã teonit ï jumuchah, weemdih jepahnidihjeh wã ubbipna caá. Bííh ã chãobípna caá”, Jesús át niijíp wut jī.

³⁷ Páant ã niijíchah joinít, ã bohénit caandih nin pah ït ubbh joyóp wut jī:

—¿Dedboo tígaá páant ã yapbí? ït niijíp wut jī.

—Jóopwã ï jij júuduchah ennit, nuñúp ã moopópboó jéihna, biáboó ñi bidcan niít. Páant ñi jéihyat pah, dedjih wã jwúub dei jūúwúchah jéihna, biáboó bidcat caá náahap, Jesús queédih át niijíp wut jī.

18

Émp wunnih mi ubbh tac buugáát naáwát

¹ Túttimah, Diosdih ï ubbh cádahcat pínahdih bohéna, nin pah Jesús ã bohénitdih át niij naáwáp wut jī: ² “Bíic

* 17:31 Mt 24.17-18; Mr 13.15-16
16.25; Mr 8.35; Lc 9.24; Jn 12.25

* 17:32 Gn 19.26

* 17:33 Mt 10.39;

tútchidih yéejat peéh chājat túutni ã jumup be. Caán Diosdih úumcan, cáacwādhbut āpí túi chājcap be. ³ **Caán** tútchidih éemp wunnihbut mi jumup be. Pánihna, peéh chājat túutni pebhna juibínit, ‘Weemdíh eníhcan, yeejép chājnidih ma peéh chājat túutú’, mi niijíp be. ⁴ **Páant mi niijíchah** yuhna, dawá láa caánboó ‘Wā peéh chājcan níit’, caántdih ã niijíp be. Páant ã niijíchah yuhna, caántboó caandíh chah mi úúbh tac buugánap be. Páant mi úúbh tac buugánachah yap joiná, caanjéh nin pah ã níj jenah joyóp be: ‘Weém Diosdih, cáacwādhbut wā úumcan caá. ⁵ **Páant wā** jumuchah yuhna, nintboó mi úúbh tac buugána, weemdíh mi chuúábipna caá. Pánihna, caántdih yeejép chājnidih wā peéh chājat túutbipna caá’, ã niijíp be”, Jesús át niijíp wut jī.

⁶ Páant niijnít, Jesús queétdih nin pah át níj jéihyanap wut jī: **“Caán yéejat peéh chājat túutni** ded pah ã chājatdih ñi túi jenah joyoó. ⁷ **Caán** túicanni yuhna, caandíh úúbh tac buugánidih ã teo wáacap be. Diosboó túini jumna, ã ñionit ã teo wáacat pínahdih búdí ĩ bidichah, queétdih maatápdih ã páñat túutcan níit. ⁸ **Pánih** túi teo wáacnit, queétdih yeejép chājnitdih waícanjeh ã peéh chājibipna caá. Pánih túi jepahni ã jumuchah yuhna, weém nin baácboó jwúub dei jūóhna, daocánnit Diosdih túi jenah joinítidih wā bid juimí dée caá. Pánihna, yeébbóó caandíh ñi túi jenah joí cádahca bojoó”, át niijíp wut jī.

Chénewā Diosdih úúbhnit naawát

⁹ Páant níj péanit, “Jwiitboó túinit caá. Bitaboó yeejépwā caá”, níj jenah joinítidih Jesús nin pah át níj naawáp wut jī: ¹⁰ **“Chénewā Diosdih** úúbhna ĩ chājap be. Bíic fariseo ã jumup be. Bíih Romanowā ĩ maáh ã wutni dinerodih úúbhni ã jumup be. ¹¹ **Pánihna, fariseo** ñuhnit, nin pah Diosdih ã níj úúbúp be: ‘Weém bíí déedih

nũũmní, yaádhdih yéj chājni nihcan caá. Nin Romanowā ĩ maáh ā wũtni dinerodih uúbhni ā yéj chājat pahbut wā chājcan caá. Bitā ĩ yéj chājat pah wāpí chājcan caá. Páníh túi jumna, “Túina caá”, meemdíh wā niijná caá. ¹² **Weém semana** jumat pah chéne yeó jáap jeémp jwuhcanjeh, wāpí uúbhna caá. Ded cien dinero júdudih wā jíib ubna, diez júdudih meemdíh wāpí wũhna caá. Ma wutat pahjeh wāpí túi chājna caá’, fariseo ā niij uúbúp be. ¹³ **Obohjeéhtih, dinerodih** uúbhniboó ā yéj chājatdih jíghna, yuúpbít yaíh duo ñúhñit, japboó en ñahacanjeh, Diosdih nin pah ā niij uúbúp be: ‘Dios, weém yéjñi caá. Weemdíh jígh ennit, ma teo wáacá’, ā niijíp be. ¹⁴ **Yoobópdih yebdíh wā naóhna caá. Caán dinerodih** uúbhni áih mũuná ā jwúub bejehah, ‘Caán túini caá’, Dios caandíh ā niij enep be. Obohjeéhtih, fariseobodíh ‘Caán túini caá’, Dios ā niij encap be. ‘Weém túini, dedé yéjñat wihcanni caá’, niijnídih ‘Meém túicanni caá’, Dios ā niij enna caá. Obohjeéhtih, ‘Meemjéh caá túini. Weém yéjñi wā jumuchah, weemdíh ma jígh en teo wáacá’, niijníboodíh Dios ā wēi enna caá”, Jesús át niijíp wut jí.*

*Jesús wébitdih ā uúbát
(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)*

¹⁵ Bííh láa, cáacwā ĩ túuhñitdih ā teo jáha uúbát pínah niijná, Jesús pebhna ĩt ub juibínap wut yuh jí. Obohjeéhtih ā bohénitboó queédih ennit, ĩt jípónih júihñup wut jí. ¹⁶ Páant ĩ júihñuchah ennit, Jesús wébitdih júúwát túutnit, ā bohénitboodíh nin pah át niijíp wut jí:

—**Queét wébit wā pebhna ĩ júúwá** naáh. ĩ júúwát déedih ñi jáhca bojoó. Queét panihñit Diosdih chah ĩ túi jenah joiná caá. Páant moonájeh Dioíhwā ĩ jéih jumna caá.

* 18:14 Pr 29.23; Mt 23.12; Lc 14.11

¹⁷ Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Nit Diosdih ī tūi jenah joyát pahjeh yeéboó ñi jenah joicáh, Dios ñi maáh ā nihcan niít, āt niijíp wut jī.

Dawá bií déedih bíbohni Jesúsdih ā wábh joyát

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

¹⁸ Páant niijníji Jesús ā bohénit bícdih ā bejehah, judíowā ī maátajeéh jumni caandíh wábh joyódih āt jwabí-
nap wut jī.

—¿Túí Bohéní, páantjeh Diosjeéh túi jumíhna, ded pah tigaá wā chājbi? āt niijíp wut jī.

¹⁹ —¿Dépanih tigaá ‘Túini’, weemdíh ma niij? Diosjeh caá túini. ²⁰ Dios ā wutatnadih ma jéihna caá. ‘Ma áa nihcannihjíh ma yéj chājca bojoó. *Cáacdih ma mao yohca bojoó. *Ma nuumcá bojoó. *Ma yeeca bojoó. *Ma mánadih túinijeh ma chājáp’, *Dios ā niijíp jī. Caán ā wutatnadih jepahat caá náahap, Jesús āt niijíp wut jī.

²¹ —Wébít jumna, wā yap yohcatji pah, buubut biíc yoobó wā yap yohcan caá, Jesúsdih āt niijíp wut jī.

²² —Diosjeéh ma túi jumat pínah, bainí meemdíh ā judhna caá. Nihat míih bií déedih jíib chājadih ma bejeé. Pánih jíib chājnit, caán jíibdih moh yéejnitdih ma wáhuá. Páant ma wáhuachah, nin baácboó ma bíbohatji chah túini míih pínah Dios pehbóó ā jumbipna caá. Wā niiját pah chāj péa, wájeéh ma péé jūwá, Jesús caandíh āt niijíp wut yuh jī.

²³ Obohjeéhtih, páant ā niijíchah joiná yuhna, caánboó dawá bií déedih bíbohni jumna, áih bií déedih jíib chāj wáhihcan, búdí āt jígahap wut jī.

* 18:20 Ex 20.14; Dt 5.18   * 18:20 Ex 20.13; Dt 5.17   * 18:20 Ex 20.15;
Dt 5.19   * 18:20 Ex 20.16; Dt 5.20   * 18:20 Ex 20.12; Dt 5.16

²⁴ Páant ã jepahcatdih ennit, Jesús nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Ded dawá bí déedih bíbohni Diosdih ã jepahíhichah yuhna, caandíh ã b̃uona caá. ²⁵ Camelloboó awí íitbitdíh ã waad yábac bejíhichah nihna, ãta b̃uo tagaá. Pánihat pah, dawá bí déedih bíbohni Dios ã maáh jum̃upboó ã waadíhichah, búdí ã b̃uona caá, ãt niijíp wut jĩ.*

²⁶ Páant ã niijíchah joinít, bita caandíh nin pah ít niijíp wut jĩ:

—Páant ma niijíchah bácah, Dioíh pínah ded ã jéih jum̃can níít, ít niijíp wut jĩ.

²⁷ —Cáacwã ded pah í jenah joyátjéhjeh í túi chājíhna yuhna, Dios pebhboó í jéih bejcan níít. Diosjeh caá iiguípna bejnit déedih ã túi ub̃up. Caanjéh tigaá nihatdih chāj beedáni. Dedé jéihcat pínah caandíh ã wihcan caá, Jesús ãt níj jepahap wut jĩ.

²⁸ Páant ã niijíchah joinít, Pedroboó caandíh nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Weemdíh ma joi jwáhúú. Majeéh péeat túut niijná, jwíítboó nihatdih jwí cádahap jĩ, ãt niijíp wut jĩ.

²⁹⁻³⁰ —Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Diosdih jepahni áih m̃udíh, ã mánadih, ã déewádih, yaddih, ã wehdih cádah bejnit, nin baácboó ã jum̃ jwuhuchah, Dios chah dawá caandíh ã w̃h̃bipna caá. Pánihna, ã w̃nat túttimahbut, Diosjeéh páantjeh ã jum̃bipna caá, Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.

Jesús ã w̃nat pínahdih ã jwáhúub naáwát

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

³¹ Páant níj péanit, Jesús doce ã bohénitdih chibít yuúp buúg ãt numah bejep wut jĩ. Pánih bejnit, nin pah queétdih ãt níj naáwáp wut jĩ: “Bainí yeebdíh wã

* 18:25 Pr 11.28

naáwíhna caá. Bũũ Jerusalén tútchina bejna caá jwĩ chãjap. Caanná jwĩ jũibínachah, Dios naáwát dih naóh yapanit jon játih ĩ daacátji biíc yoobó weém nihat cáacwã úũd jeñé wã yapbipna caá. ³² **Weemdíh teonit, judíowã nihcannitdih ĩ jwũub wũh yapabipna caá.** Páant ĩ wũh yapanachah, queétboó weemdíh deoh naóh nit, mao mác coí jáha, yeejép wéhe, pũinit, ĩ mao yohbipna yũh caá. ³³ **Obohjeéhtih, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, wã jwũub boo pũd jũóh b ipna caá**”, queétdih át niijíp wũt jĩ.

³⁴ Páant ã niijíchah joiná yũhna, ã bohénit ded pah ã naáwát dih ĩt beh joicáp wũt jĩ.

Jéih encannidih Jesús ã booaat
(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

³⁵ Jesús wã Jerusalén tútchina bejna, Jericó tútchina ĩt tóah jũibínap wũt jĩ. Caanjíh jéih encanniboó namá jwée-jdih chúũdnit, dinero úũbhna át chãjap wũt jĩ. ³⁶ Pánih chúũdnit, dawá ã pebh ĩ yap bejchah joinít, queétdih nin pah át niij úũbh joyóp wũt jĩ:

—¿Dépanih tigaá dawá cáacwã ĩ yap bej? át niijíp wũt jĩ.

³⁷ —Jesús, Nazaret tútchidih bóo ã yap bejna caá, caandíh ĩt niij jepahap wũt jĩ.

³⁸ Páant ĩ niijíchah joinít, caán át ej jwíhip wũt jĩ.

—Jesús, David jũima, Dios ã wahni, weemdíh ma jíghah eneé! át niij ñaác ejep wũt jĩ.

³⁹ Páant ã niij ñaác ejechah joinít, Jesús dih waóh nitboó, nin pah ĩt niijíp wũt jĩ:

—¡Ma laihca bojoó! caandíh ĩt niij jíponih jũihñũp wũt jĩ.

Páant ĩ niij jũihñũchah yũhna, caánboó chah át wẽp ejep wũt jĩ.

—¡David jũima, Dios ã wahni, weemdíh ma jígah eneé! ãt jwúub niíj ñaac ejep wut jĩ.

⁴⁰ Páant ã niíj ñaac ejechah joinít, Jesúsboó chão ñúhñit, caandíh ã pebhna ãt ùb bejat tútup wut jĩ. Páant ã bejat tútuchah joinít, jéih encannidih Jesús pebhna ãt ùb bejep wut jĩ.

Ã pebhna ã ùb jũibínachah, nin pah caandíh ãt niíj úbh joyóp wut jĩ:

⁴¹ —¿Ded pah wã chãjat tigaá ma náah? ãt niijíp wut jĩ.

—Maá, jéih enatdih caá wã náahap, ãt niíj jepahap wut jĩ.

⁴² —¡Ma eneé! Weemdíh túi jenah joiná, ma boona caá, Jesús caandíh ãt niijíp wut jĩ.

⁴³ Páant ã niijíchahjeh, jéih encanniji ãt yoób enep wut jĩ, buca. Pánih ennit, Jesúsjeéh bejna, Diosdih búdí ãt wéi naáwáp wut jĩ. Pánihna, bita caán jéih encanniji ã enechah ennit, queébtut Diosdih búdí ãt wéi naáwáp wut jĩ.

19

Zaqueo Jesúsdiñ ã jwãáát

¹ Jesús wã Jericó tútchina jũibínit, bac bejat tút ãt chãjap wut jĩ. ² Caán tútchidih Zaqueo wút jumni ãt jumup wut jĩ. Caán Romanowã ã maáta dinerodih úbát tútñit ã maáh jumna, búdí dinero ãt bíbohóp wut jĩ. ³ “Caán dedna tigaá”, niijnít, Jesúsdiñ ãt eníhip wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, ã eníhichah yuhna, japcanni dahbit ã jumuchah, dawá cáacwã caandíh ãt jáhap wut jĩ. ⁴ Pánihna, Jesús ã yap bejechah, túi enat tút niijná, cáacwãdih ñão yap bejnit, sicómoro wút jumni nahdih aab béjnit, caanjíh Jesúsdiñ ãt pái lajap wut jĩ. ⁵ Caanjíh ã pái lajachah, caan náh púujdih Jesús jũibí ñúhñit, Zaqueodih chéi ennit,

—**Zaqueo, waicanjeh ma dei jũúwú!** Bũũ míh muúboó wã chão jwúhbipna caá, Jesús caandíh át niijíp wut jĩ.

⁶ Páant ã niijíchah joinít, Zaqueoboó wēpép dei jũóh, búdí wēinit, áih muúná Jesúsdi h át numah bejep wut jĩ.

⁷ Jesús caandíh ã pej jum bejehah ennit, ni hat cáacwã íijnit, queétjeh nin pah ít míic niijíp wut jĩ:

—Jesús tubit yéejniíh muúná ã bejna caá, ít niijíp wut jĩ.

⁸ Áih muúná numah jubínit, queédih át numah jeémép wut jĩ. Páni h jeémp chúudnji Zaqueoboó ñah ñuhnit, Jesúsdi h nin pah át niijíp wut jĩ:

—Maá, meemdíh bainí wã naáwát túut caá. Wã yéejatdih cádah, táiniboodíh túut numnít, moh yéejnitdih ni hat wíih bíi déedih tac yoób wã wúhbipna caá. Ded dinero wã yee úbhndih cuatro láa wã jwúbabipna caá, át niijíp wut jĩ.

⁹ Páant ã niijíchah joinít, nin pah caandíh Jesús át niijíp wut jĩ:

—**Abrahamji Diosdi h ã jepahat jíib, Dios caandíh át túi** ubur wut jĩ. Bũũ meembút Diosdi h ma jepahat jíib, Abrahamji ã juima yoobát ma jumna caá. Páant ma jumachah, meém, majeéh jumnitbut iiguípna bejnit déejidih Dios ã túi ubna caá. ¹⁰ **Weém ni hat cáacwã** úud jeñé, buudnít panihnitdih bidnit, túi ubat túut niijná, wã jũúwúp be, Jesús át niijíp wut jĩ.*

Dinero júduna naáwát

(Mt 25.14-30)

¹¹ Páant ã niijíchah joinítboó Jerusalén tátchi pebhjeh jumna, caanná jubínit, “Maáh ã waadbípna nacaá”, í niij jenah joyátdih jéihnit, nin pah queédih át niij bohénap wut jĩ: ¹² **“Áih baácdih moondíh wutat túut niijná, í**

* 19:10 Ez 34.16

maáh wūh bih baácboó maáh waad jwúhutih ã bejep be. ¹³ **Ã bejat pínah játih, chénat pah téihya caandih teo wūh**nitdih ã bid wáacáp be. Í wáac juyúchah, queét nihatudih biíc yoobó búdí jíib jumni míic dinero júdunadnih ã wūhup be. Wūhnit, ‘Wā jwúub jūúwát pínah játih, nin dinerojih ñi jíib chāj teo páñaá’, í maáh pínah queétidih ã niijíp yuh be. ¹⁴ **Obohjeéhtih, áih cáacwā caandih enihcan, ã maáh jum**atdih náahcan, biquínadnih chah maáhdih naáwádih í bejat túutup be. ‘Jwiítboó caán ã maáh jumatdih jwí náahcan caá’, í niij naáwát túutup yuh be.

¹⁵ **“Obohjeéhtih, caánboó maáh waadnit, ã jwúub juyú**p be. Jwúub junít, í tewatdih jéihyat túut niijná, caandih teo wūhnitdih ã jwúub bid wáacáp be. ¹⁶ **Jwíih waóh juní**ní nin pah ã niijíp be, ‘Maá, ma wūhni júdujih jíib chāj teonit, diez júdudih wā jwúub jíib ubup be’, ã maáhdih ã niijíp be. ¹⁷ **Páant ã niijíchah joinít, ‘Ma túi** chājap be. Weemdih túi teo wūhni ma jumna caá. Bainíbitjihjeh ma túi chājat jíib, diez tútchinadnih moon dih í maáh meemdih wā waadána caá’, ã maáh caandih ã niijíp be. ¹⁸ **Caán túttim**ah juníboó ‘Maá, ma wūhni júdujih jíib chāj teonit, cinco júdudih wā jwúub jíib ubup be’, ã maáhdih ã niijíp be. ¹⁹ **Páant ã niijíchah joinít, ‘Meém ma túi** chājat jíib, cinco tútchinadnih moon dih í maáh meemdih wā waadána caá’, ã niijíp be.

²⁰ **“Obohjeéhtih, túttim**ah juníboó ‘Maá, ma eneé. Weemdih ma wūhni júdudih yégueh chóojih wā túi tai jwej ámohop be. ²¹ **Meém tubit úum** náah jumni caá. Bitadnih momat túut, dicat túutnit, meemjéh caán jíibdih mapí ubna caá. Páant ma chājatdih jéihnit, meemdih wā úumup be’, ã maáhdih ã niijíp be. ²² **Páant ã niijíchah joinít, ‘Meém weemdih ma túi** teo wūhcap be. Ma ni-

ijátjīhjah meemdīh wā jwúub naóh yacbipna caá. ¿Weém úum náah jumni niít? ¿Bitadīh momat túutni, dicat túutni niít? ²³ **Páant wā jumuchah nihna, wíih dinerodīh dinero jwejat múná ma ámohochah, āta túi tagaá. Páant ma chājachah, caán mūdīh teonit weemdīh chah ĩta wūh tagaá, ā niijíp be.** ²⁴ **Páant niij péanit, pehbbit ñuhnitdīh nin pah ā niijíp be:** ‘Caandīh wā wūhni júdudīh dúuc wáinit, chénat pah téihya júdujīh túi teoniboodīh ñi wūhú’, queédīh ā niijíp be. ²⁵ **Páant ā niijíchah joinít, ‘¿Obohjeéhtih, Maá, caánboó chénat pah téihya júdu jáantjeh ā bíbohna caá!’ caandīh ĩ niijíp be.** ²⁶ **Páant ĩ niijíchah joinít, ‘Ded ā bíbohnijīh túi teonidīh chah wā wūhbirna caá. Obohjeéhtih, ded ā bíbohna yūhna, ā túi teocat jíib, ā bíbohnidīh wā dúuc wáibipna caá.’** ²⁷ **Weemdīh enhcannit, ĩ maáh wā jumadīh náahcannitdīh, ninna ub júóhnit, wā enepdīh ñi mao yohoó’, ĩ maáh ā niijíp be”, Jesús āt niijíp wut jī.**

Jesús wā Jerusalénna ĩ waadát

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Páant niij péa, cáacwādīh chibít yuúpbit waóh bejnit, Jerusalén tútchina Jesús wā ĩt toáh púuh laab béjep wut jī. ²⁹ Pánih toáh púuh laab béjnit, Betfagé wūt jumni, Betania wūt jumni tútchina pebh, Olivo Jeé púudīh ĩt juibínap wut jī. Pánih juibínit, Jesús chénewā ā bohénitdīh wahnit, nin pah queédīh āt niijíp wut jī:

³⁰ —**Con jígohni tútchibitdīh ñi bejeé.** Waád juibínitjeh, burro wūh cáacwādīh duo jwúhcannidīh ñi jwāáhbipna caá. Caandīh ĩ chéwat tōpdīh watnit, ñi ub jwúub júúwá. ³¹ **Yeebdīh enni ‘¿Dépanih caandīh watnit, ub bej tiguaá ñi chāj?’ ā niij úubh joyóchah joinít, ‘Jwī Maáh ā náah**

* 19:26 Mt 13.12; Mr 4.25; Lc 8.18

jwəhna caá', ñi niíj jepahaá, Jesús queétdih át niijíp wət jī.

³² Páant ā niijíchah joinít, ít bejep wət jī. Caanná juibínit, Jesús ā niijátji pahjeh ít jwááap wət jī. ³³ Pánihna, burro wúúhdih ī watachah ennit,

—¿Dépanih caandih wat əb bej tigaá ñi chāj? ā monó ít niíj wúbh joyóp wət jī.

³⁴ —Nindih jwī Maáh ā náah jwəhna caá, ít niíj jepahap wət jī.

³⁵ —Páant ta tigaá. Ñi əb bej jwəhúú, ī niíj jepahachah joinít, Jesús ā páñapboó ít əb jwúəb bejep wət jī. Pánih əb juibínit, Jesús ā chúudat pínah niijná, íih jih bóo yégueh chóonadih too dugnit, burro wúúhdih ít cáagap wət jī. ³⁶ Pánih púuh laáb chúudnit, ā bejehahjeh, ā játih waóhnit, caán ī maáh pínahdih ī weñat júutna, íih jih bóo yégueh chóonadih too dugnit, namádh ít jwej waáwáp wət jī. ³⁷ Pánih bejnit, Jerusalén tútchina tóah juibí, Olivo Jeé púujdih dei juibínit, Jesús ā wəp chājatjinadih náhninit, Diosdih búdí wēina, nin pah ít niíj ejep wət jī:

³⁸ —¡Túina caá, Dios! ¡Meém caá nin jwī Maáh pínahdih mat wahap taga! ¡Nin ma wahnidih ma túi teo wáacá! Páant jwī maáh ā jumuchah, majeéh jwī túi jumbipna caá. ¡Nin baácđih jumnit jeáboó jumnitbut meém chah wəpni Maáhdih ī wēi naáwá naáh! ít niíj wēi ejep wət jī.*

³⁹ Páant ī niíj wēi ezechah joinít, ¡jeéh péenit fariseowā nin pah Jesúsđih ít niíj jūihñəp wət jī:

—¡Bohéní, páant bóojeh! Ma bohénitdih ma ej cádahat tútú, ít niijíp wət yəh jī.

⁴⁰ Obohjeéhtih, Jesús queétdih nin pah át niíj jepahap wət jī:

---

* 19:38 Sal 118.26

—Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Queét ĩ yayáchah, nin ñajni jee dáhnaboó áta wēi ej tagaá, át niijíp wut jī.

⁴¹ Pánihna, Jerusalén tútchina tóah juibínit, caandíh enna, caán tútchidih moondíh jíghahna, át juñúp wut jī. ⁴² Pánih juínit, nin pah át niijíp wut jī: “Yeéb Jerusalén tútchidih moón buu yeó jáapna ded pah ñi túi jummat pínahdih jéihna nihna, áta túi tagaá. Obohjeéhtih, weemdíh jepahcan, ñi túi jummat pínahdih ñi beh joicán caá. ⁴³ Maátcanjeh yeebdíh eníhcannit ñíih tútchidih ĩ túi bóod chūi ñuh páud bejbipna caá, yeéb tútchi díitboó jumnit ñi jéih jwei báccat pínah niijná. ⁴⁴ Pánih chājna, ñíih tútchidih ĩ túi boto mao jéena beedábipna caá. Nihat yeéb díitboó jumnitdih, ñi wehdihbut ĩ mao yoh beedábipna caá. Dios yeebdíh teo wáacni pínah weemdíh ã wahachah yuhna, ñi jepahcatji jíib páant yeejép ã yapbipna caá”, Jesús át niijíp wut jī.

*Jíib chājnitdih Dioíh muumánt Jesús ã ñuun bácaat
(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)*

⁴⁵ Jerusalén tútchidih waád juibínit, Dioíh muú jóocmant bóo juúhdih Jesús wã ĩt waad béjep wut jī. Pánih waad béjnit, Diosdih ĩ wūhat pínah nuñúpwādih jíib chājnitdih Jesús át ñuun bácanap wut jī. Pánih ñuun bácanit, queétdih nin pah át niij juíhñup wut jī:

⁴⁶ —Dios naáwát dih naóh yapani nin pah át niij naóh daacáp tajī: ‘Wíih muú weemdíh uúbát muú pínah caá’, Dios ã niijná caá,* át niij daacáp tajī. Obohjeéhtih, yeébbóo Diosdih uúbúdih juóhnitdih yeenit, chah ñi jíib waadá uúbhna, nuumnít ĩ wáac juuyát muú pínah ñit chājap taga,* át niijíp wut jī. Queétdih juíh péanit, át bac bejep wut jī.

* 19:46 Is 56.7   * 19:46 Jer 7.11

⁴⁷ Yeó jáap jummat pah Jesús Dioíh munná bohénadih ãpí bejep wut jĩ. Páant ã bohénachah ennit, sacerdotewã ĩ maáta, Moisés ã wutatjidih bohénit, bita maátabut caandíh ĩt mao yohíhip wut yuh jĩ.* ⁴⁸ Obohjeéhtih, ã bohénachah joinít, nihat cáacwãboó búdí ĩt weñep wut jĩ. Páant ĩ weñechah jéihnit, ĩ mao yohat túut niijná yuhna, ĩt jéih teo jwuhcap wut jĩ.

20

Jesús ã wēpat

(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

¹ Bihí yeó jáap Jesús Dioíh muú jóocmant bóo juúhboó cáacwãdih át bohénap wut jĩ. Páant ã bohénachah, sacerdotewã ĩ maáta, Moisés ã wutatjidih bohénit, bita maátabut caandíh nin pah ĩt niíj uúbh joyóp wut jĩ:

² —Jwiít dih ma naáwá. ¿Deíh wēpatjĩh tibeé jwíin páant ma chãj? ¿Déhe tibeé meemdíh páant ã wut? ĩt niijíp wut jĩ.

³ Páant ĩ niijíchah joinít, Jesúsbut nin pah át niíj uúbh joí jwúubanap wut jĩ:

—**Weembút** yeebdíh wã uúbh joibípna caá. ⁴ ¿**Juan Daabánidih déhe tigaá át daabáat túutji?** yeéb ñi jenah joyóchah. ¿Dios át wutjican taniít? ¿Cáacwãjeh níit ĩt daabáat túutjip? Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

⁵ Páant ã niijíchah joinít, queétjeh nin pah ĩt míic niijíp wut jĩ: “¿Ded pah tigaá jwĩ niíj jepah bíi? ‘Dios caandíh át wutup taga’, jwĩ niíj jepahachah, caánboó ‘Páant ã jumuchah yuhna, ¿dépanih tíi caandíh ñi jepahcan?’ jwiít dih ã niíj jũihbipna caá. ⁶ Obohjeéhtih, ‘Juan Dios naáwátdih naóh yapani yoobát ã jumup jĩ’, nihat cáacwã ĩ niíj jenah joiná caá. Páant ĩ niíj jenah joyóchah,

* 19:47 Lc 21.37

jwiítboó ‘Cáacwājeh caandíh ít daabáát túutjip taga’, jwī níj jepahachah, queét jee dáhnajíh yohnit, jwiít dih í maobipna caá”, ít niijíp wut jī.

⁷ Pánih míc wéhe péanit,

—Jwī jéihcan caá, ít niijíp wut jī.

⁸ —**Caán láa bácah weemdíh wut**nidih weembát yeeb-díh wā naóhcan níít, Jesús queétdih át niijíp wut jī.

Jiwá iguíhadih yeejép teo wūhnit naáwát

(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹ Páant níj péanit, nin naáwátjīh cáacwādih át bohénap wut jī: **“Biíc newé jiwá iguíhdih ā momop be. Mom péanit, bitadih áih iguíhadih en dawá túutnit**, bíh baácboó jib jwuhādih ā bejep be. Pánih bejniji maatápdih ā jíghocap be.* ¹⁰ **Túttimah**, iguíh ei láa, áih iguíh jíibdih náahna, caandíh teo wūhndih áih iguíhana ā wah bojop yuh be. Obohjeéhtih, caanná ā juibínachah, iguíhadih en daonítboó caandíh teonit, í maáih pínahdih wūhcanjeh, í pūi ñuun yóh jwúba bojop be. ¹¹ **Túttimah**, iguíha mínah bíh caandíh teo wūhndih ā jwúub wahap yuh be. Obohjeéhtih, ā juibínachah enna, caandíhbut bíic yoobó yeejép niijnít, jíib wūhcanjeh, í mao ñuun yóh jwúba bojop be. ¹² **Páant í chājat túttimah**, bíhdih jwuh ā jwúub wahap yuh be, páant muntih. Obohjeéhtih, caandíhbut bíic yoobó í mao ñuun yóh jwúba bojop be.

¹³ **“Páant í chājatjidih ennit, iguíha mínah nin pah caanjéh ā níj jenah joyóp be, ‘Buu** bíic peihcanni láa wā wahnitjidih ít yeejép chājap tagaá. ¿Buu ded pah tigaá wā chājibi? Wā wūh wā oinidih wā wahachah, caánboodíh yeejép chājat úumnit, í jepahmi nacaá’, ā níj jenah joyóp yuh be. ¹⁴ **Obohjeéhtih, iguíhadih teonitboó í maáh wūh** ā juyáchah ennit, nin pah í míc niijíp be:

* 20:9 Is 5.1

‘Jwĩ maáh ã wɛnɛchah, ninboó iguíha mínah ã jɛmbipna caá. Pánihna, nin iguíhadih jwiítjeh bíbohat túut niijná, ¿caandíh jwĩ mao yoh jííh?’ ĩ míic niijíp be. ¹⁵ Páant niijnít, ĩ maáh wũúhdih teonit, iguíhamant ub bac bejnit, ĩ mao yohop be.

“Pánih mao yohat doonádih joinít, ĩ maáhboó ¿ded pah tigaá queétdih ã chājbi? ¹⁶ Áih iguíhana jwúub juibínit, ã wũúhdih ĩ mawatji peéh queét teonitdih ã mao yohbipna caá. Queétdih mao yoh péanit, áih iguíhadih bitaboodíh ã wũhbipna caá”, Jesús cáacwādih át niijíp wut jí.

Páant ã niijíchah joinít,

—¡Ma niiját pah ã yapca bojo naáh! cáacwā ĩt niijíp wut jí.

¹⁷ Páant ĩ niijíchah joinít, Jesús queétdih ennit, nin pah át niijíp wut jí:

—Obohjeéhtih, caan páh tigaá ã jɛmbipna caá. Caandíhjih mɛntih Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át níj naóh daacáp tají:

‘Múú teonit túini jee dáhnadih ñíonit, ĩ náahcanni dahdih ĩ yohop yuh be. Obohjeéhtih, queét ĩ yohni dahdih-jeh tigaá Dios ã níwip. Caandíh ñíonit, áih mɛu pánihnidih chājna, caán mɛudíh túi jenah enat túut niijná, choójboó caan dáhdih ã jwíih jwejep be. Caán jee pánihni Dios ã wahní pínah tigaá’, át níj daacáp tají. (Sal 118.22)

¹⁸ Pánihna, ded jéih encanni dée pah caan dáhdih tóoc buúgní áih bácah dajni ã jɛmbipna caá. Obohjeéhtih, deddih caan dáh ã buúg jéen néehnit, ã boto yoh bojɛbipna caá. Páant ã yapat dée, ded weém Dios ã wahnidih jepahcan, buúdní ã jɛmbipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wut jí.

¹⁹ Jesús caán naáwátjīh ã bohénachah joinít, “Jwiít-dih niijná caá ã chãjap”, Moisés ã wutajjidih bohénit, sacerdotewã ĩ maátabut ĩt niíj jéihyep wut jī. Pánih jéihnit, Jesús ã naóh péanachahjeh, ĩtih tewíhip wut yuh jī. Obohjeéhtih, cáacwãboodíh úumna, Jesús-dih ĩt jéih teo jwuhcap wut jī.

Romano maáta ĩ úúbát túutni dinero júdu
(Mt 22.15-22; Mr 12.13-17)

²⁰ Pánih jéih teo jwuhcan, débólih teonit, ĩ maátadih wūhat túut niijná, caandíh encanni pahjeh, ĩt en ñúún péenap wut jī. Pánihna, bita túinit pah jíghonitdihbut Jesús pebh ĩt wahap wut jī, mácah ã jepahachah, ĩ naóh yacat túut niijná. ²¹ Queét yeenitboó Jesús-dih nin pah ĩt niíj úúbh joyóp wut yuh jī:

—Bohéni, yecanni jumna, Dios ded pah jwiít-dih ã chãjat túutatdih yoobóp-dih ma bohéat-dih jwī jéihna caá. Ded pah cáacwã jwī niijíchah, maáta ĩ jumuchah yuhna, úumcanjeh yoobóp-dih mapí naóhna caá. Páant yoobóp-dih naóhni jumna, nin jwī úúbh joyát-dih ma jepahaá: ²² ¿Roma baác-dih moón ĩ maáh César ã úúbát túutni dinero júdu-dih caandíh jwī wūhuchah, ã túi niít? ĩt niijíp wut jī.

²³ Páant ĩ niijíchah, ĩ yeeat-dih jéihnit, nin pah queét-dih Jesús át niíj úúbh joí jwúubanap wut jī:

²⁴ —**Dinero júdu**-dih weemdíh ñi júutú. ¿Caán júdu-dih deíh móot, deíh wūt tigaá ã jum? át niijíp wut jī.

—Cesaríh móot, áih wūt-but ã jumna caá, ĩt niíj jepahap wut jī.

²⁵ —**Caán láa bácah caán júdu** Césaríh pínah caá. Pánihna, áih pínah ã jumuchah, caandíh wūhat caá náahap. Obohjeéhtih, Dioíh pínah mácah ã jumuchah, Diosboodíh ñi wūhúú, Jesús queét-dih át niijíp wut jī.

²⁶ Páant ã niíj jepahachah joinít, queét caandíh mácah jepahat túttíhniitboó joí yai ñúh bejnit, ít jéih jwúub yee úúbh joicáp wut jī.

Cáacwã ñ jwúub boo pud jūúwát pínah

(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

²⁷ Páant queédih ã jepahat túttimah, biquína saduceowã jwuh Jesús pebh ít juibínap wut jī. Queét saduceowã “Cáacwã wunna, ñ jwúub boo pud jūóhcan niít”, niijnít ít jumup wut jī.* ²⁸ Pánih jenah joinít, nin pah Jesúsdiñ ít niijíp wut jī:

—Bohéní, nin pah Moisés át niíj daacáp tajī: ‘Weép jeñé weh wihcanjeh ã wunuchah, ã úudboó weép jeñé áajidih jwúub áa jummat caá náahap. Pánihna, ã úudboó áa wih jwuhcanni jumna, éemp wunnihdíh ã bíboho naáh, ã úud jeñé báadhda weh pah ñ weh jummat pínah niijná’, jwiítih Moisés át niíj daacáp tajī.* ²⁹ Biíc weh sietewã ñ jumup be. Weép jeñéboó áa jum, weh wihcanjeh ã wunup be. ³⁰ ã úudboó weép jeñé áajidih ã jwúub áa jumup yuh be. Páant áa jummat túttimah, weép jeñé pahjeh muntih, weh wihcanjeh caanbút ã wunup be. ³¹ Túttimah bóobut weép jeñé áajidih jwúub áa jumna yuhna, caanbút weh wihcanjeh ã wunup be. Páant mícjeh queét nihat ñ buúd beedép be. ³² Páant mi weha mána ñ wun beedát túttimah, ñ áajibut mi wunup be. ³³ Pánihna, queét nihat ñ áa jumnihji, nihat cáacwã ñ jwúub boo pud jūúwúchah, ¿ded áa tigaá mi yoób jumbi? saduceowã Jesúsdiñ ít niíj úúbh joyóp wut yuh jī.

³⁴ Páant ñ niijíchah joinít, Jesús nin pah át niíj jepahap wut jī:

---

* 20:27 Hch 23.8   * 20:28 Dt 25.5

—**Nin baáčboó jumna**, yad pínahdih ípí w̄bna caá. Í weh yatádihbut ípí w̄hna caá. ³⁵⁻³⁶ **Obohjeéhtih, w̄n̄nitji** í jw̄úub boo pud j̄úwát túttimah, Dios weh jumna, jeáboó jumnit, ángelwā pah í jw̄úub w̄ncan níít. Pánih jw̄úub w̄ncan, í jw̄úub áa jumcan níít. ³⁷ **Obohjeéhtih, w̄n̄nitji** í boo pud j̄úwát pínahdih yeéb ñi jéihyatdih náah yacna, nin pah wā níj naóhna caá: Moisésji iigní chálihdih ā enatjidih nin pah āt níj daacáp tajī: ‘Dios nin pah weemdīh ā niijíp jī: “Weém Abraham, Isaac, Jacob í Maáh caá”, ā niijíp jī, Moisés āt níj daacáp tajī.* ³⁸ **Í w̄nat** túttimah ȳhna, ‘Í Maáh caá’, Dios āt niijíp w̄t jī. ‘Í Maáh caá’, ā niijátjidih jéihnit, báadhnit í jummatdih jw̄ jéihna caá. ¡Dios báadhnitdihjeh Maáh ā jumna caá! Pánihna, cáacwāīh bácah ā w̄n̄uchah ȳhna, íīh caolih páantjeh ā báadhna caá, Jesús āt niijíp w̄t jī.

³⁹ Páant ā niijíchah joinít, bita Moisés ā w̄tatjidih bohénitboó,

—Ma túi jepahap be, Bohéní, ít niijíp w̄t jī.

⁴⁰ Páant ā jepahachah joinít, úumna, bitabut caandīh ít jw̄úub w̄bh joicáp w̄t jī.

¿Cristo déhe ā jumma tigaá?

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

⁴¹ Jesús queétdih nin pah āt jw̄úub níj w̄bh joyóp w̄t jī:

—**‘Dios ā w̄hni pínah Cristo David jumma** ā jumbipna caá’, í níj naóhna caá. ¿Páant níj naóhna, ded pah níj bohé tigaá í cháj? ⁴² **Davidjjeh Salmos í niijní tólihdih nin pah āt níj daacáp tajī:**

‘Wā Maáhdih Dios nin pah ā niijná caá: “Wā jéihyepmant bóo b̄wámant ma chúudá.

* 20:37 Ex 3.6

43 **Pánih chúudnit**, nihatdih ma wutuchah, meemdih en jühnitdih wã yap yohat túutbipna caá”, ã niijná caá’, Davidji ãt niij daacáp tají. (Sal 110.1)

44 **Páant niij daácnit, Davidji Cristodih ‘Maá’, ãt niijíp wut** jĩ. Páant ã niijfchah yuhna, ¿ded pah Cristo David juima ãt jumji? Jesús ãt niijíp wut jĩ.

Moisés ã wutatjidih bohénit ĩ túicat

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

45 Páant niij péanit, nihat ájeéh péenit ĩ joyóchah, nin pah ã bohénitboodih Jesús ãt niij naawáp wut jĩ:
46 “**¡Moisés ã wutatjidih bohénitdih ñi túi chája chaáh!** Queét maátني yégueh túini chóo duonít, cáacwã ĩ enepdih ĩpí táoh jib bejna caá. Bíi dée jíib chájapboó bita queétdih túi wēi jwāáh úbátidih ĩpí náahna caá. Jwiít judíowã jwĩ bohéat muudih waawápboó ĩpí chúudna caá, nihat cáacwã queétdih ĩ túi wēi enat pínah niijná. Numah jeémépboobát bejnit, waawápboó míicjeh chúudna, ĩpí wēina caá. 47 **Obohjeéhtih, queét éemp wunnit** yaádih munádih ĩpí dúuc wáina caá. Páant queét yaáhdih ĩ dúuc wáina yuhna, cáacwã ĩ enepdih Diosdih maatápdih ĩpí úbhna caá, queétdih ĩ wēi enat pínah niijná. Páant ĩ chájat jíib Dios queétdih búdí ã peéh chájbipna caá”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

21

Éemp wunnih Diosdih mi wáhat

(Mr 12.41-44)

1 Jesús ã enechah, Dioh muudih jumni dinero júduna ámohat paihdih búdí dinero bíbohnitboó Diosdih ĩ wáhni júdunadih ĩt yacap wut jĩ. 2 Páant ĩ yacachah, éemp wunnihbut chéne júdubitdih mi yacachah, ãt enep wut

jĩ. ³ Páant ĩ yacachah ennit, nin pah ã bohénitdih ãt niĳ naáwáp wut jĩ:

—**Nint éemp** wunnihboó moh yéejnih yuhna, queét chah mi wũhup be. ⁴ **Queét búdí** dinero bíbohñit, ĩ náahcanni júdnadih Diosdih ĩ wũhup be. Obohjeéhtih, caántboó bainíbit bíbohñih nihát biĳh pah bóonadih mi jíib chájat déedih Diosdih mi wũh beedánap be, ãt niĳíp wut jĩ.

Dioĳh mũudĳh bita ĩ yohat pínah

(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

⁵ Biquína ã bohénit Dioĳh mũudĳh wēi ennit, nin pah ĩt niĳ míc wéhenap wut jĩ:

—Nin muú túini caá. Túini jee dáhnajĳh ĩt chájjip taga. Nin díitboó cáacwã Diosdih ĩ wũhnibut túini caá, ĩt niĳíp wut jĩ.

⁶ Páant ĩ niĳíchah joinít, nin pah queétdih Jesús ãt niĳíp wut jĩ:

—**Maátcanjeh, nihát buu** ñi wēi ennidih yeebdĳh enĳh-cannitboó ĩ boto mao jéena beedábipna caá. Biíc jee dáh biĳh dahjih lajni ã wihcan niĳt, ãt niĳíp wut jĩ.

Péeni yeó jáap játih ded pah ã yapat pínah

(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

⁷ Páant ã niĳíchah joinít, queétboó nin pah ĩt niĳ uúbh joí enep wut jĩ:

—Bohéní, páant ma niĳát ¿débólĳh tígaa ã yapbi? ¿Ded pah tígaa jwiĳt jwĩ jéihbi? ĩt niĳíp wut jĩ.

⁸ Páant ĩ niĳíchah joinít, nin pah ãt niĳ jepahap wut jĩ: **“ĳYeéb ñi túi** chája chaáh! Bitá ĩ yeeatdih ñi joicá bojoó. ‘Weém Cristo caá’, niĳ yeenit, dawá ĩ jũóhñipna caá. ‘Yeejépwa ñi maáta ĩ wēpat dúuc wáinit, yeebdĳh túi uñni pínah ã jamna caá’, ĩ niĳíchah yuhna, yeébbóó ñi joyáh bojoó. ⁹ **Dawá baácdih moón ĩ míc mawat doonádih**

joinít, biíh baácdih moón ĩ maátadih yohíhna, ĩ míc mawat doonádihbut joiná, ñi úumca bojoó. Péeni yeó jáap játih páant ā yapbipna caá. Obohjeéhtih, caán péeni yeó jáap caán láajeh ā nihcan niít.

¹⁰ “Caán láa biíc baácdih moón biíh baácna bejnit, ĩ míc maobipna caá. Pánihna, nihat baácboó búdí míc mawat ā jum̄bipna caá. ¹¹ Dawá pehbóó búdí baác méméat, nuugúp láa, wēpép wunat ā jum̄chah, dawá ĩ wun̄bipna caá. Nin baácboó tubit yeejép ā yapachah, jeámantbut úum náah jum̄ni ā jígohbipna caá. ¹² Obohjeéhtih, páant ā yapat pínah játih, yeebdíh eníhcannitboó teonit, yeejép ĩ chāj̄bipna caá. Pánih chāj̄nit, ñi míc wáacat muúdíh moón maátadih naóh yacnit, nemat muúboó ĩ nemat túutbipna caá. Wíihwā ñi jum̄at jíib dawá baácdih moón ĩ maátadihbut yeebdíh ĩ naóh yacbipna caá. ¹³ Yeebdíh páant yeejép ĩ chāj̄chah, wíih doonádih queétdih ñi naóhbipna caá. ¹⁴ Páant ā yapat pínahdih jéihnit, ĩ naóh yacachah, ded pah ñi jepahat pínahdih játih ñi jenah joicá bojoó. ¹⁵ Weémboó ded pah ñi naáwát pínahdih wā jéihyabipna caá. Páant ñi naáwáchah joinít, yeebdíh naóh yacnit ĩ jéih níj jwúubacan niít.* ¹⁶ Ñi mána, ñi úudwā, ñi déewā, ñi pej jum̄nitbut yeebdíh naóh yacnit, ñi maátadih ĩ tawat túutbipna caá, nemat muúboó ĩ nemat pínah niijná. Biquínadih nemat muúboó nem, bitadih ĩ mao yohbipna caá. ¹⁷ Pánihna, wíihwā ñi jum̄at jíib, nihat yeebdíh ĩ en jūihbipna caá. ¹⁸ Páant ĩ chāj̄chah yuhna, Dios yeebdíh ā túi wapbipna caá, ñi buúdcát pínah niijná. ¹⁹ Páant yeebdíh yeejép ĩ chāj̄chah yuhna, Diosdih cádahcan, wunna yuhna, Diosjeéh páantjeh ñi túi jum̄bipna caá.

²⁰ “Biíh baácdih moón soldadowā Jerusalén tútchidih

* 21:15 Lc 12.11-12

ĩ ñũh pũuda bojbiɓna caá, diítboó jumnit ĩ jéih jwei báccat pínah niijná. Páant ĩ ñũh pũuda bojochah ennit, ‘Nin tútchi bæudná caá ã chāɓap’, ñi niij jéihbiɓna caá. ²¹ **Pánih jéihnit, Judea baácdih** jumnit jeená ĩ jwei béje naáh. Jerusalén tútchi diítna jumnitboó ĩ jwei báb beje naáh. Wápchiboó jumnit jweiná, tútchina ĩ jwúub waad béjca bojo naáh. ²² **Páant ñi jweicáh, caán láa Diosdih jepahcannit judíowādh ĩ yap yohatji jíib ã peéh chājachah, yeebdíh**but ã chūúhbiɓna caá. Páant ĩ yéejat peéh ã chājachah, jon játih Dios naáwátdih naóh yapanit ĩ daacátjidih biíc yoobó ã jumbiɓna caá.* ²³ **Dedh wudu** jumnihdih, weh túhnihdihbut jweyát chah ã bæobiɓna caá. Caán láa Dios judíowā ĩ yéejatdih búdí íjnit, queétdih búdí ã peéh chājbiɓna caá. Páant ã chājachah, nin baácdih moón tūbit ĩ jígahbiɓna caá. ²⁴ **Biquínadh ĩ mao yohbiɓna caá. Bitaboodíh teonit, íih baácna** jumat yoobó ĩ ub bejbiɓna caá. Jerusalén tútchidih moondíh beedánit, queét judíowā nihcannit caán tútchidih waadní, maáta ĩ jumbiɓna caá. Túttimah, Dios ã jenah joyátji pah, maáta ĩ jumatdih ã jwúub dúuc wáibiɓna caá”, Jesús át niijíp wut jí.

Nihat cáacwā úud jeñé ã jwúub dei jūúwát pínah

(Mt 24.29-35,42-44; Mr 13.24-37)

²⁵ **“Caán péeni yeó jáap tóah** jūúwúchah, yeó, widh, cúiwábut mácah ĩ jígoɓbiɓna caá, Dios ded pah ã chājat pínahdih cáacwā ĩ jéihyat pínah niijná. Búdí muj ã nolihat yáaat pah ã yáabiɓna caá. Pánihna, jeáboó jumni mácah jígoɓatdih ennit, búdí yáaatdihbut joiná, nihat baácdih moón tūbit úumnit, búdí ĩ náhni dahwabipna caá.* ²⁶ **Pánih** úumnit, nin baác ded pah ã yapat pínahdih

* 21:22 Os 9.7 * 21:25 Is 13.10; Ez 32.7; Jl 2.31; Ap 6.12-13

búdí jenah joinít, jeámant jumni ã túut numúchah enna, náhni joicánnit pah í jumbipna caá. ²⁷ **Páant ã yapachah, weém nihat cáacwã** úud jeñé, maáh waadníji, mah tóli-hjìh, búdí yeh iigátjìhbut wã jwúub dei jũóhbi-pna caá. Páant wã jwúub dei jũúwúchah, nihat cáacwã í enbipna caá.* ²⁸ **Pánihna, wã jwúub** dei jũúwát pínahdih ded pah ã júut waáwát-dih ennit, úumcan, ñi náhni dahwaca bojoó. Yeebdíh túi ubni waícanjeh wã jũóhbi-pna caá.

²⁹ **“Higuera nah, bíh nahbut** ded pah ã jum-atdih ñi náhninaá. ³⁰ **Caan náh jáap wawá ã** jumuchah ennit, jópchi ã toáh jũúwát-dih ñipí jéihna caá. ³¹ **Pánihat pah wã niijátji bíc yoobó ã yapachah ennit, ‘Jesús nin baácboó maáh jumú-dih ã jwúub** dei jũúwát pínah bah-nijeh ã judhna caá’, ñi niij jéihbi-pna caá.

³² **“Yoobóp-dih yeebdíh wã naóhna caá. Wã niijátji bíc yoobó ã yapat pínah játih, nihat caán júut** waáwát-dih ennitboó í wuncan níit. ³³ **Nihat nin baác jeábut ã buudbípna caá.** Obohjeéhtih, wã naáwátboó buudcánjeh, nihat bíc yoobó ã yapbipna caá.

³⁴ **“;Yeéb ñi túi** jenah joyó chaáh! Búdí numah jeémát-dih chãj, babh máihnit, dawá bíí déedih bíbohatdihjeh jenah joiná, wã jwúub dei jũúwát pínahdih ñi jenah joicán níit. Pánih jenah joicán, ñi jéihcat láa yeebdíh ñi yéejat peéh chãjadih wã jũóhbi-pna caá. ³⁵ **Nihat baác-dih moonbut** í jenah joicát láa wã jwúub dei jũóhbi-pna caá. ³⁶ **Pánihna, yeó jáap jum-at** pah túi jenah joinít, Dios ã teo wáacatdih ñi úúbú, yeejép ã yapachah yuhna, weemdíh ñi cádahcat túut niijná. Pánih yap yohnit, weemdíh cádahcan, weém nihat cáacwã úud jeñé pebh tíiccanjeh ñi ñuhbi-pna caá”, Jesús át niijíp wut jí.

* 21:27 Dn 7.13; Ap 1.7

³⁷ Yeó jáap jummat pah Dioíh muúboó bohénit, cheyeh jummat pah tútchimant jwúub bac bejnit, Olivo Jeéboó Jesús wā ípí jummap wut jī.* ³⁸ Pánihna, cáacwāboó Jesús ā naáwáchah búdí jóífhnit, cheibitjeh jáanit, Dioíh muúboó ípí juibí páñap wut jī.

22

Judas maátajih ā míic wéheat

(Mt 26.1-5,14-16; Mr 14.1-2,10-11; Jn 11.45-53)

¹ Paacánni pandih jeémát yeó jáap, Pascua í niijní, bahnibit át jūdhdap wut jī. Caán yeó jáapnadih dawá cáacwā Jerusalén tútchina ípí míic wáacap wut jī.* ² Caán láa sacerdotewā í maáta, Moisés ā wutatjidih bohénit bíicdih, Jesús dih í tewat pínahdih ít míic wéhenap wut jī. Obohjeéhtih, í tewechah, nihát cáacwā íjnit, queétdih í míic mawat pínahdih ít úummap wut jī. Pánih úumna, cáacwā í encáh, ded pah Jesús dih teonit, í mawat pínahdih ít bidip wut jī.

³ Páant í bidat pónih, nemépwā í maáh, Judas, Iscariote í niijní dih át waadáp wut jī. Caán Judas, Jesús ā bohéni ā jumuchah yuhna, áih jenah joyátdih át túut nuumáp wut jī. ⁴ Pánih jenah joyát túut nuumníji Jesús pebh queétdih duó wáyat túut niijná, sacerdotewā í maáta, Dioíh muúdíh wapnit í maátadihbut naáwádih át bejep wut jī.

⁵ Páant ā naáwáchah wēi joinít,

—Cáacwā í encáh, ded pah soldadowā Jesús dih í tewat pínah niijná, ma duó wáyat pínah jíib, meemdíh jwí jíib chāj bipna caá, Judas dih ít niijp wut jī.

* ^{21:37} Lc 19.47   * ^{22:1} Ex 12.1-27; Dt 16.1-8

⁶ Páant ï niijíchah joinít, jepahna, cáacwã ï encah, Jesús pebhna ã ðuó wáyat pínahdih Judas ãt jenah joi bídip wut jĩ.

Jesús ã bohénit bícdih ã pée jeémát

(Mt 26.27-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

⁷ Paacánni pandih jeémát yeó jáap, oveja wũúhdih ïpí maoni yeó jáap, Pascua ï niijní yeó jáapdih, ⁸ Pedro, Juandihbut ã numah jeémát pínah muudíh bidat túutna, Jesús ãt wahap wut jĩ. Pánih wahnit, nin pah queétdih ãt niijíp wut jĩ:

—Pascua yeó jáapdih bícdih jwĩ jeémát pínahdih, ñi ámohbi jwũhũ, ãt niijíp wut jĩ.

⁹ Páant ã niijíchah joinít,

—¿Dedjĩh tígaa ámohodih jwĩ bejbi? ït niij wũbh joyóp wut jĩ.

¹⁰ —Jerusalén tútchidih ñi waadáchah, wáam dahjĩh mah beoni yeebdíh ã jwãáhbipna caá. Ájeéh bejnit, ã waadni muudíh yeebbút ñi pée waadá. ¹¹ **Waadnít, caán muú** mínahdih nin pah ñi niij wũbh joyoó: ‘ “¿Deyoob tígaa Pascua jeémát dih wã bohénit dih wã numah jeémát tólih pínah ã jum?” Bohéni ã niijná beé’, caandíh ñi niijí. ¹² **Páant ñi niijíchah joinít, búdí** chah bóo tólih, niihat jwĩ náahat jum beední tólih dih ã júutbipna caá. Caán tólihboó Pascua jwĩ jeémát pínahdih ñi chãjaá, queét chénewādih ãt niijíp wut jĩ.

¹³ Páant ã niijíchah joinít, Jerusalén tútchina ït bejep wut jĩ. Caanná juibínit, niihat Jesús ã niijátji pah ït jwãáap wut jĩ. Pánihna, queétdih júutni tólih dih waadnít, Pascua ï jeémát pínahdih ït chãjap wut jĩ.

¹⁴ ï jeémát hora ã juyúchah, ï ámohni tólihna juibínit, Jesús ã bohénit dih ãt numah jeémép wut jĩ. ¹⁵ Páant ï jeéméchahjeh, nin pah queétdih ãt niijíp wut jĩ:

—jWã wunat pínah játih, nin Pascua jeémátdih yeebdíh búdí wã numah jeémíhip be! ¹⁶ Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Dios pebhboó jwĩ jummat pínah játih, chéneji nindih wã jwúub jeémp jwuhcan niít. Dios ã jenah joyátji pah ã maáh jumapboó biíc dih jwĩ jwúub jeémpbipna caá, queétdih át niijíp wut jĩ.

¹⁷ Páant niij péanit, jiwá iguúh mac jumni pamapdih ubnit, “Túina caá, Paá”, Diosdih niij péanit, ã bohénitdih át wúhup wut jĩ.

—Dáa, yeebjéh ñi babhbaá. ¹⁸ Weém páant bóojeh wã babh péa jwuhna caá. Dios ã maáh jumapboó biíc dih jwĩ jwúub babhbipna caá, Jesús át niijíp wut jĩ. Páant ã niijíchah joinít, ñt babhbap wut jĩ.

¹⁹ Páant ñ babhbat túttimah, pandih ubnit, “Túina caá, Paá”, Diosdih niij péanit, ã bohénitdih át daj wúhup wut jĩ.

—Nin pan wíh bácah panihni caá. Nindih wã dajat pah, weemdíh ñ maobipna caá, yeebdíh wã túi ubat pínah niijná. Pánihna, yeebdíh wã wun wúhatdih náhninit, nindih ñi jeémé, queétdih át niijíp wut jĩ.

²⁰ Pascua jeémátdih jeémp péanit, Jesús biíh pamapdih jwúub ubnit, nin pah queétdih át niijíp wut jĩ:

—Nin iguúh mac wíh meép panihni caá. Wíh meépjíh ñi yéejat jíib buudáátdih jíib chájna, Dios biíc dih ñi túi jummat pínah niijná, yeebdíh wã wun wúhbipna caá.*

²¹ Obohjeéhtih, ñi joyoó. Weemdíh eníhcannitdih duó wáini pínah wã pebh ã chúudna caá.* ²² Wã íp jon játih weemdíh ã wutatti biíc yoobó wã wunbipna caá. Obohjeéhtih, weemdíh eníhcannitdih duó wáiniboodíh Dios búdí ã peéh chájbipna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

* 22:20 Jer 31.31-34 * 22:21 Sal 41.9

²³ Páant ã niijíchah joinít, “¿Déhe tigaá ã duó wáibi?” queétjeh ït míic niij úúbh joyóp wut jĩ.

“¿Déhe tigaá maáh panihni ã jumbi?” ï míic niiját

²⁴ Pánih jeémpnajej, ã bohénitboó nin pah ït míic niij úúbh joyóp wut jĩ: “¿Jwĩjeéh jumni déhe tigaá maáh panihni ã jumbi?” ït niijíp wut jĩ.*

²⁵ Páant ï míic niijíchah joinít, Jesús nin pah queét-dih át niij naáwáp wut jĩ: “Judíowã nihcannit ï maáta ïih cáacwádih tubit wutnit caá. Pánih chájna, ‘Yeebdíh wã túi teo wáacna caá’, queét-dih ïpí niijná yuh caá. ²⁶ Obohjeéhtih, queét ï chájat pah, yeéb ñi chájca bojóó. Ded chah jumíhna, úudyi pah ã jumna naáh. Maáh jumíhna, teo wúhni pah ã jumna naáh.* ²⁷ Jeémp chúnitdih teo wúhnitboó jeémátdih ïpí cáagna caá. Pánihna, jeémpnitboó maáta panihnit ï jumna caá. Obohjeéhtih, weémboó ñi Maáh jumna yuhna, teo wúhni pah wã jumna caá.*

²⁸ “Yeéb wájeéh péé cádahcan, yeejép ã yapachah yuhna, ñi jweicáp be. ²⁹ Páant ñi jumuchah, wã ïp weemdíh maáh ã waadáat pah muntih, yeebdíhbut maáta wã waadábipna caá, ³⁰ doce judíowã poómp ï maáta ñi jummat pínah niijná. Páant bólihna yeebdíh wã jwúub numah jeémp babhbipna caá”, Jesús queét-dih át niijíp wut jĩ.*

Pedro ã yeeat pínahdih Jesús ã naáwát

(Mt 26.30-35; Mr 14.26-31; Jn 13.36-38)

³¹ Páant queét-dih niij naóh péanit, Pedroboodíh nin pah át jwúub niij naáwáp wut jĩ:

---

* 22:24 Mt 18.1; Mr 9.34; Lc 9.46   * 22:26 Mt 20.25-27; 23.11; Mr 9.35; 10.42-44   * 22:27 Mt 20.28; Mr 10.45; Jn 13.12-15   * 22:30 Mt 19.28

—Simón, Simón, meemdih bainí wã naáwíhna caá. Yeéb nihat weemdih ñi cádahat pínah niijná, Satanás Diosdih át **uúbúp wut yuh** be. ³² **Obohjeéhtih, ma cádahcat pínah niijná, weémboó meemdih búdí wã uúbúp** be. Pánihna, jwúub túi jenah joinít, bita wíihwādih ma teo wáacá, queébtut biíc yoobó ï jwúub túi jenah joyát pínah niijná, Pedrodih át niijíp wut jĩ.

³³ —Maá, majeéh weemdihbut nemat muúboó ï ne-mechah, ï mawachah yuhna, weémboó meemdih wã cádahcan niít, Pedro át niijíp wut yuh jĩ.

³⁴ —**Pedro, meemdih yoobópdih wã naóhna caá. B**uujeh mujbai ã ewat pínah játih, biíc peihcanni láa ‘Caandih wã jéihcan caá’, ma niij yeebipna caá, Jesús caandih át niijíp wut jĩ.

Caandih ï tewat pínahdih Jesús ã naáwát

³⁵ Pedrodih páant niij péanit, nihat ã bohénitdih nin pah Jesús át jwúub niij uúbh joyóp wut jĩ:

—**Wíih doonádih naáwát t**úutna, yeebdih wã wachahah, dinerodih ubcan, bií déedih yacat pínah wuh wúúhdih ubcan, zapatosdihbut ubcah yuhna, ñnáahat yeebdih ã jumnit jĩ? át niijíp wut jĩ.*

—Jwiít dih náahat ã wihcan jĩ, ït niij jepahap wut jĩ.

³⁶ —**Obohjeéhtih, b**uu láa ded dinero bíbohni, bií dée yacat pínah wuh wúúhdih bíbohni but ã ub beje naáh. Íibat naadih bíbohcani áih jih bóo yégueh chóodih jíib chāj wúhniit, caán jíibjĩh íibat naadih ã jíib chāja naáh. Túbít tobohat láa júóhna caá ã chājap. ³⁷ **Dios naáwát dih naóh yapanit nin pah weemdih ït niij daacáp tají. “Yeejép chājni caá”, niijnít, caandih ï peéh chājipna caá’, ït niij daacáp tají.*** Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Páant ï

* 22:35 Mt 10.9-10; Mr 6.8-9; Lc 9.3; 10.4

* 22:37 Is 53.12

niij daacátji biíc yoobó weemdíh eníhcannit ĩ chǎjbična caá, Jesús át niijíp wut jĩ.

³⁸ —;Maá, ma eneé! Ninjĩh chéne íbat naá ā jumna caá, queét ĩt niijíp wut jĩ.

—;Páant bóojeh! Caandíh ñi jengah joí cádaahaá, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

*Getsemaní pácahi jumɤpboó Jesús ā wúbát
(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)*

³⁹ Páant niij péa, bac bejnit, cheyeh jummat pah āpí bejepboó Olivo Jeená át jwúub bejep wut jĩ. Ā bohénitbut ájeéh ĩt bejep wut jĩ. ⁴⁰ Caanná juibínit, Jesús nin pah queétdih át jwúub niijíp wut jĩ:

—Yeebdíh Satanás ā yéjaat túutuchah, caandíh jepahcat túut niijná, Diosdih wúbát caá náahap, át niijíp wut jĩ.

⁴¹ Páant niij péa, chibít yuúpbít bej, bódicha caj yoh ñanjnit, ⁴² “Paá, ma náahna, weemdíh ma wunat túutca bojoó. Obohjeéhtih, weém wā wuníhcah yuhna, meémboó páant ma náah yacachah, wā wun wúhbična caá”, át niijíp wut jĩ.

⁴³ Páant ā niij wúbúchahjeh, Dios ā wahni ángel caandíh jígoñnit, át teo wáacap wut jĩ. ⁴⁴ Túbít jígahnit, Jesús ā ípdiñ búdeí át wúbúp wut jĩ. Pániñ wúbhñit, búdeí tǎp bejna, meépjĩh widni át chíinap wut jĩ.

⁴⁵ Pániñ wúbh péa, jwúub ñah ñuhñit, ā bohénit pebh át jwúub juibínap wut jĩ. Páant ā jwúub juibínachah, búdeí jígahnit, túbít chuuná, ĩtát ũwah bejep wut jĩ. ⁴⁶ Páant ĩ ũwuchah ennit, Jesús queétdih nin pah át niij wacɤp wut jĩ:

—Ñi jáa bojoó. ¿Dépanih ũo tigaá ñi chǎj? Yéejatdih túi yap yohat túut niijná, Diosdih wúbát caá náahap, át niijíp wut jĩ.

*Jesúsdiñ eníhcannit caandíh ï tewat
(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)*

⁴⁷ Jesús páant ã niijíchahjeh, dawá cáacwã ït juibínap wut jĩ. Judas, Jesús ã bohéniji, queétdih át duó wái juibínap wut jĩ. Pánih duó wái juibínit, Jesúsíh púo tíbdih nomnit, caandíh át uúbúp wut jĩ. ⁴⁸ Páant ã uúbúchah, Jesús caandíh nin pah át niij uúbh joyóp wut jĩ:

—¿Judas, weém nihat cáacwã úud jeñédih púo tíb nomnit uúbhna, weemdíh eníhcannitdih júut niít ma chájap? át niijíp wut jĩ.

⁴⁹ Páant ã niijíchah, Jesús ã bohénit ded pah ã yapat pínahdih jéihnit, nin pah caandíh ït niijíp wut jĩ:

—¿Maá, nin jwí bíbohni íbat naajíh queétdih jwí mao jíh? ït niijíp wut jĩ.

⁵⁰ Páant ï niijíchahjeh, bíc Jesús ã bohéniboó sacerdotewã ï maáhdih teo wühniíh jéihyepmant bóo moli chóodih át dúuc bóod yohop wut jĩ. ⁵¹ Páant ã dúuc bóod yohochah ennit,

—Páant ñi chájca bojóo, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

Páant niijnít, áih moli chóo jumapjiboó teo jáhanit, booanachah, jáap chóo át jíghop wut jĩ. ⁵² Pánih booanit, sacerdotewã ï maáta, Dioíh muúdíh wapnit soldadowã ï maáta, bita maáta bícdih caandíh tewedih juibínitdih nin pah át niij uúbh joyóp wut jĩ:

—¿Dépanihna nuumnídih tewat pah íbat naaná, máa quiítnadihbut ubnit, weemdíh tewedih ñi jũoh? ⁵³ Yeó jáap jumap pah Dioíh muúboó ñijeéh wã jumuchah yuhna, weemdíh ñi teocap be. Obohjeéhtih, buu nemépwã ï maáhdih jepahnit, ded pah ñi weñat pínahdih Dios ã chájat túutna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.*

* 22:53 Lc 19.47; 21.37

*Pedro ã yeeat**(Mt 26.57-58,69-75; Mr 14.53-54,66-72; Jn 18.12-18,25-27)*

⁵⁴ Pánih Jesúsdiñ teonit, sacerdotewã ã maáñ munná ãt ub bejep wut jĩ. Páant ã ub bejechah, Pedroboó yuápjeh ãt en péenap wut jĩ. ⁵⁵ Maáñ munná waád juibínit, Jesúsdiñ teonitji soldadowã wáihyat júdu diítboó tuu ãt cáo jwejep wut jĩ. Pániñ cáonit, ãt méé chúud púuda bojop wut jĩ. Pedrobüt ã cáñh ãt méé chúudap wut jĩ. ⁵⁶ Páant ã chúuduchah ennit, biíc teo wáññih queétdih nin pah mit niijíp wut jĩ:

—Ninbüt Jesúsjeéh jumni beé, mit niijíp wut jĩ.

⁵⁷ Obohjeéhtih, Pedro nin pah ãt niij yeenap wut jĩ:

—Caandíh wã jéihcan caá, ãt niijíp wut jĩ.

⁵⁸ Túttimah, biñh jwuh Pedrodih ennit,

—Meembút ãjeéh jumni caá, ãt niijíp wut jĩ.

—Nihcan caá, Pedro ãt jwúub niij yeenap wut jĩ.

⁵⁹ Biíc hora túttimah, biñh jwuh bitadih nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Yoobópdiñ tigaá ninbüt Jesúsjeéh jumni caá. Caandíh péenit Galilea baácdih moón míicjeh caá. Ninbüt Galilea baácdih bóo jumna, ãjeéh péeni mun tigaá, ãt niijíp wut jĩ.

⁶⁰ —¡Ma niijnídiñ wã jéihcan caá! Pedro ãt jwúub niij yeenap wut jĩ.

Páant ã niijíchahjeh, mujbai ãt ewep wut jĩ. ⁶¹ Páant ã ewechahjeh, Jesús Pedrodih ãt tac púud enep wut jĩ.

“Buu chei mujbai ã ewat pínah játih, ‘Weém nin newédih wã jéihcan caá’, biíc peihcanni láa ma niij yeebipna caá”, Jesús ã niijátjidiñ Pedro ãt náñninap wut jĩ. ⁶² Pániñ náñninit, bac bej, búdí ãt juñúp wut jĩ.

*Jesúsdiñ deohnit, ã puñat**(Mt 26.67-68; Mr 14.65)*

⁶³ Jesúsdiŋ wapnit soldadowã caandíh yeejép deohnit, ït pãñap wut jĩ. ⁶⁴ Pánih pãinit, áih quíibdiŋ nem chéonit, nin pah ït niíj wúbh joí dehwep wut jĩ:

—¿Déhe tibeé meemdíh pãii? ït niijíp wut jĩ. ⁶⁵ Pánih chájnít, Jesúsdiŋ yeejép ït niíj jũihñap wut jĩ.

Maáta Jesúsdiŋ ï naóh yacat

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

⁶⁶ Baáb jéenechah, judíowã ï maáta, sacerdotewã ï maáta, Moisés ã wutatjidih bohénitbut ït míic wáacap wut jĩ. Páant ï míic wáacachah, soldadowã Jesúsdiŋ ït wub waad béjep wut jĩ. ⁶⁷ Caanná ï wub waad juibínachah, queét míic wáacnitboó nin pah Jesúsdiŋ ït niíj wúbh joyóp wut jĩ:

—Jwiít diŋ yoobópdih ma naáwá. ¿Meém Dios ã wahni Cristo niít? ït niijíp wut jĩ.

—**Yeebdíh wã naáwáchah** yuhna, ‘Yoobópdih nihcan caá’, ñi niijbípna caá. ⁶⁸ **Yeebdíh**but wã wúbh joyóchah, ñi jepahcan niít. ⁶⁹ **Obohjeéhtih, Dios chah** wēpni ã jéihyepmant bóo buwámant weém nihát cáacwã úud jeñé chúdnit, nihát diŋ wã wutbípna caá, Jesús queétdih ãt niíj jepahap wut jĩ.

⁷⁰ —Páant niijná, ¿Meém Dios wúúh niít? ït niíj wúbh joyóp wut jĩ.

—**Caan tígaá weém**, Jesús ãt niíj jepahap wut jĩ.

⁷¹ Páant ã niíj jepahachah joinít, queétjeh nin pah ït míic niíj wéhenap wut jĩ:

—Nin Dios diŋ búdí ã yéj naáwáchah, jwĩ joiná caá. Pánihna, bíh naóh yacni pínahdiŋ bidat náahcan caá, ït niijíp wut jĩ.

23

Maáh Pilato pebhna Jesúsdiŋ ï wub bejat

(Mt 27.1-2,11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Queét maátajeh míc wéhe péanit, Jesúsdiñ Pilato pebhna ït ub bejep wut jĩ. ² ã pebhna ub juibínit, Jesúsdiñ nin pah ït niñ naóh yacap wut jĩ:

—Nin newé jwĩ déewādiñ ã yee naáwáchah, jwiít jwĩ joyóp be. Jwĩ maáh Césardiñ dinero ã wūhat túutcap be. ‘Weém Dios ã wahni Cristo ñi maáh caá’, apí niijíp be, Pilatodiñ ït niijíp wut jĩ.

³ Páant ï niijíchah joinít, Pilato Jesúsdiñ nin pah ãt niñ uúbh joyóp wut jĩ:

—¿Meém judíowā ï maáh niít? ãt niijíp wut jĩ.

—**Ma niiját pahjeh tigaá**, Jesús ãt niñ jepahap wut jĩ.

⁴ Páant ã niijíchah joinít, Pilato sacerdotewā ï maátadiñ, bita en ñuhnitdiñbut nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Nindiñ dedé peéh mawat wihcan caá, ãt niijíp wut jĩ.

⁵ Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joinít, queét chah ït naóh yacap wut jĩ.

—Caán niñat ã bohénitdiñ yeejép ã chājat túutna caá. Galilea baácdih moondíh jwíih bohénit, Judea baácdih moondíh, nin tútchidiñ moondíhbut yeejép apí bohéna caá, ït niijíp wut jĩ.

Herodes Jesúsdiñ ã uúbh joyát

⁶ Páant ï niijíchah joinít, Pilatoboó queétdiñ nin pah ãt niñ uúbh joyóp wut jĩ:

—Galilea baácdih moondíh jwíih bohéna, ¿nin Galilea baácdih bóo niít? ãt niijíp wut jĩ.

⁷ —Caán baácdih bóo tigaá, ït niñ jepahap wut jĩ.

Páant ï niñ jepahachah joinít, Galilea baácdih moondíh Herodes maáh ã jumachah, Pilato Herodes pebhna Jesúsdiñ ãt wahap wut jĩ. Pascua yeó jáapnadiñ Herodes Jerusalén tútchiboó juibíni ãt jum jwuhup wut jĩ. ⁸ Páant ã wahni Herodes pebhna ã juibínachah, Herodesboó caandíh ennit, búdí ãt weñep wut jĩ. Jesús ded pah ã

chājat doonádih joiníji maatápdih Jesús ã wēp chājatdih bádí át eníhip wut jí. ⁹ Pánihna, Jesús Herodes pebhna ã juibínachah, Herodes maatápdih átiñ uúbh joí ñuunúp wut yuh jí. Obohjeéhtih, caandíh Jesús át jepahcap wut jí. ¹⁰ Sacerdotewã í maáta, Moisés ã wutatjidih bohénitbut, Herodes pebhna juibí ñuhnit, Jesúsdiñ chah yeejép ít naóh yacap wut jí. ¹¹ Túttimah, Herodes áih soldadowã bícdih yeejép niijnít, Jesúsdiñ ít dehwep wut jí. Pánih deohnit, túini yégueh chóo, maáh ã dawat dée chóodih yacnit, Pilato pebhna ít wah jwúuba bojop wut jí. ¹² Pánihna, caán yeó jáapjeh Jesúsdiñ í míc wah jwúuba boj ñuhna, Herodes Pilatojih ít míc wēi jwíhip wut jí. Páant í chājat pínah játiñ ít míc eníhcap wut jí.

Jesúsdiñ í mao yohat túutat

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.38-19.16)

¹³ Jesúsdiñ Pilato pebhna í jwúub ub juibínachah, Pilatoboó sacerdotewã í maátadiñ, judíowã í maátadiñ, cáacwādiñbut át míc wáacat túutup wut jí. ¹⁴ Páant í míc wáacat túttimah, nin pah queétdih át niñ naáwáp wut jí:

—Nindiñ weemdíñ ub jūóhniñ, ‘Cáacwādiñ yeejép chājat túutni caá’, ñi niñ naóh yacap be. Páant ñi niñ naóh yacachah joinít, yeéb ñi enechah, caandíñ wã uúbh joí beedánap be. Obohjeéhtih, dedé peéh mawat caandíñ ã wihcan caá. ¹⁵ Herodesbut caandíñ uúbh joí enniñ, dedé ã yéejatjidih bid juicánjeh, jwí pebhna át jwúuba bojop taga. ¹⁶ Pánihna, caandíñ puñat túutnitjeh, wã bacabipna caá, Pilato queétdih átiñ niijíp wut yuh jí.

¹⁷ Pascua jummat pah nemat muúboó jumni í náahniñdiñ Pilato apí bacanañ wut jí. ¹⁸ Pánihna, “Jesúsdiñ wã bacami caá”, ã niijíchah joinít, niñat cáacwã nin pah ít niñ ñaacáp wut jí:

—¡Caán newédih bacacanjeh, ma mao yohat tútú! ¡Barrabásboodih jwiít dih ma baca wūhú! ït niijíp wut jī.

¹⁹ Jerusalén tútchiboó jumnit Romano maátadih ã yohíhatji jīb, bitadih ã mao yohatji jībbut, Barrabás nemat muúboó át jumup wut jī. ²⁰ Pánihna, Pilato Jesúsboodih bacáhnit, cáacwā dih át jwúub uúbh joyóp wut jī, páant muntih. ²¹ Obohjeéhtih, páant ã bacáhnichah joinít,

—¡Cruzboó péoh dodhnit, caandih ma mao yohat tútú! ït niij ñaacáp wut jī.

²² Páant ï niij ñaacáchah joinít,

—Yeéb páant ñi niij ñaacáchah, ¿dedé tigaá caán ã yéej chājatji jum? Obohjeéhtih, dedé ã yéejat peéh mawat ã wihcah, caandih wā mao yohat tútucan niít. Pánihna, puñat tútnitjeh, wā bacabipna caá, Pilato queédih át niij jepahap wut jī.

²³ Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joinít, chah ït yoób ñaacáp wut jī, buca.

—¡Jesúsdih cruzboó péoh dodhnit, ma mao yohat tútú! ït niijíp wut jī.

Páant tubit ï niij ñaacáchah joiná, Pilato ã jenah joyát tút nūmnít, ²⁴ ï niiját pah át chājat tútup wut jī.

²⁵ Pánih jepahnit, cáacwā dih mao yohni, nemat muúboó jumni, cáacwā ï uúbhni Barrabásboodih Pilato át bacanap wut jī. Jesúsdih cruzboó át yoób mao yohat tútup wut jī, buca.

Jesúsdih cruzboó péoh dodhnit, ï mawat

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

²⁶ Jesúsdih soldadowā cruzdih bewanit, caandih mao yohat tút niijná, ït ub bejep wut jī. Pánih ub bejnit, Simón wūt jumni, Cirene tútchidih bóodih ït jwāáap wut jī. Jerusalén tútchidih ã waád juibínachah, caandih Jesúh

cruzdih ït bewat túutap wut jï. Pánih bewat túutnit, Jesús túttimah caandíh ït péeat túutap wut jï.

²⁷ Jesúsdi h ï ùb bejehah, dawá cáacwā caandíh ït en péenap wut jï. Yaádhbut caandíh búdí ït ñaác jüí péenap wut jï. ²⁸ Páant ï ñaác jüí péenachah, tac púud ennit, Jesús queét yaáhdih nin pah át niijíp wut jï:

—**Yeéb Jerusalén** tútchidih moón yaadá, weemdíh ñi jüicá bojoó. Yeéb mícjeh, ñi wehdihbut jüñát caá náahap. ²⁹ **Biíh yeó jáap yeebdíh yeejép ā yapachah, ‘Weh wihcannit yaádh chah wēinit ï jumna caá’,** ñi niijbípna caá. ³⁰ **Pánihna,** úum jweíhna, ‘Jeená jwiít dih ma jáh jüúwá!’ ñi niijbípna caá.* ³¹ **Ñi jenah joyoó. Weém túini wā jumuchah yuhna,** weemdíh yeejép chājnit, yeéb yéejnitboodíh bácah, chah yeejép ï chāj bípna caá, át niijíp wut jï.

³² Jesúsdi h, chénewā yéej chājnitdihbut ājeéh mao yohat túut niijná, Waó Iidíp Dah wūt jumni jeéboó soldadowā ït ùb bejep wut jï. ³³ Caán jeená juibínit, Jesúsdi h cruzboó péohnit, ït púd dodhdop wut jï. Yéejnitdihbut biíh cruznadi h péohnit, ït púd dodhdop wut jï. Biíc yéejnidih Jesús ā jéihyepmant bóo búwámant, biíhdih ā wáyámant bóo búwámant, Jesúsdi h tac yoób ït dodhdop wut jï. ³⁴ Páant ï péoh dodhdat túttimah, cruzboó ñuhnit, Jesús ā ípdih nin pah át niij úúbáp wut jï: **“Weemdíh mao yohnit ï yéejatdih ma yohoó, Paá. Ded pah ï chājatdih ï beh joicán caá”,*** át niijíp wut jï.

Cruzboó ñuhnitdih wapnit soldadowā Jesúsdi h yégueh chóojidih “¿Deíh tigaá ā jumbi?” mícj niijnít, tíh wat júdunabitjïh ït yoh tíhwip wut jï.

* 23:30 Os 10.8; Ap 6.16   * 23:34 Sal 22.18

³⁵ Dawá cáacwã pehbbit it en ñuhup wut jĩ. Judíowã ĩ maátabut en ñuhnit, Jesúsdiñ nin pah it niij deoh naáwáp wut jĩ:

—Cáacwãdih túi teo wáacni jumna, Dios ã wahni Cristo nihna, caanjéhbüt ã míic teo wáaca naáh, it niijíp wut jĩ.

³⁶ Soldadowābüt caandíh deoh naóhñit, ã pebh juibínit, bijni iguñh macdih Jesúsdiñ babhbat túutna, itih toonap wut yuh jĩ. ³⁷ Pánih toonit, queétbüt nin pah it niij deoh naáwáp wut jĩ:

—¡Meém judíowã ĩ maáh jumna nihna, ma wēpatjĩhjuh ma míic túi teo wáacá! it niijíp wut jĩ.

³⁸ “NIN JUDÍOWÃ ĩ MAÁH CAÁ”, ĩ niij daácni náodih Jesúsíh wao cháñ cruzboó it nah péoh búudhdup wut jĩ.

³⁹ Biíc péoh dodhni Jesúsdiñ nin pah át niij jũihñup wut jĩ:

—¡Meém Dios ã wahni Cristo jumna nihna, ma wēpatjĩh ma míic teo wáacá! ¡Jwiítidihbüt ma teo wáacá! át niijíp wut jĩ.

⁴⁰ Obohjeéhtih, páant niij jũihnidih biñh yéejniboó nin pah át niij jũih jwũubanap wut jĩ:

—¡Caandíh páant ma niijcá bojoó! ¿Páant niijná, Diosdih ma úumcan niit? Meemdíh peéh mawat biíc yoobó caandíh ã jumna caá. ⁴¹ Jwiít yéej chājnitdih ĩ peéh mawachah, yoobópdih caá. Obohjeéhtih, nin ã yéej chājcah yuhna, caandíh ĩ peéh maona caá, át niijíp wut jĩ.

⁴² Páant niij péanit, Jesúsdiñ nin pah át niijíp wut jĩ:

—Jesús, meém maáh waadná, weemdíh ma túi náhni-naá, át niijíp wut jĩ.

⁴³ —Yoobópdih meemdíh wã naóhna caá. **Buu** yeó jáapjuh Túini Pebhboó wãjeéh ma jumbipna caá, Jesús caandíh át niijíp wut jĩ.

Jesús ã wunat

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴ Páant ĩ péoh dodhdat túttimah, yeó jáap tac yoób át dupúáh bejep wut jĩ. Páניהna, nihat baác dupúniji biíc peihcanni horas túttimah át jwúub baabáh bejep wut jĩ, páant muntih. ⁴⁵⁻⁴⁶ Páant ã jwúub baabáh bejat pínah játih, Jesús nin pah át niij ñaacáp wut jĩ:

—**Wíih caolihdih ma** ubuú, Paá, át niijíp wut jĩ.*

Páant niij péanit, át wunah bejep wut jĩ. Páant ã wunuchahjeh, Dioíh muú díitboó ĩ jáh yaíhni búdí wáupni chóo yeo dei bejna, chéne chóo pah át chāwáp wut jĩ.*

⁴⁷ Páant niijnít, Jesús ã wunuchah ennit, pebh ñuhni soldadowã ĩ maáhboó Diosdih wēinit,

—Nin yéejniji át nihcan tagaá, át niijíp wut jĩ.

⁴⁸ Páניהna, nihat enedih wáac juibínitji Jesús ã wunuchah ennit, búdí jíghnit, íih munáboó ĩt jwúub bejep wut jĩ. ⁴⁹ Obohjeéhtih, nihat Jesúsdi h jéihnit, Galilea baácmant ájeéh jǎóhnit yaádhbut Jesúsdi h yuúrbít ĩt en ñuhup wut jĩ.*

Jesúh bácahjidih ĩ yohat

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Caán láa José wut jumni, Judea baác dih bóo, Arimatea tútchimant Jerusalén tútchina juibíniji át jumup wut jĩ. Yoobópdih chǎjni, Dios ã maáh jumatdih páini wut jĩ. Judíowã ĩ maátajeéh jumna yuhna, Jesúsdi h ĩ mao yohat tútatdih át náahcap wut yuh jĩ. ⁵² Páניהna, José Pilato pebhna Jesúh bácahjidih wúbúdi h át bejep wut jĩ. ⁵³ Pánih wúbh péanit, Jesúh bácahjidih ub deya, túini yégueh chóojĩh tainit, wunnitdih ĩ yoh jwuhca naáh jeé íitboó át yohop wut jĩ. ⁵⁴ Jesús ã wunni yeó jáap judíowã ĩ chooát

* ^{23:45-46} Sal 31.5; Hch 7.59   * ^{23:45-46} Ex 26.31-33; 2Cr 3.14   * ^{23:49} Lc 8.2-3

pínahdih ï ámohat yeó jáap wut jĩ. Pánihna, ï chooát pínah hora játihbitjeh ã jumuchah, Jesúih báhahjidih túi ámohcanjeh át yohop wut jĩ. Chooát yeó jáap túttimah át túi ámoh péáhip wut yuh jĩ.

⁵⁵ Galilea baácmant Jesúsjeéh jũóhnit yaádh, ã yohat pínah íitboó Jesúih báhahjidih ã ãb bejehchah, Joséjeéh ït en péenap wut jĩ. Pánihna, caán jeé íitna juibínit, áih báhahjidih ã yohochah, ït enep wut jĩ. ⁵⁶ Pánih en péa, íih muná jwúub bejnit, Jesúih báhahjidih ï náñat pínah chej jumni núona, chej jumni macdihbat ït ámohop wut jĩ. Pánihna, chooát hora ã juyúchah, Moisés ã wutatji pahjeh ït choonáp wut jĩ.*

24

Jesús ã boo pud jũúwát

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

¹ Domingo yeó jáap baáb jéenechah, queét yaádh ï ámohni chej jumnidih ãbnit, Jesúih báhahdih ï yohopjiboó caandíh náñadilh ït bejep wut yuh jĩ. ² Caandíh ï yohopji íitna juibínit, caán íitdih nematji jeé júdudih bita ï pútú dodhdatji pah ã jumuchah, ït enep wut jĩ. ³ Pánih ennit, caán íitdih waad béjnit, ï Maáh Jesúih báhahjidih ït bid juicáp wut jĩ. ⁴ Pánih bid juicán, “¿Ded pah tigaá át bej?” ït níj jenah joyóp wut jĩ. Páant ï níj jenah joi núhuchah, chéne neoná yeh iigni yégueh chóo ãonít, queét yaádh pebh ït jígoh núhup wut jĩ. ⁵ Páant ï jígoh núhuchah ennit, búdí umna, queét yaádh ït páah yoh ñajap wut jĩ. Páant ï páah yoh ñajachah ennit, ángelwã queét dih nin pah ït níj úubh joyóp wut jĩ:

—¿Dépanih tigaá wunnitdih ï yohopboó Jesús dih ñi bid? ⁶ Caán ninboó ã wihcan caá. Jáantjeh ã boo pud

* 23:56 Ex 20.10; Dt 5.14

jũúwáp be. ¿Galileaboó ñijeéh jum jwuhna, yeebdíh ã niijátjidih ñi náhnican niít? ⁷ *‘Weém nihat cáacwã úud jeñédih yeejépwādih ĩ wãhuchah, cruzboó péoh dodhnit, ĩ mao yohbipna caá. Páant ĩ mawachah yuhna, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, wã jwúub boo púd jũóhbirna caá’, yeebdíh ã niij naáwátjidih ¿ñi náhnican niít? ĩt niijíp wut jĩ.**

⁸ Páant ĩ niijíchah joinít, Jesús ã niijátjidih ĩt náhninap wut jĩ. ⁹ Pánih náhninit, Jesús once ã bohénitji, bita biícđih ĩ jumapna ĩ enatjidih naáwádih ĩt jwúub bejep wut jĩ. ¹⁰ Queét yaádh María Mágdala tútchidih bóli, Juana, biíh wili María Santiago ĩin, bita yaádhbut ĩjeéh bejnit Jesús ã bohénitjidih ĩt naáwáp wut jĩ. ¹¹ Obohjeéhtih, ĩ naáwáchah joiná yuhna, “Nih yáana caá. Déhenit yaadábeh caá”, niij jenah joinít, queét yaádhđih ĩt joyáh bojop wut jĩ.

¹² Obohjeéhtih, Pedroboó ĩ naáwáchah joinít, Jesúsíh bácahjidih ĩ yohopjina át ñáo ñah bejep wut jĩ. Caanná jwibínit, jeé ĩt díftna péeb jéen ennit, Jesúsíh bácahjidih ĩ pinni chóojjeh ã ñajachah, át enep wut jĩ. Pánih en, búdí jenah joinít, áih muúboó át jwúub bejep wut jĩ.

Emaús tútchina bejnitdih Jesús ã jígohat

(Mr 16.12-13)

¹³ Caán yeó jáapjeh chénewã Jesúsjeéh péenitji Emaús tútchina ĩt bejep wut jĩ. Jerusalén tútchimant Emaús tútchina once kilómetros wut jĩ. ¹⁴ Pánih bejna, nihat Jesús ded pah ã yapatjidih queétjeh míic wéhe bejna ĩt chãjap wut jĩ. Jesús cruzboó ñũhñit, ã wunatjidih, ã jwúub boo púd jũúwátji doonádihbut míic wéhe bejna ĩt chãjap wut jĩ. ¹⁵ Páant ĩ míic wéhe bejehah, queéđih

* 24:7 Mt 16.21; 17.22-23; 20.18-19; Mr 8.31; 9.31; 10.33-34; Lc 9.22; 18.31-33

ñuún jwāáh juibínit, ïjeéh Jesússeh át bejep wut yuh jĩ.
¹⁶ Obohjeéhtih, caandíh ït beh encap wut jĩ.

¹⁷ Pánih ñuún jwāáh juibínit, Jesús queétdih nin pah át niíj uúbh joyóp wut jĩ:

—¿Dépanihatdih míic wéhe bej tigaá ñi chāj? át niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah, chãonít, wēicanjeh, caandíh ït en ñuhup wut jĩ. ¹⁸ Pánih en ñuhnit, Cleofas caandíh nin pah át niíj jepahap wut jĩ:

—¿Meém Jerusalén tátchidih nih jibni niít? ¿Buu yeó jáapna caán tátchiboó ded pah ã yapatjidih ma jéihcan niít? át niijíp wut jĩ.

¹⁹ —¿Dedé ã yapatjidih niij tigaá ñi chāj? Jesús át niíj uúbh joyóp wut jĩ.

—Jesús, Nazaret tátchidih bóodih ã yapat. Caán Dios naáwátidih naóh yapani jumna, ã naáwát wēpni, ã chã-jatbut wēpni beé. Páant ã jummatdih Dios ã enechah, nihat cáacwābut ï enep be. ²⁰ Túttimah, Dioíh muudíh en daonít maáta, bita jwĩ maátabut caandíh peéh mawat pínah niijná, Romanowādih ï wūhuchah, queét cruzboó péoh dodhnit, ï mao yohop be. ²¹ ‘Romanowã ï wutatdih Jesús jwiít judíowādih ã túi ubbipna caá’, niíj jenah joinít, búdí wēina jwĩ chājap yuh be. Obohjeéhtih, ã wunup be. Buu ã wunat túttimah biíc peihcanni yeó jáapjeh ã yapna caá. ²² Biquína jwiít bícdih Jesús báadhajeéh péenit yaádh jwiítdih ï naáwáchah, jwĩ joí wúhi bejep be. Buu cheibitjeh Jesúsdiñ ï yohopji jeé íitna juibínit, ²³ áih bácahjidiñ ït bid juicáp wut be. Bid juicánjeh, jwĩ pebhboó jwúub juinít, ángelwādih ï enatjidih jwiítdih ï naáwáp be. ‘Jesús ã boo pud jūwúp be’, ángelwã queétdih ï niíj naáwátjidih jwiítdih ï jwúub naóh yapanap be. ²⁴ Bita jwíjeéh jumnitbut Jesúsdiñ yohopji jeé íitna ït bejep wut

be. Caanná juibínit, queét yaádh ï naáwátji pah ït enep wut be. Obohjeéhtih, Jesúsdiñ ït encap wut be, Emaús tútchina bejnit Jesúsdiñ ït niíj naáwáp wut jĩ.

²⁵ Páant ï niijíchah joinít, Jesús nin pah queétdih át niíj naáwáp wut jĩ:

—Yeéb túi jenah joicánnit jumna, Dios naáwátidih naóh yapanit niñat ï daacátjidih páantjeh ñi joyáh bojna caá. Páant ñi joyáh bojat júib, ñi beh joicán caá. Túi joinít, ñi beh joyóchah, áta túi tagaá. Nin pah Dios naáwátidih naóh yapanit ït niíj daacáp tajĩ. ²⁶ ‘Dios ã wahni pínahdih cáacwã búdí yeejép chājnit, ï mao yohbipna caá. Páant ï mawat túttimah, Dios caandíñ boonanit, ã pebhboó maáh ã waadábipna caá’, naóh yapanit ït niíj daacáp tajĩ, Jesús át niijíp wut jĩ.

²⁷ Túttimah, Dios ã wahni Cristodih ded pah ã yapat pínahdih niñat Dios naáwátidih naóh yapanit ï daacátjidih Jesús queétdih át beh joyánap wut jĩ. Moisés ã daacátjidih jwíñ bohé, túttimah niñat bita naóh yapanit ï daacátjidi-hbut át bohénap wut jĩ.

²⁸ Páant ï míic wéhe bejna, ï juibíát pínah tútchidih ï tóah bejchah, Jesús caán tútchidih yap bejni pah át nihip wut jĩ. ²⁹ Páant ã yap bejíchah ennit, “Jwíjeéh ma chão jwúhúú. Tõo ñáh jũóhna caá ã chãjap”, Jesúsdiñ ït niijíp wut jĩ.

Páant ï niijíchah joinít, ïjeéh át chão jwúhup wut jĩ.

³⁰ Pánihna, ï jeéméchah, Jesús pan dahdih ubnit, Diosdih nin pah át niíj úúbup wut jĩ: “Jeémát ma wúhat túina caá, Paá”, niíj péanit, queétdih át daj wúhup wut jĩ.

³¹ Páant niíj úúbhñit, ã daj wúhuchahjeh, caandíñ ït yoób beh enep wut jĩ, bũca. ï beh enechahjeh, Jesús át bũdáh bejep wut jĩ.

³² ã bũdáh bejchah ennit, nin pah ït míic niijíp wut jĩ:

—Namáboó jwiít dih jwãáhnit, Dios naáwát dih ã bohé jũúwúchah, jwíih caolih bainí ã wëican beé, ìt míic niijíp wut jĩ.

³³ Pánihna, jeémp péanitjeh, Jerusalén tátchina waí-canjeh ìt jwúub bejep wut jĩ. Caanná jwibínit, Jesús once ã bohénitji bita ì chéenwãbut ì míic wáacapoó ìt jwibínap wut jĩ. ³⁴ Játih jwíih míic wáac jwibínitboó queét chénewã jáap jwibínit dih nin pah ìt jípónih jwãáh naáwáp wut jĩ:

—Jwí Maáh át boo púd jũóh tagaá! Pedro dih át jígo hop wut be, bũca, ìt niijíp wut jĩ.

³⁵ Páant ì niijíchah joinít, queét jáap jwibínitbut namádih ì bejehah, queétdih ded pah ã yapatjidih ìt naáwáp wut jĩ. Jesús pan dahdih úubhñit, ã dajachah, caandíh ì beh enatjidihbut ìt naáwáp wut jĩ.

Jesús ã bohénitjidih ã jígo hat

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)

³⁶ Páant ì naáwát tacjeh, ì cãtíh Jesús át jígo h ñũhup wut jĩ.

—¿Ñi jum caá? Dios ã túyat ñijeéh ã jum naáh, queétdih át niijíp wut jĩ.

³⁷ Páant ã niijíchah joinít, “Áih dadahjidih enna caá jwí chãjap”, níj jenah joinít, tubit ìt úumup wut jĩ. ³⁸ Páant ì úumuchah, queétdih nin pah át jwúub niijíp wut jĩ:

—¿Dépanih tigaá ñi úum? ¿Dépanihna ‘Nin Jesús nihcan caá’, ñi níj jenah jóí? ³⁹ **Wíih téihyanadih, wíih jítchanadih**but ì péhwatji íitnadih ñi eneeé. Weemdíh ñi teo joyoó. Pánih teo joinít, ñi jéihbipna caá. Dadahjeh wã jumuchah nihna, ñita jéih teo joicán tagaá. ¿Weemjéh tigaá! Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

⁴⁰ Páant niijnít, áih téihyana, jítchanadihbut, queétdih át júutup wut jĩ. ⁴¹ Obohjeéhtih, páant ã júutuchah yuhna,

bádí wēina, en wúhi bejnit, páantjeh ït túi jenah joi jwáhcap wut jĩ. Páant ï túi jenah joicátdih ennit,

—**¿Jeémát ñi bíbohcan niít?** Jesús át niijíp wut jĩ.

⁴² Páant ā niij wúbúchah joinít, diibáni queejdíh caandíh ït wūhup wut jĩ. ⁴³ Páant ï wūhuchah ubnit, queét nihat ï enechah, át jeémép wut jĩ. ⁴⁴ Pánih jeémp péanit, Jesús queétdih nin pah át niijíp wut jĩ:

—**Ñijeéh j**am jwáhna, ded pah wā yapat pínahdih yeebdíh wā naáwáp jĩ. Moisés ā daacátji, Dios naáwát dih naóh yapanit ï daacátji, David Salmos ï niijní ā daacátjidihbut bíc yoobó weemdíh yapat ā náahap be, át niijíp wut jĩ.

⁴⁵ Páant niijnít, Dios naáwát dih jwúub bohénit, nin pah át niij beh joyánap wut jĩ:

⁴⁶ —**Dios naáwát dih daácnit nin pah ït niij naóh daacáp tajĩ.** ‘Dios ā wahni pínah Cristo yeejép yapnit, bíc peih-canni yeó jáap túttimah, ā jwúub boo pud jūóhbipna caá.*

⁴⁷ Páant, ā boo pud jūúwát túttimah, cáacwā ï yéejatdih cádahnit, táiniboodíh ï túut nuumát pínah niijná, nihat baácdih moondíh áih túini doonádih ï naóh peét bejbipna caá. Páant ï túut nuumúchah, Diosboó ï yéejatdih ā yoh wūhbipna caá. Jerusalén tútchidih moondíh ï jwíih naóhbipna caá. Túttimah, nihat baácdih moondíhbut ï naóh peét bejbipna caá’, ït niij daacáp tajĩ. ⁴⁸ Pánihna, **yeéboó ded pah weemdíh ā yapatdih ennitji, bitadih túi** naáwát caá náahap. ⁴⁹ **Dios ā niijníji yeebdíh teo wáacni pínah Túini** Espíritudih weémboó yeebdíh wā wahbipna caá. Pánihna, wā wahni pínahdih nin tútchidih ñi pái jwuhúú, Jesús ā bohénitdih át niijíp wut jĩ.*

*Jesús jeáboó ā púuh laab béjat
(Mr 16.19-20)*

* 24:46 Is 53.1-12; Os 6.2 * 24:49 Hch 1.4

⁵⁰ Páant niij péanit, Jesús Jerusalén tútchimant Betania tútchi pebh queétdih át numah bejep wut jĩ. Caanná juibínit, áih téihyajĩh júut ñahanit, “Dios yeebdih ã tui teo wáaca naáh”, queétdih át niijp wut jĩ. ⁵¹ Páant niij péanitjeh, jeáboó át púuh laab béjep wut jĩ.* ⁵² Páant ã púuh laab béjehah ennit, caandih it wēi naáwáp wut jĩ. Túttimah, búdí wēinit, Jerusalén tútchiboó it jwúub bejep wut jĩ. ⁵³ Pánihna, caanjĩh jumna, yeó jáap jummat pah Dioih munná bejnit, Diosdih ĩpĩ wēi naáwáp wut jĩ. Páant bóojeh tigaá weém Lucas wã daacát.

---

* 24:51 Hch 1.9-11

Dios ã jáap naáwát tólih New Testament in Cacua

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cacua

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cacua

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06
